

WATER RAAKT ONS

De verbindende kracht
van water bij de inrichting
van een veilig en
toekomstbestendig Rijnland

MEERJARENPECTIEF 2022-2025

& PROGRAMMABEGROTING 2022

WWW.RIJNLAND.NET

Hoogheemraadschap van

Rijnland

INHOUD

BEGROTING 2022 IN HET KORT 3

VOORWOORD 5

10 HIGHLIGHTS UIT HET COALITIEAKOORD 9

1. PROGRAMMA'S 12

 WATERVEILIGHEID

 VOLDOENDE WATER

 SCHOON EN GEZOND WATER

 WATERKETEN

 BESTUUR, ORGANISATIE
EN DIENSTVERLENING

2. RIJNLANDBREDE THEMA'S 38

 DUUZAAM CIRCULAIR

 SAMENWERKEN

 OMSLAG ONDERHOUD

3. FINANCIEEL BELEID 38

4. RISICOGESTUURD WERKEN 44

5. BEGROTINGSBIJLAGEN 47

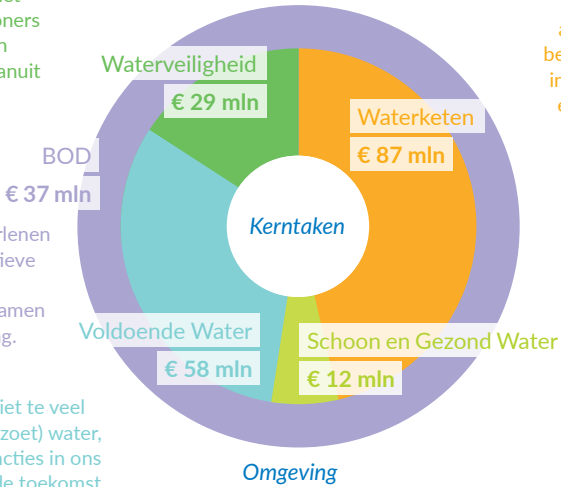

EXPLOITATIE: € 223 MILJOEN
incl. € 4 mln mutaties reserves

We beschermen het gebied, onze inwoners en bedrijven tegen overstromingen vanuit zee, rivieren en watersysteem.

We besturen, organiseren en verlenen diensten op effectieve wijze en werken toekomstgericht samen met onze omgeving.

We zorgen voor niet te veel en niet te weinig (zoet) water, passend bij de functies in ons gebied. Nu en in de toekomst.

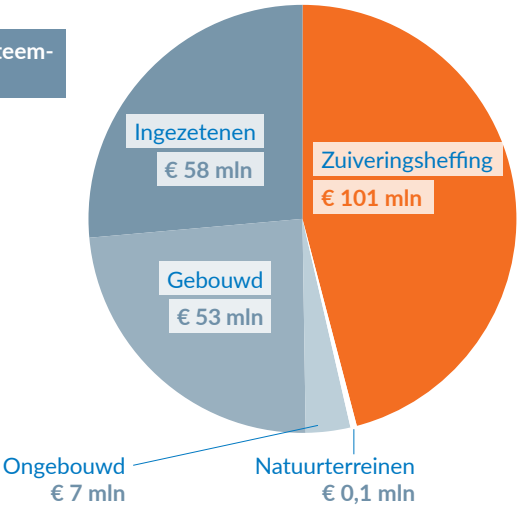
We zuiveren het afvalwater van 35.000 bedrijven en 1,3 miljoen inwoners. Zo duurzaam en doelmatig mogelijk, samen met onze partners.

We zorgen voor schoon en gezond water voor landbouw, natuur, woon-omgeving en recreatie. Zonder te veel vervuilende stoffen en voedingsstoffen in het oppervlaktewater.

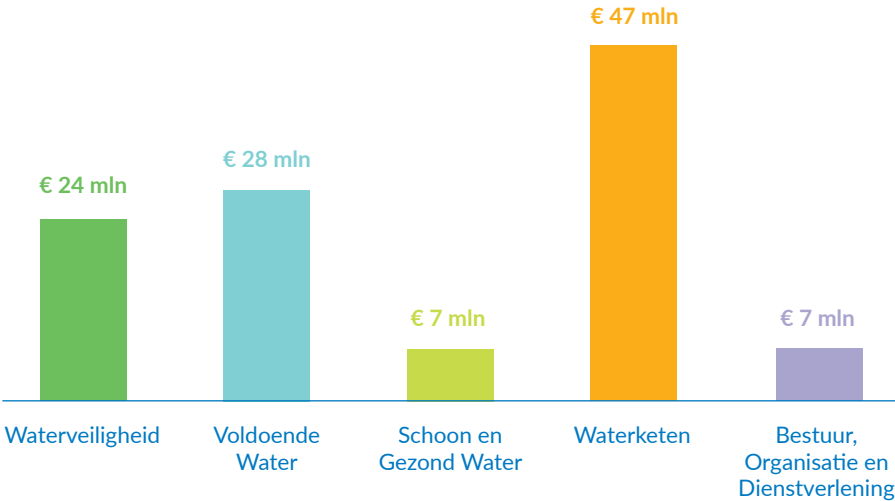
BELASTINGINKOMSTEN: € 219 MILJOEN

Watersysteem-heffing

Zuiverings-heffing

INVESTERINGEN: € 113 MILJOEN

Belastingtarieven (€)	2021	2022	Verschil 2022 t.o.v. 2021	
			€	%
1 Ingezetenenomslag per woonruimte	109,00	110,00	1,00	0,9%
2 Omslag gebouwd van de WOZ-waarde	0,0217%	0,0208%	-0,0009%	-4,1%
3 Omslag ongebouwd overig per ha.	86,90	87,50	0,60	0,7%
4 Omslag wegen per ha.	434,50	437,50	3,00	0,7%
5 Omslag natuur per ha.	4,00	4,00	0,00	0,0%
6 Zuiveringsheffing per v.e.	64,60	65,85	1,25	1,9%
7 Verontreinigingsheffing per v.e.	64,60	65,85	1,25	1,9%

Indicatoren	Coalitieakkoord	Begroting 2022
Lastendrukstijging Toename totale belastingomvang	2021 - 2022 - 2023 4,7% - 1,9% - 1,9%	1,9%
Absolute schuld Schuld in euro's, januari	2024: € 743 mln	€ 611 mln
Relatieve schuld Schuld als aandeel van belastingomvang	2027: max. 300%	278%
Aandeel kapitaallasten Rente en afschrijving als aandeel van belastingomvang	max. 34%	26%

WATER RAAKT ONS ALLEMAAL

Renovatieproject awzi Haarlem Waarderpolder

We werken aan een nieuw evenwicht

Twee jaar lang hield COVID-19 ons in de greep en leek de wereld stil te staan. Het waren onzekere tijden maar we hebben geconstateerd dat we mooi op schema liggen met onze highlights en mijlpalen. Nu het stof wegtrekt zien we dat veel is veranderd. Ook Rijnland is veranderd, maar nog lang niet klaar. Ons werk is actueler en complexer dan ooit. Internationaal en nationaal staat water volop in de belangstelling als sleutel in het klimaatdebat. Lokaal is het zoeken om alle maatschappelijke functies een plek te geven in dit dichtbevolkt gebied waar volop wordt gebouwd en flink wat belangen strijden om voorrang. Bij dit alles realiseren we ons dat de onzekerheid rond COVID-19

niet weg is. We zien effecten die hopelijk van korte duur zijn op de grondstofprijzen en beschikbaarheid van materialen. We leren steeds beter omgaan met deze onzekerheid. Zo wordt langzaam de horizon helder.

Water wijst de weg

Wat Rijnland betreft wijst water de weg. Het WBP6 is ons aanbod om - vanuit een unieke en specifieke verantwoordelijkheid - samen met partners een bijdrage te leveren aan de belangrijkste uitdagingen van deze tijd: het omgaan met een veranderend klimaat, het vormgeven aan de energietransitie, het behoud van biodiversiteit, de bouw van voldoende woningen en het beperken van bodemdaling. De gedachte is dat een toekomstgericht

watersysteem de drager is van al deze ontwikkelingen en dus in het belang is van iedereen. Begin 2022 ligt het WBP6 ter vaststelling voor aan de VV

We investeren in een klimaatrobuuste regio

We blijven investeren in onze kerntaken, verbinden deze aan maatschappelijke opgaven, en werken aan het klimaatbestendig inrichten van onze leefomgeving, in samenwerking met onder meer partners en bewoners. We investeren in deze MJP-periode € 464 miljoen, voor onder andere het verbeteren van tientallen kilometers regionale keringen, de aanleg van de piekberging Haarlemmermeer, de renovatie van awzi

Zwanenburg en de uitvoering van KRW-maatregelen (25 waterlichamen). We doen dit waar mogelijk in samenhang met de transitie waar we voor staan, zoals op het gebied van biodiversiteit, duurzaam inkopen, circulariteit en energieneutraliteit.

We sturen op de waterschapslasten ...

In het coalitieakkoord zijn financiële afspraken gemaakt over de periode tot en met 2024. Met dit MJP 2022-2025 kijken we voor het eerst verder. Om een volgend bestuur ruimte te geven om eigen keuzes te maken beperken we de lastendrukstijging tot 2,5% in 2025 en verder. Voor 2022 en 2023 was de afspraak dat de belastingopbrengst met 1,9% zal stijgen en daar houden we aan vast.

... en houden de schulden beheersbaar

Houdbare financiën gaat over onze schulden en het beheersbaar houden daarvan. Dit zet ons voor de lastige opgave om ambities en financiële kaders met elkaar af te wegen.

In de jaren 2022 – 2025 zullen we ongeveer €464 miljoen investeren. Met de omvang van het investeringsvolume verwachten we eind 2024 een schuld van €749 miljoen. De schuld als percentage van de belastingopbrengst zal, eind 2027, naar verwachting op 310% uit te komen.

We blijven kijken hoe wij de schuldpositie op een beheersbaar niveau kunnen behouden. Zo zullen we eventuele meeropbrengsten uit dividend uitkeringen toevoegen aan de reserve schuldreductie, in lijn met meeropbrengsten uit de belastinginkomsten.

We geven water de plek die het verdient

Met nog twee jaar voor de boeg hebben we een realistisch maar niet eenvoudig programma voor ons liggen. Over twee jaar dragen we zo ons waterschap over met een gezonde financiële basis, een flinke vooruitgang in de uitvoer van onze kernprogramma's, en een stevige positie aan tafel bij gemeenten, provincies om water de rol en de plek te geven te geven die het verdient in dit mooie gebied.

Leeswijzer

Achtereenvolgens leest u over:

- **De tien Highlights**

De highlights zijn 10 door de VV vastgestelde belangrijke aandachtspunten. Ze zijn uiteenlopend van aard en lopen dwars door de reguliere programma-indeling en doelenhiërarchie heen.

- **Bestuursprogramma's**

Eén hoofdstuk met de vijf bestuursprogramma's: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon en gezond water, Waterketen en Bestuur, organisatie en dienstverlening. Conform de Waterschapswet moeten alle activiteiten en kosten van het waterschap zijn ingedeeld in door de VV vastgestelde bestuursprogramma's.

- **Rijnlandbrede thema's**

Eén hoofdstuk met thema's die een belangrijke rol spelen in alle bestuursprogramma's:

- Duurzaamheid en circulair
- Samenwerking
- Onderhoud

Dit hoofdstuk geeft een andere doorsnede, de kosten en activiteiten zijn verdeeld over de vijf bestuursprogramma's.

- **Begrotingsoverzichten**

Ten slotte volgt de financiële uitwerking met o.a. belastingtarieven en praktijksituaties in het hoofdstuk Financiën, de risicoparagraaf en de begrotingsbijlagen.

10 HIGHLIGHTS

UIT HET
COALITIEAKKOORD

HIGHLIGHTS

Bij het coalitieakkoord, voorjaar 2019, zijn tien highlights geformuleerd. De VV heeft die op 20-11-2019 overgenomen en vastgesteld als bijzondere aandachtspunten. De highlights zijn uiteenlopend van aard en lopen dwars door de reguliere programma-indeling en doelenhiërarchie heen. In Planning & Control-documenten zetten we ze 'in de etalage', zodat de VV en belangstellenden de voortgang goed kunnen volgen. Hier staan de highlights in een beknopte versie, waarbij we alleen enkele belangrijke maatregelen noemen. Nadere uitwerking van de maatregelen leest u in de programma- en themahoofdstukken.

INDICATOREN

De precieze formulering van de doelen en indicatoren is in ontwikkeling. Een voorlopige nadere afstemming vond plaats met de VV op 25-6-2020. Inmiddels zijn aanscherpingen verwerkt naar aanleiding van de mid-term en het ontwerp-WBP6. Verdere bijstellingen kunnen volgen bij de vaststelling van het WBP6 en de WBP-Effectmonitor, in de VV van 30-3-2022.

01

WE ZETTEN HET BELANG VAN WATER OP DE KAART. WATERBEWUSTZIJN IS ONMISBAAR IN DEZE COMPLEXE DELTA.

DOEL

Vergroten van het waterbewustzijn van onze inwoners, bedrijven en medeoverheden, waarbij ze weten wat ze zelf kunnen en moeten doen om te komen tot een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving.

INDICATOREN - BOD

1. Hoeveel inwoners van Rijnland zijn bekend met het werk van het waterschap en het thema klimaatverandering?
Stand 2020: 60%
Doel 2022: 70%
Doel 2023: 75%
2. Hoeveel van de Rijnlandse jongeren (8–15 jaar) worden bereikt via gastlessen/educatie?
Stand 2020: 11%
Doel 2022: 50%
Doel 2023: 50%
3. Qua opkomstpercentage bij de komende verkiezingen in de top 3 staan.
Stand 2019: 6e plaats.
Doel 2023: 3e plaats of hoger.

MAATREGELEN 2022

We werken verder met de campagne 'Waterbazen' en zetten in op een opkomstcampagne. Zie voor verdieping de nieuwe paragraaf 'Samen werken aan een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving'.

02

WE VERBETEREN DE SCHULDENPOSITIE VOOR ONZE KINDEREN EN KLEINKINDEREN.

DOEL

Voorkomen dat volgende generaties een hoge schuldenlast erven.

INDICATOREN - FINANCIËLE UITWERKING

1. Absolute schuld.
Stand 31-12-2020: €588 mln
Prognose 2022: € 660 mln
Prognose 2024: 749 mln of minder
2. Relatieve schuld (als aandeel van belastingopbrengst).
Stand 31-12-2020: 285%
Prognose 2022: 278%
Prognose 2027: 310% of minder

MAATREGELEN 2022

We gebruiken eventuele meevallers uit de belastingheffing en dividenduitkeringen voor verbetering van de schuldenpositie en gaan door met geleidelijk structureel meer in exploitatie nemen van projecten.

03

WE WERKEN AAN EEN KLIMAATBESTENDIGE STAD EN PLATTELAND.

DOEL

De meest recente klimaatscenario's van het KNMI laten zien dat de klimaatontwikkelingen sneller gaan dan gedacht. In nauwe samenwerking met onze partners passen we ons hieraan aan en we anticiperen op verdere ontwikkelingen.

INDICATOREN - VOLDOENDE WATER

1. Wateroverlast: percentage van het beheergebied dat voldoet aan de provinciale wateroverlastnormen.
Stand 2020: 82% (166 van 200 polders)
Doel 2022: 88%
Doel 2025: 95%.
2. Zoetwater: capaciteit/beschikbaarheid voorzieningenniveau (o.a. KWA).
Stand 2020: 7 m3/s
Doel 2022: uitvoering KWA projecten
Doel 2023: 15 m3/s

MAATREGELN 2022

Aanleg piekberging Haarlemmermeer, verbeteren doorstroming boezemgemaal Halfweg, uitvoeren watergebiedsplannen en meerdere projectdelen klimaatbestendige wateraanvoer. Zie H1.

04

WE MAKEN EEN OMSLAG VAN CORRECTIEF NAAR RISICO- GESTUURD ONDERHOUD VAN ONZE ZUIVERINGEN EN GEMALEN.

DOEL

In het coalitieakkoord hebben we afgesproken om in 10 jaar een omslag te maken van vooral correctief naar meer risico-gestuurd, preventief onderhoud.

INDICATOREN - BESTUURS- PROGRAMMA'S/ONDERHOUD

1. Het deel van de kritische installaties dat we preventief onderhouden, als graad voor de genoemde transitie.
Stand 2021: 30%
Doel 2022: 45%
Doel 2025: 85%
2. Het deel correctief onderhoud dat we binnen de gestelde termijn uitvoeren.
Stand 2021: 70%
Doel 2022: 70%
Doel 2025: 80%

MAATREGELN 2022

In 2022 werken we aan het opstellen van onderhoudsconcepten en assetmanagement-plannen. Zie voor verdieping de nieuwe paragraaf 'transitie naar risico-gestuurd onderhoud'

05

KRW EN BIODIVERSITEIT VERTALEN WE IN CONCRETE MAATREGELN.

KRW

DOEL

Voor alle 40 KRW-waterlichamen de door Rijnland gestelde biologische doelen te gaan halen (inspanningsverplichting). De geplande KRW-maatregelen voor alle 40 KRW-waterlichamen uitvoeren (resultaatverplichting).

INDICATOREN - SCHOON EN GEZOND

1. Trend (neerwaarts) van de fosfaat- en stikstofgehalten in de boezem en de polders gemeten over de laatste 10 jaar.
Stand 2020: trends overwegend neerwaarts
Doel 2022 t/m 2025: minimaal handhaven huidige niveaus, inzet op neerwaarts
2. Percentage KRW-lichamen met goede ecologische toestand (vissen, waterplanten, macrofauna en algen).
Stand 2021: 20% goed en 62,5% matig
Doel 2022: 22,5% goed en 65% matig
Doel 2027: 100% goed (KRW-inspanningsplicht), 100% maatregelen uitgevoerd (KRW-resultaatsplicht)

MAATREGELN 2021

We werken aan de uitvoering van de resterende KRW2 maatregelen en de voorbereiding van de KRW3 maatregelen.

05 KRW EN BIODIVERSITEIT VERTALEN WE IN CONCRETE MAATREGELEN.

BIODIVERSITEIT

DOEL

Versterken van de biodiversiteit op eigen terreinen, bij gebouwen en de oppervlakte-wateren. Naast het delen van kennis intern en samenwerken met partners zoals beschreven in het Actieplan Versterking Biodiversiteit.

INDICATOREN - SCHOON EN GEZOND WATER

1. Toename populatie van bedreigde soorten op eigen terreinen (sinds 2019).

Stand 2020: nulmeting uitgevoerd

Doel 2022: toename

Doel 2025/2027: verdere toename

2. Percentage locaties met genomen maatregelen

Stand 2020: 100% awzi-terreinen, enkele overige terreinen

Doel 2022: uitbreiding naar gemalen en steunpunten (meekoppelkansen)

Doel 2025/2027: 100% terreinen (met relevante omvang)

MAATREGELEN 2022

Ecologische inrichting en beheer meepakken bij projecten en contractvernieuwing onderhoud en beheer; enkele kilometers toename bloemrijke dijken.

06 MET NIEUWE TECHNIEKEN WERKEN WE TOE NAAR ENERGIENEUTRALITEIT.

DOEL

Vanaf 2030 werkt Rijnland energieneutraal.

We gebruiken zo min mogelijk energie en wekken zelf schone energie op.

INDICATOREN - WATERKETEN (RIJNLANDBREED)

Aandeel duurzame energieopwekking in totaal energiegebruik, uitgedrukt in % energie-neutraliteit

Stand 2020: 57%

Doel 2022: 60%

Doel 2030: 100%

MAATREGELEN 2022

In 2022 stellen we een geactualiseerd uitvoeringsprogramma vast waarin o.a. de aan te leggen zonneweides staan. In de programma's staan de (overige) maatregelen die we treffen.

07 WE BEVORDEREN ONDER- NEMEND EN STRATEGISCH SAMENWERKEN

DOEL

Commitment van onze partners om water meer sturend te laten zijn in de ruimtelijke inrichting, en bij de uitvoering van hun beleid en opgaven waar mogelijk bij te dragen aan de Rijnlandse (kern)taken.

INDICATOREN - BOD

In 2022 ontwikkelen we beter passende indicatoren. Daarbij denken we vooralsnog aan het aantal RO-trajecten waarin klimaatrobuuste maatregelen tot stand komen en het aantal gebiedsontwikkelingen en netwerken waarin Rijnland actief participeert.

MAATREGELEN 2022

Samenwerken, participeren in gebieds-ontwikkelingen en kennis aanbieden. Vertalen van Blauwe Lens naar gebiedsaccounts, aanscherpen instrumentarium en herijken netwerk. Zie H2.

08

WE ZORGEN DAT OVERIG
WATER GEBAGGERD WORDT EN
GEVEN ZO DOORSTROMING EN
WATERKWALITEIT EEN IMPULS

DOEL

Om de doorstroming en waterkwaliteit in overig water een impuls te geven neemt Rijnland het initiatief om ervoor te zorgen dat de niet-primaire oppervlaktewateren die in onderhoud zijn van derden binnen 15 jaar op diepte zijn, conform de legger.

INDICATOREN - VOLDOENDE WATER

1. Pilot baggeren overig water uitgevoerd
2. Strategie doen baggeren overig water vastgesteld.

MAATREGELEN 2022

1. In 2022 is de pilot in volle gang (afronding 2023).
2. Daarna (2023) vertalen we de resultaten van de pilot in een strategie, en eventueel naar de begrotingen vanaf 2024.

09

WE BIEDEN EEN WENKEND
PERSPECTIEF IN LANDELIJKE EN
STEDELIJKE GEBIEDEN DIE
KAMPEN MET BODEMDALING.

DOEL

Om stedelijke en landelijke gebieden met bodemdaling een wenkend perspectief te bieden pakt Rijnland het bodemdalingdossier proactief op zoals in de binnenstad van Gouda en neemt Rijnland het initiatief voor een samenwerkingspilot in landelijk gebied.

INDICATOREN - VOLDOENDE WATER

Aantal gebiedsprocessen met bodemdaling als hoofd- of neven doel waar Rijnland actief aan deelneemt

Stand 2020: 8

Doel 2022: 9

Doel 2025: 9

MAATREGELEN 2022

1. Visie op eigen rol Rijnland vastgesteld en vertaald in activiteiten
2. Actief deelnemen aan strategische samenwerkingsverbanden, het opstellen van de regionale veenweidestrategieën en participeren in gebiedsprocessen en onderzoeken
3. Uitvoeren pilot bodemdaling

10

WE IMPLEMENTEREN DE
OMGEVINGSWET EN MAKEN
HET ONZE INWONERS
EENVOUDIGER.

DOEL

Digitaal werken en de 1-loket gedachte toepassen.

INDICATOREN - BOD

Klanttevredenheid, metingen vanaf 2022.

Stand 2020: werkend in geest Omgevingswet, participerend en adviserend

Doel 2022: vaststelling Waterschapsverordening, aansluiting Digitaal Stelsel

Doel t/m 2025: toenemende klanttevredenheid, te meten vanaf 2022

PROGRAMMA'S

KERNTAKEN VOOROP - VERBINDING MET
NIEUWE MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

PROGRAMMA WATER- VEILIGHEID

Portefeuillehouder: Bas Knapp.
Directeur: Simone Boogaard.
Resultaatmanager: Niels Minnen.

DOEL

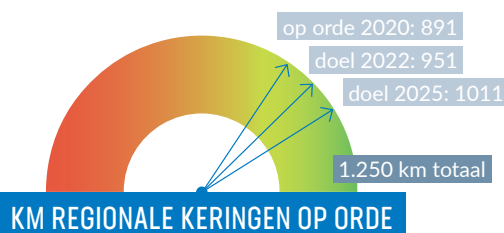
We beschermen ons beheergebied, de inwoners en bedrijven tegen overstromingen vanuit zee, de rivieren en het regionale watersysteem.

STAND VAN ZAKEN

Het versterken van de regionale keringen ligt op koers. Na de vele kilometers die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd, zien we nu veel complexe strekkingen in het programma.

[Meer over de voortgang](#)

KENTALLEN

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2022

- 1 We zorgen dat ca. 20 - 25 km regionale keringen aan de norm gaat voldoen.
- 2 We ronden de laatste twee deeltrajecten van de beoordelingsronde primaire keringen af.

- 3 We starten de planuitwerkingsfase van Versterking IJsseldijk Gouda spoor 2 (Mallegatsluis en Keersluis).
- 4 We dienen een plan van aanpak in voor de verkenningsfase (voor subsidie) voor het op orde brengen van de gekanaliseerde IJsseldijk bij Gouda en starten de verkenningsfase van vier kunstwerken in de Spaarndammerdijk (afgewaardeerde C-keringen).
- 5 We ronden de actualisering van de Nota Waterveiligheid en Kustnota af.
- 6 We actualiseren de beleidsregels voor dagelijks onderhoud waterkeringen met de uitkomsten van de BOB schade aan oevers en keringen.
- 7 We houden voorjaarsinspectie en handelen de schadepunten daaruit af.
- 8 We realiseren het nieuwe toetsinstrumentarium voor de volgende toetsronde van de regionale keringen.
- 9 We ronden het onderzoek naar de oorzaak van de dijkafschuiving in Reeuwijk af en bepalen de impact op de programmering.
- 10 We gaan voor de waterveiligheidsstaak aan de slag met water meer sturend kunnen maken bij de inrichting van de leefomgeving.

TOTAAL €

Investerings 2022	€24,3 mln
Exploitatie 2022	€29,4 mln

PROGRAMMA WATERVEILIGHEID

Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnland ligt grotendeels onder zeeniveau en blijft daarom niet droog zonder duinen, dijken en kades. We beschermen ons beheergebied en de inwoners tegen overstromingen. Belangrijke doelen daarbij zijn dat de primaire keringen voldoen in 2050 aan de landelijk norm en dat de regionale keringen, die in 2012 zijn afgekeurd, in 2030 voldoen aan de provinciale norm. We gebruiken we een aanpak in drie lagen. We noemen dat meerlaagsveiligheid:

Wij beschermen tegen overstromingen (preventie)

Rijnland vervult hier zijn zorgplicht: Rijnland heeft als beheerder de taak om waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. In het kader van de zorgplicht verhogen en versterken we regelmatig onze keringen, bijvoorbeeld omdat ze door bodemdaling te laag zijn geworden. We zetten daarnaast advisering, inspectie, vergunningverlening, toezicht en handhaving in.

De belangrijkste werkzaamheden in de komende bestuursperiode zijn:

- We brengen onze beleids- en uitvoeringsregels verder in lijn met ons nieuwe beleid.
- We gaan voor de waterveiligheidsstaak aan de slag met water meer sturend kunnen maken bij de inrichting van de leefomgeving.

- We starten met het uitwerken van de thema's uit de Kustnota en Nota waterveiligheid, waaronder de onderzoeksoopdrachten.
- We beoordelen de primaire keringen in het kader van de landelijke beoordelingsronde zodat we eind 2023 een nieuw veiligheidsbeeld kunnen produceren.
- We brengen de afgekeurde delen van de primaire kering langs de Hollandse IJssel, bij Gouda, op orde. Dit betreft Mallegatsluis, Keersluis en de Veerstal. Dit rondt we af in 2023 en op dat moment zullen de primaire keringen van Rijnland naar verwachting geheel op orde zijn.
- We zorgen jaarlijks dat ca. 20 - 25 kilometer regionale kering op orde komt (in 2012 voldeed 498 km niet aan de normering). We streven ernaar om hier tot en met 2023 op volle kracht hiermee door te gaan. In 2023 zijn alle regionale keringen voor de tweede maal getoetst en volgt naar verwachting een nieuw versterkingsprogramma.
- We werken ook aan de nieuwe toetsing van de regionale waterkeringen die in 2023 afgerond moet zijn.
- De dijkafschuiving van 26 juli 2021 in Reeuwijk wordt onderzocht. De uitkomsten hiervan zijn begin 2022 bekend en dan wordt bekeken of dit een weerslag heeft op de programmering van de regionale keringen.
- We beschermen de waterkeringen tegen de graverij van muskusratten en andere invasieve exoten.

- We zetten de samenwerking met andere waterschappen voor het muskusrattenbeheer voort, evenals de actieve betrokkenheid bij de onderzoeken naar ons handelingsperspectief voor de Amerikaanse rivierkreeften.
- We houden periodieke inspecties van de keringen (reguliere jaarlijkse voorjaarsinspecties) waarbij we alle keringen binnen het beheergebied inspecteren. Geconstateerde schadepunten herstellen we binnen een jaar (buitengewoon onderhoud door Rijnland, dagelijks onderhoud door de eigenaar).
- Beheer en onderhoud langs de kust willen we intensiveren, waarbij we een proces starten voor de verplaatsing van de strandpaviljoens die in 2021/2022 hebben overwinterd op het strand.
- Aan de hand van pilots en via het uitwisselen van ervaringen met andere waterschappen proberen we digitale mogelijkheden uit om werkprocessen efficiënter te maken en te verbeteren.

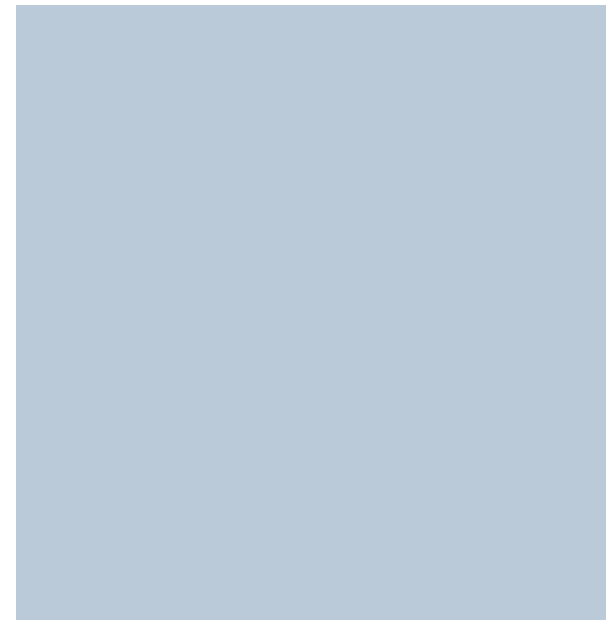
PROGRAMMA WATERVEILIGHEID

- Waar mogelijk bevorderen we het recreatief gebruik en versterken we de biodiversiteit op keringen.
- We voorkomen activiteiten die een negatieve invloed hebben op de waterkeringen. Dit doen we met voorlichting, planadvisering, vergunningverlening, toezicht en handhaving.
- We inspecteren al onze waterkeringen en herstellen geconstateerde schades. Kleine schade wordt gemonitord.
- We houden in de investeringsraming rekening met vervanging van de balgstuwen Ringvaart Haarlemmermeer. We gaan opnieuw met de provincie in gesprek over medefinanciering. Op basis van de uitkomst van deze gesprekken beslist de VV in 2022 opnieuw over vervanging van de balgstuwen.

Wij adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking)

- We adviseren onze partners en inwoners over keuzes in de ruimtelijke inrichting.
- We hebben voor het hele gebied inzicht in de gevolgen van overstromingen door middel van overstromingsbeelden en geven inzicht in geschikte maatregelen voor duurzame ruimtelijke inrichting.
- We zetten ons actief in om het bewustzijn over het wonen en werken in een overstroombaar gebied te vergroten. We doen dit onder andere met klimaatstresstesten (inclusief risicodialogen) in gemeenten, met overstromingskaarten opgenomen in klimaatatlassen en met een spoor tussen de

calamiteitenorganisatie en de veiligheidsregio's waarin we specifiek kijken naar de gevolgen van overstromingen.

 PROGRAMMA WATERVEILIGHEID

Financieel

Waterveiligheid, € mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Bruto investeringen	21,5	24,3	23	24	30	101
Exploitatiekosten incl. kap.lasten	27,6	29,4	28	30	33	120

Investeringsen

De belangrijkste investeringsuitgaven in 2022 zijn voor versterking van de regionale keringen (€ 20,0 mln) en de noodmaatregelen voor de kunstwerken in de Spaarndammerdijk (€ 2,6 mln).

Exploitatie

De belangrijkste exploitatiekosten 2022 zijn:

- De bijdrage aan het HWBP (€ 12,9 mln).
- Afschrijving en rente van aanleg en verwerving waterkeringen (€ 10,3 mln).
- Onderhoud aan de waterkeringen (€ 2,3 mln).
- Muskusrattenbeheer (€ 2,2 mln).

Ontwikkeling

De exploitatiekosten stijgen in 2022 per saldo met €1,8 mln t.o.v. de programmabegroting 2021 en kent de volgende verklaring:

- Hogere kosten voor dijkversterkingen n.a.v. inspecties (+€ 1,1 mln).
- Hogere kapitaallasten door met name oplevering van een aantal kadewerken in 2021 (+€ 0,3 mln).
- Hogere doorbelaste personeelslasten als gevolg van loonkostenontwikkeling (cao en pensioenpremie) (+€ 0,3 mln).
- Lagere opbrengst van gebruik van eigendommen als gevolg van verkoop van diverse eigendommen (+€ 0,1 mln).

“WE TREKKEN
LERING UIT DE
DIJKAFSCHUIVING
IN REEUWIJK”

PROGRAMMA VOLDOENDE WATER

*Portefeuillehouders: Sjaak Langeslag
(incl. baggeren overig water) en Waldo von Faber
(incl. peilbeheer). Klimaatbestendige stad/platteland:
Marco Kastelein, Bas Knapp. Directeur: Simone
Boogaard. Resultaatmanager: Henno van Dokkum.*

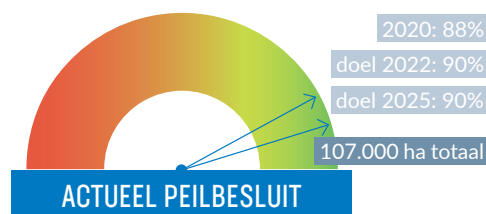
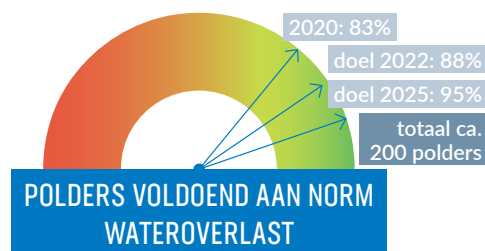
DOEL

Samen met de omgeving zorgt Rijnland voor voldoende water. Niet te veel, niet te weinig, maar precies genoeg voor inwoners, bedrijven en natuur.

STAND VAN ZAKEN

Rijnlands watersysteem is behoorlijk goed op orde. Het peilbeheer was in 2020 voor ca. 93% conform peilbesluit, maar vergt door extreme weersituaties steeds vaker extra inspanningen. We werken hard aan het klimaatrobuuster maken van boezem en polders. [Meer over de voortgang](#)

KENTALLEN

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2022

- 1 We gaan in 2022 voor 140 km aan watergangen baggeren en doen de inpeiling voor 200 km.
- 2 Renovatie poldergemalen: we besteden in 2022 ca. 16 gemalen aan; leveren ca 20 poldergemalen op, en dragen er ca. 18 over naar de beheerorganisatie.
- 3 De uitvoering van de piekberging Haarlemmermeer is in volle gang. In 2022 starten we met de uitvoering van de kunstwerken.
- 4 We verbeteren de doorstroming en renoveren de sluisjes bij Halfweg. In 2022 starten we de uitvoering.
- 5 Klimaatbestendige stad en platteland: we hebben de maatregelen voor robuuste waterbeschikbaarheid op laten nemen in het Deltaprogramma 2022-2027. We versterken ons vermogen om ontwikkelingen in ons te gebied te beïnvloeden, zodat ze klimaatbestendig zijn.
- 6 Bodemdaling: We spelen een actieve rol, volgens het besluit dat de VV hierover zal nemen. Onder andere het uitvoeren van een gebiedspilot en het (selectief) participeren in gebiedsprocessen van derden.
- 7 Baggeren overig water: We starten een pilot om de juiste strategie te bepalen en testen.

TOTAAL €

Investeringen 2022	€ 28,2 mln
Exploitatie 2022	€ 57,9 mln

PROGRAMMA VOLDOENDE WATER

Wat is ons doel?

Samen met de omgeving zorgt Rijnland voor voldoende zoetwater. Niet te veel, niet te weinig, maar precies genoeg - voor inwoners, bedrijven en de natuur.

Wat doen we daarvoor:

- We zorgen voor voldoende water (peilbeheer)
- We houden het watersysteem in stand
- We beperken de gevolgen van wateroverlast
- We zorgen voor voldoende zoet water

We zorgen voor voldoende water (peilbeheer)

Rijnland faciliteert de functies in het gebied door het nemen van passende peilbesluiten en het uitvoeren van peilbeheer conform het peilbesluit.

De belangrijkste resultaten in de planperiode zijn:

- We gaan door met het actualiseren van peilbesluiten, zodat in 2023 90% van de oppervlakte van Rijnland een actueel peilbesluit heeft. We stellen in 2022 voor 8 polders een geactualiseerd peilbesluit vast. Dit bereiken we via de watergebiedsplannen (Zie: we beperken de gevolgen van wateroverlast).
- We voeren het dagelijks peilbeheer uit volgens het in het peilbesluit vastgestelde peil. We zorgen dat het daadwerkelijke peil in meer dan 90% van de gevallen voldoet aan het peilbesluit. We monitoren of aan het peilbesluit voldaan wordt, en werken eraan om structurele afwijkingen op te lossen.

- In het verleden heeft Rijnland het beheer en onderhoud van stedelijk water van een aantal gemeentes overgenomen (convenanten). In de komende jaren wil Rijnland deze convenanten beëindigen, zodat het beheer en onderhoud van overige wateren (niet nodig voor het functioneren van het hoofdwatersysteem) zoveel mogelijk bij derden ligt. In 2022 willen we hier concrete stappen in zetten.
- We regulering (via meldingen en vergunningen) waar mogelijk peilafwijkingen en handhaven deze, op basis van het in 2019 geactualiseerde beleid peilafwijkingen.
- We overleggen met andere waterbeheerders hoe we elkaar kunnen helpen in geval van wateroverlast of watertekort ('slim watermanagement'). We implementeren dit in het dagelijks waterbeheer. Dit leidt tot onder meer tot gezamenlijke redeneerlijnen en gedeelde informatieschermen voor zowel wateroverlast als watertekort. Daarnaast voeren we samen onderzoek uit naar de toekomstbestendigheid van de watersystemen rondom het Noordzeekanaal-Amsterdam Rijnkanaal, inclusief de gezamenlijke maatregelen die op korte en (middel)lange termijn noodzakelijk zijn.
- We onderzoeken via pilots hoe digitale ontwikkelingen gaan helpen om werkprocessen, zoals de jaarlijkse schouw, effectiever in te richten. Bij de grotendeels geautomatiseerde aansturing van

de boezem- en poldergemalen wordt het systeem regelmatig 'slimmer gemaakt'. Op basis van de pilot 'aanbod duurzame energie' wordt een plan van aanpak gemaakt hoe we onze modellen kunnen aanpassen, waar inzetbaarheid van de gemalen op basis van duurzame energie in wordt meegenomen.

- In 2022 gaan we het WBP6 en de uitkomsten van de BOB-trajecten (klimaatadaptatie, circulariteit, energie, bodemdaling) vertalen naar ons peilbeheer (vertalen strategische keuzes naar tactische plannen).
- We houden de afspraken met andere waterbeheerders (waterakkoorden) actueel. In 2022 gaan we de waterakkoorden in twee regio's (namelijk Noordzeekanaal/ Amsterdam Rijnkanaal en Hollandse IJssel/ Lek) actualiseren.

We houden het watersysteem in stand

Het afgesproken peil realiseren we met behulp van kunstwerken (inlaten, gemalen, stuwen) en watergangen. Rijnland onderhoudt zijn kunstwerken en watergangen adequaat. Door asset management toe te passen wordt de goede balans tussen kosten, functionaliteit en risico's gezocht. De bedrijfswaarden en risicomatrix zijn daarvoor de basis. Voor de belangrijkste assets maken we Lange Termijn Asset Planningen (LTAP's).

De belangrijkste resultaten in de planperiode zijn:

- We gaan in 2022 voor 140 km aan watergangen baggeren en doen de inpeiling voor 200 km (conform de LTAP). We streven er in het baggerprogramma

PROGRAMMA VOLDOENDE WATER

naar dat ca. 90% van het gebied op orde is: er zal altijd een deel van het gebied niet op diepte zijn. Ook verbeteren we in deze planperiode de procesautomatisering en toegangsbeveiliging op gemalen.

- We gaan aan de slag met verkenning van de maatregelen voor renovatie van boezemgemaal Halfweg en nemen daar de eerste noodzakelijke maatregelen.
- Voor de renovatie en nieuwbouw van poldergemalen kan er door een programma-aanpak efficiënt gewerkt worden. We besteden in 2022 ca. 16 gemalen aan; leveren ca 20 poldergemalen op, en dragen er ca. 18 over naar de beheerorganisatie. Ook starten we met het vervangen van verouderde telemetrie, om te kunnen voldoen aan nieuwe standaarden van cybersecurity.
- We hebben speciale aandacht voor het beheersen van de kosten voor exotenbestrijding. De bestrijding hebben we in 2020 verbeterd, maar dit vergt ook de komende jaren aandacht.
- In 2022 ronden we de inventarisatie van oeververdedigingen af, en verkennen we hoe deze kunnen vastleggen in een nieuwe legger overige kunstwerken. Vooruitlopend daarop pakken we in 2022 opnieuw een aantal urgente strekkingen oeverbeschoeiing aan.
- We zetten het BOB-traject voor schade aan oevers en keringen en de vervolgacties daarop in 2022 voort.

- In 2022 gaan we het WBP6 en de uitkomsten van de BOB-trajecten (klimaatadaptatie, circulariteit, energie, bodemdaling) vertalen naar onze asset management plannen (vertalen strategische keuzes naar tactische plannen).
- We constateren dat er aanvullende kaders nodig zijn voor nieuwe ontwikkelingen zoals ondergrondse waterberging, grondwateronttrekkingen en warmte/koude opslag. Daarom gaan we in 2022 een verkenning uitvoeren naar grondwaterkwaliteitsbeleid.

We beperken de gevolgen van wateroverlast

Rijnland wil de gevolgen van wateroverlast, nu en in de toekomst, zoveel mogelijk beperken.

De resultaten in deze planperiode zijn:

- In 2022 is het nieuwe IPCC-rapport verschenen, waaruit blijkt dat de klimaatverandering doorzet. In 2023 worden nieuwe landelijke klimaatscenario's verwacht, als nationale vertaling van het IPCC-rapport. Op basis daarvan gaan we de boezemstudie (uit 2016) actualiseren, waarmee we de klimaatscenario's en eventuele nieuwe overlast-normen vertalen naar ons systeem. Dit is belangrijk, omdat dan ook blijkt of er na 2025 nieuwe majeure maatregelen nodig zijn om wateroverlast ook in de toekomst te kunnen voorkomen. Na de boezemstudie besluiten we of actualisatie van het peilbesluit van de boezem nodig is. In 2022 starten we met een aantal voorbereidende onderzoeken.

- Twee grote maatregelen om de robuustheid van het boezemsysteem te vergroten, en zo te anticiperen op een veranderend klimaat, zijn in 2022 in uitvoering. De piekberging Haarlemmermeer (1 miljoen m3) is in uitvoering, en is in 2023 gereed. In het voormalige sluizencomplex bij Halfweg treffen we de voorbereidingen om de doorstroming naar boezemgemaal Halfweg te verbeteren. In 2022 besteden we het werk aan.
- In watergebiedsplannen zorgen we dat polders voldoen aan de wateroverlastnormen. We pakken een gebied zo integraal mogelijk aan, waarbij we het gebied op orde brengen voor wateroverlast, -tekort, waterkwaliteit en de juiste peilen. Eind 2024 voldoet naar verwachting 90% van ons gebied aan de normen voor bescherming tegen wateroverlast. Eind 2027 voldoet het hele gebied.
- In de watergebiedsplannen is de verwachting dat in 2022 ca. 7 polders worden afgerond, en maatregel-pakketten (projectplannen) voor 4 nieuwe polders worden vastgesteld. Enkele bijzonderheden voor 2022 zijn: besluit nemen over peilvakscheidingen Boskoop; ambitie bepalen voor de Veender- en Lijkerpolder buiten de bedijking; en de uitvoering van de waterberging met weidevogelgebied in de Zoetermeerse Meerpolder.
- In 2022 lossen we samen met de gemeente Noordwijk de grondwateroverlast aan de Parallel Boulevard op.

PROGRAMMA VOLDOENDE WATER

- **Klimaatbestendige stad en platteland (highlight):** de meest recente klimaatscenario's laten zien dat de klimaatontwikkelingen sneller gaan dan gedacht. De overheden hebben dit vertaald in een Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie dat naast wateroverlast ook over droogte, hitte en overstroming gaat. Ook in 2022 gaan we verder met de uitkomst van onze visie op klimaatadaptatie, 'De Blauwe Lens'. We gaan verder met de ondersteuning van gemeenten bij stresstesten, risicodialogen en uitvoeringsprogramma's in regionale samenwerking in werkregio's en coalities rond de verstedelijkingsopgave. De maatregelen voor robuuste waterbeschikbaarheid worden opgenomen in het Deltaprogramma 2022-2027, zoals het benutten van alternatieve bronnen (brakke kwel, effluent) en buffers (ondergrond). Er zijn geborgde afspraken met partners over klimaatadaptatie verstedelijking via het [Convenant klimaatadaptief bouwen Zuid-Holland](#) en de verstedelijkingsstrategie MRA. Er komen gezamenlijke uitvoeringsprogramma's met werkregio's voor de impulsregeling klimaatadaptatie waarbij Rijnland stuurt op synergie met de eigen opgaven. Tenslotte versterkt Rijnland zijn vermogen om ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied zodanig te beïnvloeden dat ze klimaatbestendig worden uitgevoerd (water wijst de weg, zie ook "Samenwerking").
- **Bodemdaling (highlight):** We pakken het bodemdalingss dossier proactief op, conform de visie

en strategie die eind 2021 is vastgesteld (BOB-traject). Rijnland gaat in 2022 door met de pilot in het landelijk gebied (polders rondom de Kaag) en doet in Gouda ervaringen op met het tegengaan van bodemdaling in het stedelijk gebied. Daarnaast zijn we nauw betrokken bij de landelijke en regionale (kennis)programma's zoals de [Regiodeal Bodemdaling Groene Hart, Vitaal Platteland](#) en het klimaatakkoord. Rijnland participeert actief in een aantal gebiedsprocessen om bodemdaling tegen te gaan, en levert bijdragen aan de Regionale Veenweide Strategieën binnen het Klimaatakkoord. We nemen bodemdaling mee in de afwegingen rondom peilbesluiten.

We zorgen voor voldoende zoet water:

Door langere periodes van droogte en lagere rivierafvoer staat de zoetwatervoorziening van Rijnland onder druk. De huidige capaciteit van de Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA+) voldoet in de toekomst niet meer.

De activiteiten voor 2022 en verder zijn:

- Samen met Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden realiseert Rijnland het KWA-project, dat met financiering uit het Deltafonds zorgt voor een uitbreiding van 7 m³/s naar ten minste 15 m³/s (t/m eind 2023). Verschillende trajecten bevinden zich in 2021 in de uitvoeringsfase. De realisatie van het Park Oudegein en enige opstellocaties voor bemaling

worden naar verwachting in 2021 afgerond. Andere KWA+-projectdelen worden nog in 2022-2023 uitgevoerd (Enkele Wiericke, Polsbroek, Doorslagsluis, baggeren Gekanaliseerde Hollandse IJssel).

- Rijnland heeft als onderdeel van het Deltaplan 2022/27 samen met de buurwaterschappen en Rijkswaterstaat verdere optimalisaties in de aanvoerroutes (KWA inlaat Kromme Rijn en de doorvoer Krimpenerwaard) geprogrammeerd.

“WE REALISEREN
DOORSTROOM-
VERBETERING BIJ
HALFWEG EN EEN
TWEDE PIEKBERGING”

PROGRAMMA VOLDOENDE WATER

Voldoende water, € mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Bruto investeringen, excl. baggeren	22,0	28,2	22	25	17	91
Exploitatiekosten incl. kap.lasten	60,0	57,9	65	66	67	255

Financieel**Investeringsen**

De belangrijkste investeringsuitgaven in 2022 zijn voor de poldergemalen (€ 10,8 mln), realisatie van de Piekberging Haarlemmermeer (€ 7,6 mln), watergebiedsplannen (€ 3,5 mln), sluisjes Halfweg (€ 1,9 mln) en Noordwijk aan Zee maatregelen grondwateroverlast (€ 1,3 mln).

Exploitatie 2022

De belangrijkste exploitatiekosten 2022 zijn:

- Onderhoud aan waterlopen en kunstwerken (€ 16,0 mln).
- Bouw, aanleg en verwerving van kunstwerken en waterlopen (€ 10,7 mln).
- Baggeren, onderhoudsbaggeren en afronden baggerclusters (€ 8,2 mln).
- Themaplannen, gebiedsgerichte plannen, assetmanagement en peilbesluiten (€ 5,9 mln).
- Beheer en bediening van kunstwerken (€ 5,6 mln).
- Vergunningen, toezicht en handhaving (€ 5,0 mln).
- Monitoring waterkwantiteit (€ 1,3 mln).

Ontwikkeling

De exploitatiekosten in 2022 zijn gedaald per saldo met € 2,1 mln t.o.v. de programmabegroting 2021 en kent de volgende verklaringen:

- Hogere kapitaallasten door oplevering van een aantal investeringsprojecten in 2021 (+€ 0,9 mln).
- Minder geactiveerde personeelskosten als gevolg van besluit om minder uren te activeren (+€ 0,5 mln).
- Hogere kosten voor baggerwerkzaamheden (+€ 0,4 mln).
- Hogere opbrengst verkoop van grond e.d. (- € 2,6 mln).
- Lagere doorbelaste personeelslasten wegens een verschuiving naar de waterketen door actualisatie urenverdeelsleutels (- € 1,0 mln).
- Lagere elektriciteitskosten als gevolg van prijsdaling (- € 0,3 mln).

De sprong van 2022-2023 en verder van € 7 mln is grotendeels het wegwerken van achterstanden van reguliere baggerwerken vanaf 2023.

“WE WERKEN
HARD AAN EEN
KLIMAATROBUUST
WATERSYSTEEM”

PROGRAMMA SCHOON EN GEZOND WATER

Portefeuillehouders: Waldo van Faber en Sjaak Langeslag.

Directeur: Simone Boogaard.

Resultaatmanager: Niels Minnen.

DOEL

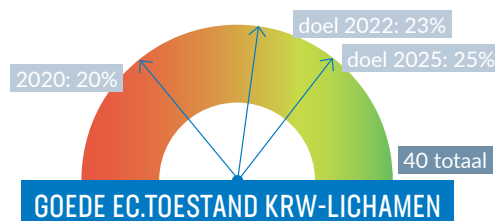
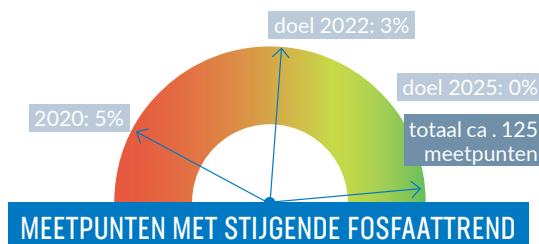
Wij zorgen voor een goede ecologische en chemische waterkwaliteit, afgestemd op de verschillende functies en versterken de biodiversiteit.

STAND VAN ZAKEN

Aanpak 25 waterlichamen in derde planperiode KRW is in 2021 gestart. In 2022 werken we de aanpak nader uit en bereiden geplande maatregelen voor. We richten het landbouwportaal in en stellen het open voor het hele Rijnlandse gebied. Het blijft spannend of we voor alle waterlichamen de Europese afspraak (goede toestand in 2027) halen, zowel vanwege de hoge (KRW-)normen, als door de mate van Rijnlandse invloed.

[Meer over de voortgang](#)

KENTALLEN

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2022

- 1 We ronding de realisatie af van KRW2-slibvang in Langerarse Plassen.
- 2 We voeren de KRW2-baggermaatregelen uit in De Wilck.
- 3 We starten met de KRW2-maatregelen in Zoetermeerse Plas en Zoetermeer.
- 4 We starten met de eerste maatregelen in het KRW3-uitvoeringsprogramma.
- 5 We ronden de herstelmaatregelen KRW1 af.
- 6 We zetten het Landbouwportaal op voor heel Rijnland.
- 7 We vullen inspiratiepolders in voor de vijf belangrijkste landbouwsectoren.
- 8 We zorgen voor waterkwaliteit van alle 44 zwemwaterlocaties minstens 'aanvaardbaar'. Bij terugval stellen we maatregelen voor aan de VV.
- 9 We koppelen zes luchtmenginstallaties aan de telemetrie.
- 10 We vergroten de interne kennis over biodiversiteit beheer middels training
- 11 We hebben een bestek opgesteld voor het beheer van de watergangen met daarin de nieuwste inzichten verwerkt over biodiversiteit.

TOTAAL €

Investerings 2022	€ 6,9 mln
Exploitatie 2022	€ 11,7 mln

PROGRAMMA SCHOON EN GEZOND WATER

Wat is ons doel?

Rijnland zorgt voor schoon en gezond water voor inwoners, bedrijven en natuur.

Schoon water is onmisbaar voor een gezonde leefomgeving voor mens en natuur. In het dichtbevolkte Rijnland wordt de vraag naar schoon water steeds groter. Zorgen voor schoon en gezond water is geen gemakkelijke opdracht. We willen onze doelen bereiken door slimme maatregelen en goede samenwerking. Samen met de omgeving zorgt Rijnland voor het terugdringen van vervuiling en een optimale ecologische inrichting van het watersysteem. Rijnland zet daarbij ook in op het versterken van de biodiversiteit, meer open water met een natuurlijke inrichting en faciliteren van recreatief gebruik van water. Dit doen we zo duurzaam mogelijk.

Wat doen we daarvoor?

- We realiseren schone grote wateren (KRW)
- We stimuleren vermindering van emissies
- We beheren en onderhouden ons watersysteem ecologisch
- We meten en verbeteren de zwemwaterkwaliteit.

Wij realiseren schone grote wateren (KRW)

De Europese Unie heeft in 2000 de [Kaderrichtlijn Water](#) (KRW) vastgesteld met als doel de kwaliteit van het water en het leven in en op het water te beschermen en verbeteren. Uiterlijk in 2027 moeten onze 40 KRW waterlichamen, dat zijn grote meren, vaarten en

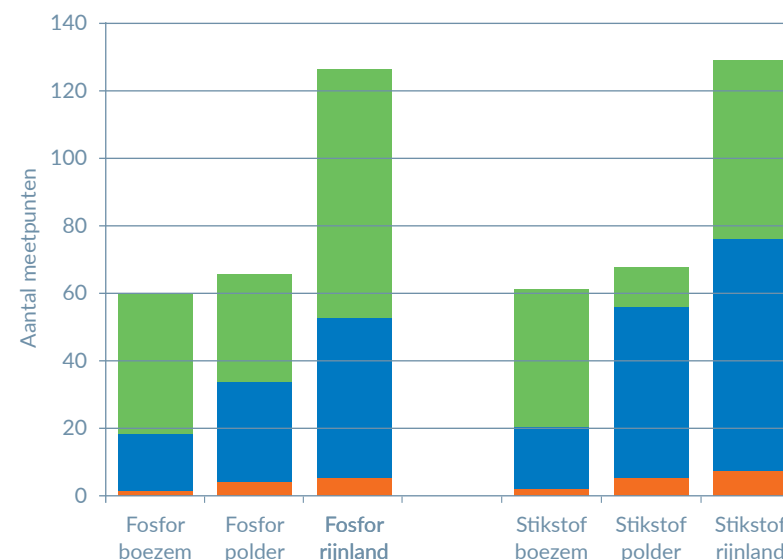
waterrijke polders, in “goede toestand” verkeren. Belangrijke beperkende factoren om tot een goede toestand te komen zijn de inrichting (van met name oevers) en de hoge gehalten aan voedingsstoffen in het water (met name stikstof en fosfor).

Rijnlands KRW-aanpak is om in de drie planperiodes van elk 6 jaar, steeds een deel van de waterlichamen aan te pakken. In de KRW1-periode (2009-2015) zijn 7 waterlichamen aangepakt, door natuurbeheerders of door Rijnland. In de KRW2-periode (2016-2021) hebben we er 8 onderhanden. In de KRW3-planperiode pakken we de overige 25 waterlichamen aan en nemen we aanvullende maatregelen in enkele KRW1 waterlichamen in samenwerking met de omgeving.

Fosfor- en stikstoftrend
Rijnland periode 2009-2020

Indicatoren: neerwaartse trend fosfaat- en stikstofgehalte in boezem en polders; toenemende scores op ecologische meetlatten. Grafiek: aantal meetpunten met significante dalende of stijgende fosfor/stikstof-trend.

De belangrijkste resultaten in komende vier jaar zijn:

- Uitvoering van maatregelen in de voor KRW2 geprioriteerde waterlichamen: Langeraaarse plassen, regio Aalsmeer-Amstelveen, regio Zoetermeer, De Wilck.
- Vaststellen definitieve Nota schoon Water 3 en uitvoeringsprogramma KRW3. Om in 2027 voldoende voortgang te hebben geboekt, gaan we in 2022 van start met de eerste waterlichamen voor de uitvoeringsperiode 2022-2027.
- We zoeken actief naar meekoppelkansen in en rond de KRW-waterlichamen (KRW-synergie).
- Stimulering van de landbouw op het nemen van bovenwettelijke maatregelen, zie hieronder (paragraaf ‘vermindering emissies’).

PROGRAMMA SCHOON EN GEZOND WATER

Met de bestuurlijke vaststelling van de ontwerpnota Schoon Water 3 op 23 september 2020 zijn de in het coalitieakkoord en de vorige meerjarenraming opgenomen middelen van €41 miljoen bevestigd. In de mid-term is het budget bijgesteld naar €40 miljoen. KRW-gerelateerde subsidies worden in de KRW3-periode opgeplust op het KRW-budget.

Vermindering van de emissies

Met de vaststelling van Kijk op Waterkwaliteit heeft de VV heeft in maart 2018 besloten tot aandacht voor alle polderwateren. Om de waterkwaliteit in de polders te verbeteren krijgt waterkwaliteit alle aandacht in watergebiedsplannen. Daarnaast geven we een extra impuls aan het DAW, het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. We nemen in een vijftal inspiratiepolders het voortouw en komen met de agrariërs in deze polders tot realisatie van bovenwettelijke maatregelen die de waterkwaliteit verbeteren. Bovendien gaan we in de loop van 2022 in de Bollenstreek lokaal ijerdoseerinstallaties plaatsen en testen om het vrijkomende fosfaat af te vangen. Er zijn 2 locaties gevonden waar de perceelegeigenaren bereid zijn het door hen afgepompte water te behandelen en te ontdoen voedingsstoffen en we voorzien één plaatsing bij een poldergemaal. Daarnaast blijven we de sector in algemene zin stimuleren tot een nemen bovenwettelijke maatregelen en ontwikkelen daarbij de juiste instrumenten (bijv. analoog aan NH-Landbouwportaal). Ook blijven we in gesprek met natuurorganisaties en recreatiebeheerders

over de verbetering van de waterkwaliteit. De middelen zijn voor 2021 al vastgelegd in reeds verleende kredieten en zijn per 2022 zijn onderdeel van het KRW-maatregelenpakket zoals vastgelegd in de Nota Schoon Water 3.

Naast samenwerking vervult toezicht een belangrijke rol in de reductie van emissies. Dit betreft toezicht op vergunde emissies, op het naleven van middelvoorschriften, etc.

Wij beheren en onderhouden ons watersysteem ecologisch

Een goede inrichting, een goed beheer en goed onderhoud van wateren vormen essentiële onderdelen van het verbeteren van de waterkwaliteit en ecologie. We blijven daarom inzetten op diversiteit bij het maaien en schonen van de watergangen, en zullen particulieren en bedrijven stimuleren om dat ook te doen. Voor 'Schone sloten' (kleine wateren en overige wateren) wordt gezocht naar een praktische aanpak. De subsidieregeling 'Natuurvriendelijke oevers' liep goed in de jaren 2018-2020 en wordt voortgezet in 2021 en 2022.

Bij het renoveren van poldergemalen blijven we werken aan visveiligheid en vismigratie. In 2022 voltooiën we een netwerkkaart waarop de vismigratieroutes en leefgebieden voor vis zijn aangegeven. In 2022 voeren wij het onderhoud van de waterkwaliteitsassets volgens de gestandaardiseerde onderhoudsconcepten. Acties uit het traject biodiversiteit en het bijbehorende

plan van aanpak worden voorbereid en uitgevoerd. Dit is inclusief de nieuwe bestekken voor beheer en onderhoud, waarin biodiversiteit expliciet wordt meegenomen. We hebben in opdracht van de Commissie Watersystemen (CWS) samen met de andere waterschappen, UvW, Stowa en Ministerie van LNV een onderzoeksplan opgesteld en zijn studies gestart naar de invloed van exotische rivierkreeften op het watersysteem en naar maatregelen om schade hierdoor te reduceren.

We controleren en verbeteren de zwemwaterkwaliteit

De Europese Unie heeft in 2006 de Europese Zwemwaterrichtlijn (ZWR) vastgesteld om de gezondheid van zwemmers te beschermen via schoner zwemwater. De zwemwaterrichtlijn geeft normen voor de bacteriologische kwaliteit van het water. Alle zwemwaterlocaties moeten minimaal voldoen aan de categorie "aanvaardbaar". Binnen Rijnland liggen nu 44 officiële zwemwaterlocaties. Deze moeten ook in

► PROGRAMMA SCHOON EN GEZOND WATER

2022 en in de jaren daarna voldoen aan de categorie 'aanvaardbaar'. Voor de zwemwaterlocaties die 'aanvaardbaar' scoren worden voorstellen gedaan om deze naar 'goed' of 'uitstekend' te krijgen. De uitvoering doen we met cofinanciering van gemeenten of andere partijen. Naast de bacteriologische kwaliteit worden de zwemwaterlocaties ook beoordeeld op blauwalgen. Hiervoor is in de ZWR geen wettelijke verplichting tot het nemen van maatregelen. Omdat blauwalgenoverlast veelvuldig voorkomt, is in het WBP5 opgenomen dat in samenwerking blauwalgenoverlast zoveel mogelijk wordt beperkt (ook buiten de officiële zwemwaterlocaties).

De belangrijkste resultaten in de planperiode zijn:

- We meten de kwaliteit en rapporteren hierover aan de provincies.
- Samen met belanghebbenden werken we aan het verbeteren van locaties die in de kwaliteitsklasse 'slecht' vallen.
- We onderzoeken wat er nodig is om locaties van "aanvaardbaar" naar "goed" of "uitstekend" te krijgen.
- Voor de Veerplas (Haarlem) starten we met de realisatie van maatregelen. Zo ook voor de Westbroekplas (Velsen), onder voorwaarde van cofinanciering van derden.
- We onderzoeken voor overige locaties waar regelmatig blauwalgenoverlast optreedt (o.a. Oosterduinse Meer, Klinkenbergerbergplas,

Zoetermeerse plas) of hier samen met de gemeenten structurele maatregelen mogelijk zijn en komen met een voorstel naar de VV.

- We sluiten bestaande waterkwaliteitsinstallaties aan op de telemetrie.

Waterrecreatie en vaarwegbeheer

Rijnland heeft 13 sluizen in eigendom en beheer. Hiervan worden er drie door Rijnland bediend in opdracht van de provincies, voor beroeps- en recreatievaart. Rijnland verrekent dit onderhoud met de provincie volgens de overeenkomst vaarwegbeheer uit 2015.

Van de overige 10 sluizen zijn er drie buiten bedrijf (al geruime tijd afgesloten), twee zijn zelfbedieningssluizen, vier worden bediend door een stichting of derden, en één wordt bediend door Rijnland (Kock van Leeuwensluis). Rijnland is bezig de meeste van deze 10 sluizen af te stoten naar gemeenten of andere partijen. De intentie is om de komende jaren twee sluizen in het Amsterdamse Bos, twee sluizen in Nieuwkoop, sluis Den Ham in Boskoop en de Kock van Leeuwensluis in Gouda over te dragen aan een andere eigenaar en beheerder. Eerder zijn al 6 andere sluizen afgestoten. Daarnaast is Rijnland vaarwegbeheerder van de doorgaande recreatieve vaarwegen, dat wil zeggen dat Rijnland het vaarwegprofiel onderhoudt en het beheer voert, zoals het afkondigen van stremmingen.

Bovendien heeft Rijnland middelen beschikbaar om initiatieven op het gebied van watergebonden recreatie te stimuleren. Dit kunnen wandelpaden langs water, openbare vissteigers, informatieborden, en andere zaken zijn.

 PROGRAMMA SCHOON EN GEZOND WATER

Financieel

Schoon en gezond water, € mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Bruto investeringen	6,8	6,9	10	8	7	32
Exploitatiekosten incl. kap.lasten	11,1	11,7	11	12	12	47

Investeringsen

De belangrijkste investeringen in 2022 zijn voor de KRW-maatregelen waaronder inspiratiepolders (€ 4,5 mln) en cluster landbouw (€ 1,6 mln).

Exploitatie 2022

De belangrijkste exploitatiekosten 2022 zijn:

- Het monitoren van de waterkwaliteit (€ 5,3 mln).
- Gebiedsgerichte- en themaplannen (€ 2,5 mln).
- Kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater (€ 2,4 mln).
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving (€1,2 mln).

Ontwikkeling 2022

De exploitatiekosten stijgen in 2022 per saldo met € 0,6 mln ten opzichte van de programmabegroting 2021 en kent de volgende verklaring:

- Hogere doorbelaste personeelslasten als gevolg van loonkostenontwikkeling (cao en pensioenpremie) (+€ 0,5 mln).
- Hogere laboratoriumkosten Aquon waterkwaliteitsmetingen (+€ 0,5 mln).
- Verlaging advieskosten KRW-budget (-€ 0,2 mln).
- Lagere kapitaallasten door met name een rentevoordeel (- € 0,1 mln)
- Diverse kleine voordelige afwijkingen (-€ 0,1 mln)

“WE WERKEN AAN
EEN AMBITIEUS
PROGRAMMA IN DE
DERDE KRW-PERIODE”

PROGRAMMA WATERKETEN

Portefeuillehouders: Bas Knapp (waterlijn), Thea Fierens (sliblijn).

Directeur: Simone Boogaard.

Resultaatmanager: Bas van Ooijen.

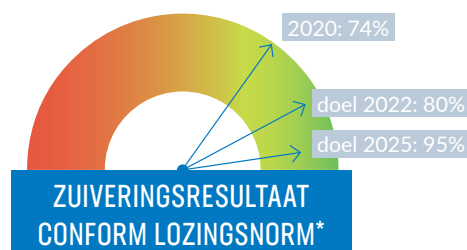
DOEL

Rijnland zuivert het afvalwater van 35.000 bedrijven en 1,3 mln inwoners. Zo doelmatig en duurzaam mogelijk, samen met onze partners. Hiermee dragen we bij aan een goede volksgezondheid, een goede waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving.

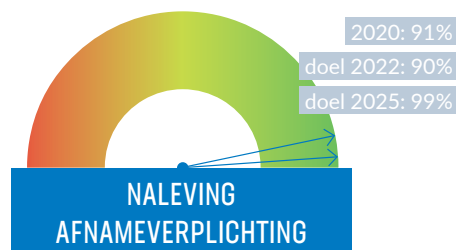
STAND VAN ZAKEN

Het ingezette verbeterprogramma werpt zijn vruchten af: recent voldeed de helft van de zuiveringen niet aan de normen maar nu nog slechts enkele. Het duurt nog wel jaren voordat we alle zuiveringen in goede staat hebben gebracht. Door het temporiseren van diverse projecten in de mid-term, loopt het op orde brengen achterstand op, waardoor we meer risico lopen over overschrijding van de normen en een toename van het correctief onderhoud. [Meer over de voortgang](#)

KENTALLEN

* % awzi's voldoende aan maatwerkbesluit

We realiseren dit met 19 zuiveringen, 90 rioolgemalen en 270 km persleiding.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2022

- 1 We zuiveren op 80% van de zuiveringen conform de normen.
- 2 We hebben bij 90% van de gemeenten actuele afspraken over de afname van afvalwater.
- 3 We besteden de ingenieursdiensten aan voor de nieuwbouw Haarlem WP.
- 4 De bouw start op Zwanenburg.
- 5 Bouwwerkzaamheden lopen of starten op Leimuiden, Nieuwveen, Nieuwe Wetering, Alphen Noord, Alphen Kerk en Zanen, Katwijk en Lisse.
- 6 We bereiden de vervanging van de "Hoofddorp-leiding" voor (rioolpersleiding).
- 7 We voeren de benodigde maatregelen uit n.a.v. de ATEX-audit (gasveiligheid).
- 8 We actualiseren het uitvoeringsplan energieneutraliteit.
- 9 We leggen een zonneweide aan op Bodegraven en bereiden zonneweides voor op beide locaties in Alphen.

TOTAAL €

Investeringen 2022	€ 46,6 mln
Exploitatie 2022	€ 86,4 mln

PROGRAMMA WATERKETEN

Wat is ons doel?

Rijnland zuivert afvalwater van huishoudens en bedrijven. Hiermee dragen we bij aan een goede volksgezondheid, een goede waterkwaliteit en gezonde leefomgeving. We zuiveren conform de normen en doen dit zo doelmatig en duurzaam mogelijk.

In het coalitieakkoord “Water raakt ons” uit 2019 geeft het bestuur topprioriteit aan de waterketen, en met name aan het op orde brengen van de assets in de waterketen. Het coalitieakkoord zoekt daarnaast nadrukkelijk de verbinding tussen onze traditionele kerntaken zoals het zuiveren van afvalwater, en de “maatschappelijke opgaven” zoals energie en circulair.

In de mid-term review, medio 2021, heeft het bestuur de balans van twee jaar besturen opgemaakt en nieuwe keuzes gemaakt. Voor de waterketen betekent dit dat we voorlopig geen tweede medicijnrestenverwijderingsinstallatie gaan bouwen, en dat we diverse renovaties temporiseren. De in het coalitieakkoord genoemde topprioriteit voor het op orde brengen van de assets in de waterketen en de hiervoor beschikbare extra middelen vervallen.

Bestuursopdracht mid-term

Vanwege de grote opgave om de assets in goede staat te brengen en de hoge kosten hiervoor heeft de VV naar aanleiding van de mid-term besloten tot een doorlichting van het bestuursprogramma Waterketen.

De doorlichting zal naar verwachting tot medio 2022 lopen.

Effluentkwaliteit

De normen waaraan de zuiveringen moeten voldoen, liggen vast in een maatwerkbesluit. We streven ernaar dat alle zuiveringen hieraan voldoen. Dat lukt echter nog niet, mede vanwege de staat van de assets. Enkele jaren geleden voldeed slechts de helft van de zuiveringen en scoorde Rijnland veel slechter dan de andere waterschappen. Ondertussen liggen we goed op schema om alle zuiveringen te laten voldoen en liggen onze prestaties weer op een gemiddeld niveau vergeleken met andere waterschappen.

We stellen hierover de volgende concrete doelen vast:

- In 2022 voldoet 80% van onze zuiveringen aan deze normen.
- Onder sommige omstandigheden kunnen we de normen niet halen; bijvoorbeeld bij een grote renovatie. Dan vragen we vooraf een zorgplichtdocument aan. We doen dit voor 8 zuiveringen in 2022.
- We monitoren in hoeverre we aan de normen voldoen en handhaven indien nodig.
- We passen het maatwerkbesluit aan wanneer nodig, bijvoorbeeld als er via de herziening van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater normen voor “nieuwe stoffen” (zoals medicijnresten) komen. We nemen actief deel aan de landelijke discussies hierover.

- We stellen conform afspraken een businesscase op over het verwijderen van medicijnresten aanvullend op de in 2021 gerealiseerde installatie op de zuivering Leiden-Noord. Deze businesscase vormt input in de coalitieonderhandelingen van het nieuwe bestuur in 2023.
- In 2022 ronden we de uitbreiding van het meetinstrumentarium af, waarmee we beter kunnen sturen.
- In 2022 verkennen we de mogelijkheden van “advanced control” op de besturing van de zuiveringen met als doel de prestaties te verbeteren, de bedrijfsvoering te optimaliseren en energie te besparen.

Afname afvalwater

De gemeenten verzamelen afvalwater via de riolering. Wij nemen dit afvalwater over, transporteren het naar onze zuiveringen en zuiveren het daar. We stellen hierover de volgende concrete doelen vast:

PROGRAMMA WATERKETEN

- We werken continue aan het verzamelen en actualiseren van relevante data van de hele keten conform landelijke standaarden (o.a. GWSW). De gegevens en prestaties van onze assets zijn daarmee bekend. We ontsluiten deze informatie van en voor de Rijnlandse regio om zo met ketenpartners beter te kunnen sturen. Dit doen we bijvoorbeeld met het Dataportaal. In 2022 hebben we, samen met onze partners in de waterketen, de data van 4 zuiveringskringen toegankelijk gemaakt voor elkaar.
- Met ketenpartners maken we afspraken over de afname van afvalwater. Deze afspraken leggen we vast in overeenkomsten. Eind 2022 hebben we met 90% van de gemeenten actuele (minder dan 5 jaar oud) afspraken.
- We inventariseren en beoordelen periodiek het functioneren van onze gemalen en zuiveringen op basis van de actuele afspraken en ruimtelijke ontwikkelingen. In 2022 doen we dit voor 5 zuiveringskringen. We beoordelen hierbij ook de effecten.
- We onderzoeken het effect van afkoppelen van regenwater op de afvalwaterketen en het oppervlaktewater en stellen hierover in 2022 nieuw beleid op.

Slib

In heel Nederland produceren de waterschappen de komende jaren zo veel slib dat de afvalverwerkers dit met moeite kunnen verwerken. Het terugbrengen van

het aanbod en het voorkomen van storingen in het proces zijn daarom cruciaal.

We stellen hierover de volgende concrete doelen vast:

- We geven hoge prioriteit aan onderhoud aan de sliblijn. We hebben een contract op preventief onderhoud.
- We sturen op een optimale procesvoering en slibontwatering.
- We hebben intensief contact met andere waterschappen en eindverwerkers over vraag en aanbod, conform de landelijke afspraken uit het “robuust plan”.
- We doen een pilot met een PE-loze ontwateringsmachine; modulair gebouwd volgens het principe van Verdygo.
- We voeren waar nodig maatregelen uit t.b.v. van de Arbo-veiligheid, mede op basis van een in 2021 uitgevoerde audit ATEX-veiligheid.

Assets op orde (beschikbaarheid)

Voor het transporteren en zuiveren van afvalwater gebruiken we veel en complexe assets. We voeren een omvangrijk renovatieprogramma uit om die assets op orde te brengen. Daarnaast werken we aan de omslag van correctief naar risicogestuurd, preventief, onderhoud om de assets ook op orde te houden (zie hoofdstuk 9.3). Zowel het renovatieprogramma als de onderhoudstransitie gaan minder snel door de besluitvorming in de mid-term.

We stellen de volgende concrete doelen vast:

- Op Haarlem Waarderpolder besteden we in 2022 de ingenieursdiensten aan en we verwachten nu de bouw aan te besteden in 2025 of 2026 en af te ronden in 2029.
- Op Zwanenburg start de uitvoering van de renovatie in 2022. We verwachten dit af te ronden medio 2025.
- Op de zuiveringen Nieuwveen en Bodegraven loopt de renovatie gedurende heel 2022 met een verwachte afronding in 2023.
- Op Nieuwe Wetering loopt de renovatie en uitbreiding gedurende 2022 en 2023 met een verwachte afronding eind 2023 of begin 2024.
- Voor de beide zuiveringen in Alphen besteden we de bouwwerkzaamheden in 2022 aan. We verwachten de renovatie in 2025 af te ronden.
- De eerste fase van de renovatie op Leiden Noord loopt gedurende 2022 en 2023 met een verwachte afronding eind 2023 of begin 2024.
- We starten in 2022 met het projecten sluiten Leimuiden en aanleggen van een nieuwe persleiding naar Nieuwe Wetering.
- We ronden in 2022 de vervanging van de e-installatie op Katwijk af, evenals de laatste werkzaamheden aan het vervangen en uitbreiden van meetinstrumentarium.
- Op Lisse start in 2022 de vervanging we de roostergoedinstallatie en op Zwaanshoek van de influentkoker. Afronding voorzien we in 2023.

PROGRAMMA WATERKETEN

- We voeren de laatste werkzaamheden op Velsen uit. Indien we dan nog niet aan de normen voldoen, dan moeten we aanvullende maatregelen (bijv. zandfilter) treffen.
- We starten in 2022 met de vervanging van de e-installatie op Gouda.
- Voor het vervangen van de “Hoofddorpleiding”, waarin recent meerdere breuken plaatsvonden, zijn de benodigde financiële middelen opgenomen in de investeringsbegroting. Het starten met de voorbereidingen hangt samen met een nog uit te voeren analyse op de beschikbare capaciteit
- We inspecteren in 2022 drie kritische leidingen in Bodegraven en stellen een aanpak op voor herstel indien nodig.
- We hebben in 2019 t/m 2021 de zuiveringen en rioolgemalen netjes en veilig gemaakt. In 2022 en verder zorgen we dat ze ook netjes blijven door jaarlijks op diverse locaties maatregelen te treffen.

Energieverbruik en -opwekking

Rijnland streeft naar energieneutraliteit in 2030. Dit doen we door energie te besparen en duurzaam op te wekken. Daarnaast leveren we een bijdrage aan de energietransitie van de regio. De waterketen gebruikt ca. 75% van alle energie van Rijnland en heeft met het zuiveringsslib en de warmte in het afvalwater ook grote potentiële bronnen aan groene energie. Daarom ligt de focus van de energieaanpak in de waterketen.

We stellen hierover de volgende concrete doelen vast:

- In 2022 realiseren we een zonneweide op de zuivering Bodegraven en bereiden we de realisatie van zonneweides op de zuiveringen Alphen Noord en Alphen Kerk en Zanen voor, zoals besproken in de mid-term.
- We stellen in 2022 een nieuw uitvoeringsprogramma Energieneutraal 2030 op met daarin naast opwekkingsmaatregelen ook energiebesparingsmaatregelen. Omdat er meer transitie spelen, zoals duurzaam/circulair, kijken we goed naar de integraliteit van deze veranderingen.
- We onderzoeken of en hoe partners zoals HVC ons kunnen helpen met het treffen van maatregelen om energie op te wekken.
- Samen met partners werken we in 2022 aan de RES 2.0.
- We onderzoeken in 2022 met partners de mogelijkheden van een mest- en levensmiddelenvergister als een van de uitwerkingen uit het uitvoeringsprogramma.
- We participeren in diverse aquathermieprojecten van derden en zijn in goed overleg met andere waterschappen over de voor ons nieuwe thematiek.
- We monitoren de voortgang middels de CO₂-prestatieladder.

Verduurzamen

In 2021 heeft de VV onze ambities en doelen voor circulair/duurzaamheid vastgesteld, hierbij voortbordurend op de al eerder ingeslagen lijn.

We stellen hierover de volgende concrete doelen vast:

- We werken in 2022 en 2023 het besluit en de daarin opgenomen 15 projecten nader uit in een uitvoeringsplan en stellen businesscases (valuecases) op voor deze projecten.
- We werken verder aan al eerder in gang gezette processen en voeren geen-spijt-maatregelen uit, zoals duurzame projectuitvoering (DGGW), afvalscheiding, en duurzame aanbesteding.
- We nemen in elk project duurzaamheidsopties op en leggen deze, waar relevant, expliciet voor.
- We onderzoeken wat er nodig is om klimaatneutraal te zuiveren.
- Via HVC werken we aan de terugwinning van fosfaat uit afvalwaterslib.
- We stellen conform afspraak in 2022 een businesscase op over het al dan niet bouwen van een grondstoffenfabriek op Haarlem Waarderpolder. Deze businesscase vormt input in de coalitie-onderhandelingen van het nieuwe bestuur in 2023.
- Voor Valkenhorst hebben wij conform het principebesluit uit 2021 de benodigde financiële middelen opgenomen in de investeringsbegroting. Het verder uitwerken van dit besluit hangt samen met een nog uit te voeren analyse op de beschikbare capaciteit.

PROGRAMMA WATERKETEN

Kansen en risico's

We hebben een grote inhaalslag te maken in het op orde brengen van de assets. En tegelijk hebben we een enorm potentieel aan verduurzaming (energie besparen, energie opwekken, grondstoffen terugwinnen). Indien we deze opgaven kunnen combineren leidt dat tot 1+1=3.

We zien dat de beschikbare capaciteit voor het uitvoeren van (grote) projecten onder druk staat. Dit geldt met name voor de waterketen en geeft een risico in de uitvoerbaarheid van de meerjarenbegroting. Een nadere analyse moet uitwijzen hoe wij de beschikbare capaciteit het meest effectief kunnen inzetten.

**“ONZE UITDAGING:
ASSETS OP ORDE
BRENGEN ÉN
VERDUURZAMEN”**

Waterketen, € mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Bruto investeringen	30,8	46,6	65	78	38	228
Exploitatiekosten incl. kap.lasten	81,8	86,4	87	90	93	357

Financieel**Investerings**

De belangrijkste investeringsuitgaven in 2022 zijn voor:

- Cluster Zuid-Holland, met renovaties binnen o.a. zuiveringskringen Nieuwe Wetering, Nieuwveen, Leiden-Noord, Bodegraven en Alphen aan den Rijn (€ 26,5 mln).
- Cluster Noord-Holland met de renovatie en uitbreiding van awzi Zwanenburg (€ 5 mln).
- Voorbereiding nieuwbouw awzi en slibgistingstoren HWP (€ 5 mln).
- Renovaties van 11 afvalwatertransportgemalen rondom Zwaanshoek en Zwanenburg (€ 1 mln).

Exploitatie 2022

De belangrijkste exploitatiekosten 2022 zijn:

- voor awzi's, afvalwatertransportsystemen en slibinstallaties:
 - o bouw- en verwerving (€ 27,8 mln)
 - o beheer (€ 28,3 mln)
 - o onderhoud (€ 17,2 mln)
- Afvalwaterbehandeling (€ 9,3 mln)
- Afvalwaterketenbeleid plannen (€ 1,5 mln)
- Themaplannen (€ 1,4 mln)

Ontwikkeling 2022

De exploitatiekosten stijgen in 2022 per saldo met € 4,6 mln t.o.v. de programmabegroting 2021 en kent de volgende verklaring:

- Hogere doorbelaste personeelslasten door loonkostenontwikkeling en verschuiving van voldoende water naar waterketen door actualisatie van de urenverdeelsleutels van de teams (+€ 2,9 mln).
- Hogere kosten chemicaliën met name als gevolg van prijsstijging (+€ 0,8 mln).
- Hogere kosten slib- en afvalverwerking als gevolg van prijs- en hoeveelheidstijgingen (+€ 0,8 mln).
- Hogere onderhoudskosten met name op gebied van persleidingen (+€ 0,5 mln).
- Hogere energiekosten door een prijsverschil (+€ 0,2 mln).
- Hogere laboratoriumkosten Aquon door meer bestedingen aan innovaties (+€ 0,2 mln).
- Per saldo lagere kosten afvalverzameling, verwerking en inspectie rioolreiniging (-€ 0,3 mln).
- Hogere rijksbijdrage door ontvangst subsidie PACAS (- € 0,3 mln).
- Meer geactiveerde personeelskosten als gevolg van loonkostenontwikkeling en verschuiving naar waterketen door actualisatie urenverdeelsleutels (- € 0,2 mln).

PROGRAMMA

BESTUUR, ORGANISATIE EN DIENST- VERLENING

Portefeuillehouders: Rogier van der Sande, Marco Kastelein, Bas Knapp, Thea Fierens.
Directeuren: Mariël Middendorp (bestuurszaken, concerncontrol), Frank Hoevenaars (organisatie, dienstverlening).

DOEL

Rijnlandbrede sturing en ondersteuning, gericht op het realiseren van de doelen uit WBP en coalitieakkoord, middels een effectieve en efficiënte organisatie.

KENTALLEN

Ca. 750 formatieplaatsen Rijnlandbreed, voor onder meer beleid, projecten, beheer, onderhoud, bedrijfsvoering, bestuur, organisatie en dienstverlening, met de bijbehorende faciliteiten.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2022

- 1** Calamiteitenorganisatie
 - a. We bereiden ons goed voor op calamiteiten
- 2** Goed werkgeverschap
 - a. Gemiddeld ziekteverzuim maximaal 4%.
 - b. Totaal aantal participatiewetbanen vasthouden op 22,7.
- 3** ICT en informatie zijn betrouwbaar, veilig en robuust
 - a. Baseline Informatiebeveiliging Overheid op niveau 4.
 - b. Hybride werkplek die iedereen op het gebied van IT in staat stelt veilig plaats onafhankelijk samen te werken.
 - c. Data Hub waarin we veilig en compliant databronnen ontsluiten voor het gebruik binnen Power BI en AI ter voorbereiding op een Data Ecosysteem.
 - d. Samen met de Aquademie een leergang digitale vaardigheden en tansformatie gericht op de medewerker ontwikkelen en implementeren.

- 4** Digitale transformatie
 - a. De programmering in de bestuursprogramma's is via portfoliomanagement vormgegeven.
 - b. Strategie 'digitaal voorop' is bestuurlijk geprioriteerd om digitaal te kunnen transformeren.
 - c. Elke Rijnlander, van bestuurder tot medewerker, heeft de leerlijn kunnen volgen
- 5** Omgevingswet
 - a. We kunnen vergunningaanvragen in behandeling nemen via het DSO (dit is afhankelijk van landelijke ontwikkelingen).
 - b. We voeren de Waterschapsverordening in.

De overige actiepunten betreffen reguliere ondersteunende werkzaamheden die weliswaar onontbeerlijk zijn voor een goede bedrijfsvoering, maar in 2022 geen extra bestuurlijke aandacht vergen.

TOTAAL €

Investerings 2022	€ 6,9 mln
Exploitatie 2022	€ 37,3 mln

PROGRAMMA BESTUUR, ORGANISATIE EN DIENSTVERLENING

Wat is ons doel?

Een deel van Rijnlands activiteiten is overkoepelend of ondersteunend aan de hele organisatie. Voor zover deze activiteiten niet vallen onder één van de primaire programma's zijn deze ondergebracht in bestuursprogramma BOD. Door het andere karakter van dit programma, met een veelheid aan uiteenlopende activiteiten, wijkt de opzet van dit hoofdstuk af van de primaire programma's.

Wij bereiden ons goed voor op calamiteiten

Calamiteiten kunnen we helaas nooit uitsluiten. Rijnland bereidt zich dan ook goed voor op alle mogelijke waterstaatkundige calamiteiten die zich in het beheergebied kunnen voordoen. Het gaat daarbij niet alleen om overstromingen, maar ook om bijvoorbeeld waterkwaliteitsincidenten zoals illegale lozingen, of incidenten op één van de afvalwaterzuiveringsinstallaties.

Resultaten in de planperiode:

- We zorgen er samen met onze veiligheidspartners voor dat inwoners en bedrijven weten wat ze moeten doen bij een (dreigende) calamiteit.
- De calamiteitenorganisatie van Rijnland (Slank & Gespierd), die gevuld is met eigen medewerkers, komt bij alarmering in actie. De calamiteitenorganisatie wordt opgeleid, getraind en geoefend in voorbereiding op calamiteiten, mede gebruikmakend van evaluaties van recente incidenten zoals de dijkverschuiving bij Reeuwijk.

- Het borgen van slagvaardig en doelmatig optreden kunnen we niet alleen. In ons gebied hebben we te maken met 4 veiligheidsregio's, 30 gemeenten en 2 provincies die elk een eigen rol hebben. Wij onderhouden met hen dan ook actief contact. De calamiteitenzorg betreft alle programma's en taken van Rijnland

We zijn een goede werkgever

Wij kunnen omgaan met verschillen tussen mensen en benutten de meerwaarde van diversiteit in onze organisatie. De krapte op de arbeidsmarkt is blijvend en zorgt voor innovatief werkgeverschap. Een sleutelbegrip daarbij is 'binden en boeien'. Van de medewerkers wordt verwacht dat zij werken aan de eigen duurzame inzetbaarheid. Enkele van de lopende activiteiten in 2022 zijn:

- 1 We stimuleren actief de loopbaan van iedere Rijnlander. Onze in- en externe coaches faciliteren de juiste persoon op de juiste plaats. Een hulpmiddel hierbij is de strategische personeelsplanning. Benodigde middelen zijn met name de zogeheten frictiepot die bedoeld is voor de transitie van oude naar nieuwe functies door herplaatsing, omscholing, outplacement e.d. om zo in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.
- 2 We geven een impuls aan de benodigde instroom. Wij halen via een hoogwaardig stage- en trainee-programma structureel talent binnen. Ons recruitmentproces is snel, op maat gemaakt en innovatief.

- 3 We nemen als werkgever onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Wij voldoen aan de participatiewet/quotumwet en bieden kansen voor iedereen.

- 4 Rijnland is een inclusief werkgever. Wij koesteren de verschillen tussen mensen, benutten de meerwaarde van diversiteit in onze organisatie en dragen dit ook actief uit.

- 5 Conform het coalitieakkoord sturen we scherp op het personele budget. Vast personeel boven inhuur heeft de voorkeur, rekening houdend met de in de SPP's vastgestelde flexibele schil.

- 6 Onder goed werkgeverschap valt ook het faciliteren van een veilige en gezonde werkomgeving. Voor de Rijnlandse kantooromgevingen starten we met het opstellen van een meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Hierdoor ontstaat duidelijkheid over de benodigde investeringen in de komende jaren. Net als in het primaire proces werken we aan risico-gestuurd onderhoud voor een optimale inzet van beschikbare middelen. Voor 2022 is wel al rekening gehouden met een aantal urgente investeringen op het gebied van huisvesting.

We zorgen voor betrouwbare, veilige, robuuste ICT

Digitalisering is geen doel op zich, maar maakt in toenemende mate integraal onderdeel uit van onze werkprocessen (niet alleen primaire processen, ook de ondersteunende). Deze ontwikkeling is gaande om ons

heen en zoeken wij ook bewust op in het kader van de digitale transformatie; we stellen digitaal immers voorop. Een tastbaar gevolg hiervan is dat de nu ingezette technologie bijna altijd een digitale component bevat. Dit zorgt voor het vervagen van de grenzen tussen Informatie Technologie (IT) en Operationele Technologie (OT) en de noodzaak onze digitale/cyber risico's beter te bewaken.

We moeten constateren dat we hier een inhaalslag op moeten maken, zodat we nu en in de nabije toekomst veilig kunnen blijven werken. Dit is op het gebied van digitalisering veruit de belangrijkste opgave. Het is niet alleen een kwestie van investeren in hardware en software, maar ook in een personeelsbestand dat hiermee kan omgaan. De mate waarin de gespecialiseerde teams van Informatie & Digitalisering (I&D) in staat zijn om de organisatie in deze transformatie de weg te wijzen en te ondersteunen, is op dit moment onvoldoende. Digitale vaardigheden zijn niet vanzelfsprekend aanwezig en vereist aanvullende investeringen in opleiding en specifieke aandacht bij de selectie van nieuwe medewerkers.

De inzet van externe digitalisering van diensten en vervagende grenzen tussen OT en IT zullen ook leiden tot verschuivingen in budgetten en resources (van primair naar I&D, van kapitaal naar operationeel) om aan de cybersecurity eisen vanuit onze overheid en de behoeftes vanuit onze grote projecten te kunnen

voldoen. De focus voor de komende jaren ligt dan ook op het continue bewaken en verbeteren van onze informatieveiligheid (BIO niveau 4), de implementatie van robuuste IT, ontwikkelen van data gedreven processen en innovaties samen met onze collega's in het primaire proces zodat wij als waterschap digitaal voorop komen.

We werken aan een digitale transformatie

Conform de bestuurlijk vastgestelde visie voor de digitale transformatie gaan we op weg naar een datagestuurd Rijnland onder het motto 'digitaal voorop'. In 2022 worden daar in de organisatie voorbereidingen voor getroffen waaronder een betrouwbare, veilige en robuuste ICT. In verschillende omvangrijke meerjarige projecten wordt gewerkt aan het inrichten van digitale werkwijzen. Naast het Digitaal Stelsel Omgevingswet zijn dat het dataportaal met gemeenten, datagedreven onderhouden en datagedreven assetmanagement. Parallel aan deze projecten wordt er bij veel disciplines met pilots ervaring opgedaan met digitale ontwikkelingen. Die hebben plaats binnen alle bestuursprogramma's.

Deze projecten en pilots betreffen vooral de digitalisering van bestaande werkprocessen. Ze vormen de voorloper van de digitale transformatie waarbij de organisatie optimaal wordt ingericht om datagestuurd te werken. De snelheid van de digitalisering en de

transformatie vragen om bestuurlijke keuzes binnen de strategie 'digitaal voorop'.

Waar in 2020 leidinggevenden en bestuurders de leerlijn Digitale transformatie aangeboden hebben gekregen, gaat dat in 2022 ook voor de medewerkers gebeuren. Zo wordt iedere Rijnlander meegenomen in de digitale veranderingen.

We ronden de implementatie van de Omgevingswet af

De Omgevingswet treedt naar verwachting in per 1 juli 2022, na herhaald uitstel. De invoering behelst een verandering op drie gebieden:

- Wet: instrumenten om de fysieke leefomgeving en activiteiten daarin te reguleren;
- Digitaal stelsel: aansluiting op één landelijk digitaal loket – DSO – waarin iedereen snel kan zien wat (on)mogelijk is met de Omgevingswet;
- Andere werkwijze: samenwerking, participeren, integraal werken.

“WIJ ZIJN OP
WEG NAAR EEN
DATAGESTUURDE
ORGANISATIE”

We werken al zoveel mogelijk in de geest van de Omgevingswet en participeren in en adviseren over Omgevingsvisies die gemeenten en provincies aan het opstellen zijn. Het WBP6 wordt een programma onder de Omgevingswet. In 2022 behandelt de VV de Waterschapsverordening, die de Keur en de uitvoeringsregels vervangt. Deze verordening gaat onderdeel vormen van de decentrale regels onder de wet. We hebben aandacht voor opleiding en training. Om te volgen hoe de Omgevingswet door ons wordt ingevuld hanteren we de klanttevredenheid als indicator.

Financieel

BOD, € mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Bruto investeringen	3,1	6,9	3	1	1	12
Exploitatiekosten incl. kap.lasten	37,5	37,3	37	37	37	148

Investerings

De belangrijkste investeringsuitgaven in 2022 zijn voor:

- Het project Rijnland hybride (€ 2,0 mln).
- Gebouw Beheer Systeem (€ 1,5 mln).
- Informatie en Automatisering (€ 0,9 mln).
- Fysieke toegangsbeveiliging (€ 0,8 mln).
- Luchtbehandel- / brandmeldinstallatie (€ 0,7 mln).
- Gemeenlandshuis Spaarndam (€ 0,6 mln).

Exploitatie 2022

De belangrijkste exploitatiekosten 2022 zijn:

- Bestuur en ondersteuning, externe communicatie en juridische zaken (€ 10,9 mln).
- Heffen en invorderen BSGR (€ 7,1 mln).
- Interne faciliteiten incl. auto lease (€ 6,7 mln).
- Personeel en organisatie incl. centraal management (€ 5,3 mln).
- Comptabiliteit, control en financieel beleid (€ 4,8 mln).
- Gebiedsgerichte plannen (€ 2,2 mln).
- Kwaliteitszorg-, Arbo- en milieuzorgbeleid en -beheer (€ 1,8 mln).
- Calamiteitenplan en -zorg (€ 1,3 mln).

Ontwikkeling

De exploitatiekosten dalen in 2022 per saldo met € 0,2 mln t.o.v. de programmabegroting 2021 en kent de volgende verklaring:

- Hogere doorbelaste personeelslasten als gevolg van loonkostenontwikkeling (cao en pensioenpremie) en versterking personeelsbestand (+€ 1,3 mln).
- Hogere opbrengst begrote dividenduitkering van de NNB (-€ 1,5 mln).

“WIJ KOESTEREN
VERSCHILLEN
TUSSEN MENSEN”

RIJNLANDBREDE THEMA'S

RIJNLAND DUURZAAM EN CIRCULAIR

Rijnland zet samen met de omgeving in op duurzaam werken door de kringloop van water, energie en grondstoffen zoveel mogelijk te sluiten. Dat betekent dat uiterlijk in 2050 alles wat we inkopen een duurzame oorsprong heeft (hernieuwbaar), we tijdens onze processen geen schadelijke uitstoot veroorzaken (emissievrij) en dat reststromen zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt (afvalvrij).

Portefeuillehouder: Thea Fierens.
Directeur: Simone Boogaard.
Resultaatmanager: Bas van Ooijen.

DUUZAAM CIRCULAIR

STAND VAN ZAKEN

In juni 2021 heeft Rijnland besloten de landelijke doelstellingen vanuit het Klimaatakkoord, het Grondstoffenakkoord en Nederland Circulair te vertalen naar Rijnlandse ambities. Daarmee zijn de definities en doelen voor Rijnland Circulair vastgesteld. Deze coalitieperiode wordt verder gewerkt aan de vertaling van deze doelen naar onderzoek, projecten en concrete acties. Dit landt vervolgens in 2022 in een integraal plan van aanpak Rijnland Circulair. [Meer over de voortgang](#)

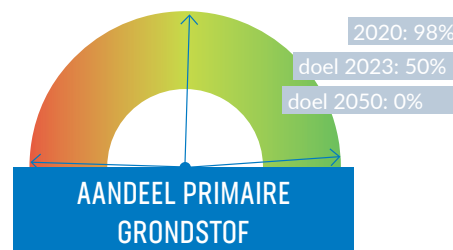
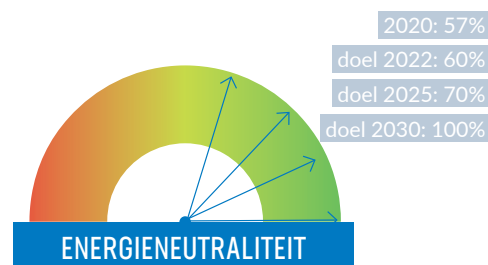
DOEL

- 1 Vanaf 2030 werkt Rijnland energieneutraal. We gebruiken zo min mogelijk energie en wekken zelf schone energie op
- 2 Rijnland gebruikt in 2030 50% minder primaire grondstoffen en 49% minder CO2 tov 1990
- 3 In 2023 elke aanbesteding circulair uitgevraagd; in 2030 besteden we volledig circulair aan.

INDICATOREN

- 1 Aandeel duurzame energieopwekking in totaal energiegebruik, uitgedrukt in % energieneutraliteit
- 2 Vermindering aandeel primaire grondstoffen en CO2-uitstoot t.o.v. 1990.

KENTALLEN

BELANGRIJKE RESULTATEN 2022

- 1 We stellen in 2022 een geactualiseerd uitvoeringsplan op voor energie
- 2 We werken in 2022 de door de VV vastgestelde 15 projecten nader uit middels valuecases en stellen prioriteiten hierin.

AANPAK EN MAATREGELEN

De werkzaamheden voeren we uit binnen de bestuursprogramma's. Daar staat dan ook wat we de komende jaren gaan doen.

SAMEN WERKEN AAN EEN KLIMAATBESTENDIGE EN WATERROBUUSTE LEEFOMGEVING

Portefeuillehouders: Rogier van der Sande
coördinerend (WBP); Marco Kastelein
ruimtelijke ordening (e.a.); en alle D&H-leden
voor eigen gebiedsaccount en portefeuille.

Doel 1 - Directeur: Simone Boogaard.
Ambtelijk trekker: Henno van Dokkum.

Doel 2 - Directeur: Frank Hoevenaars.
Ambtelijk trekker: Carla van Zuijlen.

SAMENWERKEN

Samenwerken is een belangrijk element in het (ontwerp) WBP6 en komt tot uiting in onze visie, een apart openingsvenster ‘samenwerken’ en vele onderdelen van het programma.

Vanwege deze prominente rol starten we in deze begroting met een Rijnlandbrede paragraaf ‘samenwerken’, met een voorlopige uitwerking van de doelen, indicatoren en aanpak. Deze zijn nog in ontwikkeling, evenals de bijbehorende besturing en organisatie. Een volgende stap volgt in de VV van maart 2023 met de vaststelling van de indicatoren WBP6 voor de effectmonitor.

WBP: ‘Droge voeten en voldoende schoon water in een gezonde en duurzame leefomgeving. Dit doel bereiken we alleen door constructief samen te werken op basis van gedragen urgentie.’

Naast advisering zetten we hiervoor actief in op beïnvloeding van de diverse nationale, regionale en lokale trajecten. Het vergroten van het waterbewustzijn van onze inwoners en bedrijven, door onder andere stimulering van lokale (water gerelateerde) initiatieven, maakt daarvan een belangrijk onderdeel uit.

Doelen

- 1 Commitment van onze partners om water meer sturend te laten zijn in de ruimtelijke inrichting. En, dat de maatregelen die onze partners treffen waar mogelijk bijdragen aan de Rijnlandse opgaven en vice versa.
- 2 Vergroten van het waterbewustzijn van onze inwoners, bedrijven en medeoverheden, waarbij ze weten wat ze zelf kunnen en moeten doen om te komen tot een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving

Indicatoren

- 1 In 2022 ontwikkelen we beter passende indicatoren. Daarbij denken we vooralsnog aan het aantal RO-trajecten waarin klimaatrobuuste maatregelen tot stand komen en het aantal gebiedsontwikkelingen en netwerken waarin Rijnland actief participeert.
- 2 Ontwikkeling waterbewustzijn in Rijnland:
 - a. Aantal inwoners van Rijnland dat bekend is met het werk van het waterschap en het thema klimaatverandering.
 - b. Overzicht van het aantal Rijnlandse jongeren (8–15 jaar) die bereikt via gastlessen/educatie
 - c. Opkomstpercentage bij de komende verkiezingen: in de top 3 staan

Visie

De omgeving waarin we leven is in beweging. Het klimaat verandert, de biodiversiteit neemt af, grondstoffen raken op, de stikstofuitstoot is te hoog en de vraag naar nieuwe woningen stijgt. Om deze ontwikkelingen het hoofd te bieden, speelt goed waterbeheer de hoofdrol, overal en voor iedereen. Daarom is onze boodschap: alleen samen kunnen we onze leefomgeving gezonder en duurzamer maken.

Regionale samenwerking: naar een circulaire regio

Rijnland draagt actief bij aan een circulaire regio, in samenspraak met de omgeving. Ondernemerschap stimuleren en kennis delen zijn hierbij belangrijk.

SAMENWERKEN

Aanpak en maatregelen

1 Water meer sturend laten zijn bij de ruimtelijke inrichting

Water moet meer sturend zijn bij de ruimtelijke inrichting, om zo de leefomgeving klimaatbestendig en waterrobuust te maken. De ruimtelijke inrichting is geen taak van Rijnland, maar door samen te werken, actief te participeren in gebiedsontwikkelingen en netwerken, kennis aan te bieden en op andere manier invloed uit te oefenen kan Rijnland een bijdrage leveren aan deze maatschappelijke opgave én de eigen taken uitvoerbaar houden.

Dit vraagt een transitie van Rijnland. Een cultuuromslag van sectoraal werken naar integraal en gebiedsgericht werken, waarbij de vijf gebieden (en bestuurlijke accounts), elk met zijn eigen opgave, het uitgangspunt zijn. De in 2021 vastgestelde visie “De Blauwe Lens” biedt een handvat bij het klimaatbestendig en waterrobuust maken. Strategische agenda's zijn een belangrijk instrument om de Rijnlandse ambities en strategische doelen te verbinden met die van samenwerkingspartners. Wederkerigheid is hierbij belangrijk.

De transitie is een proces, wat een aantal jaren zal kosten.

Daarvoor zetten we in op de volgende lijnen:

- Het vertalen en concreet maken van ‘De Blauwe Lens’ voor de vijf gebiedsaccounts, wat onze inbreng (visie) voor ruimtelijke planprocessen en omgevingsvisies vormt;

- Het herijken van ons netwerk en onze inzet richting partners (gebiedsprioritering): aan welke tafels levert onze inzet de meeste meerwaarde op?
- Het waar nodig aanscherpen van ons instrumentarium (zoals beleidsregels) om zo veel mogelijk effect te hebben;
- Het versterken van de Rijnlandse organisatie (o.a. competenties) om water meer sturend te laten zijn in de ruimtelijke inrichting.
- Het experimenteren met andere dan de traditionele arrangementen, zowel wat betreft governance als wat betreft inhoudelijke oplossingen.

In 2022 werken we ‘Water meer sturend laten zijn voor ruimtelijke inrichting’ in nauwe samenwerking met het bestuur nader uit volgens bovenstaande lijnen, en maken we een programmering. Focus en keuzes zijn hierbij cruciaal.

2 We vergroten het waterbewustzijn

Waterbewustzijn is onmisbaar in deze complexe delta. Komend jaar werken we daarom aan het verder versterken van het waterbewustzijn via de programma's, de projecten, in beleidsontwikkelingen en educatie: ingelanden raken steeds beter bekend met de effecten van klimaatverandering op het waterbeheer en de rol van Rijnland daarin.

We haken aan bij de landelijke publiekscampagne van alle waterschappen en maken daarin een Rijnlandse vertaling. We zetten daarbij onze bestuurders in, ambassadeurs en

ontsluiten ons erfgoed. Daarnaast gebruiken we proactief onze eigen (social)mediakanalen.

Onze indicatoren zijn:

- Hoeveel inwoners van Rijnland zijn bekend met het werk van het waterschap en het thema klimaatverandering? Volgens de meest recente peiling ligt dat rond de 60% . We breiden dat uit naar 70% in 2022 en 75% in 2023.
- Hoeveel van de Rijnlandse jongeren bereiken we via gastlessen en educatie in bovenbouw basisonderwijs en onderbouw middelbaar onderwijs? De score voor 2020 was 11%. Deze willen we verhogen naar 50% in de periode 2022–2023. Door de sluiting van scholen en het onderwijs op afstand is er het afgelopen jaar tijdens de Covid-19 pandemie wel een in te halen achterstand ontstaan.
- Daarnaast vormen de verkiezingen een graadmeter: we willen bij de volgende verkiezingen (in 2023) in de top 3 komen qua opkomstpercentage. Bij verkiezingen 2019 stond Rijnland op 6e plaats. Al onze inspanningen de komende jaren zullen erop gericht zijn om het werk van het waterschap verder zichtbaar te maken en om inwoners mede op basis daarvan enthousiast te maken om te gaan stemmen. Er zal een verschuiving moeten plaatsvinden van een bewustwordingscampagne naar meer een opkomstcampagne.

OMSLAG NAAR RISICOGESTUURD ONDERHOUD

Portefeuillehouders: Bas Knapp en Sjaak Langeslag.
Directeur: Simone Boogaard.
Manager Uitvoering: Pepijn Steenbergen.

OMSLAG ONDERHOUD

Doelen

Om de bedrijfszekerheid te garanderen wil Rijnland uiterlijk in 2029 de omslag hebben gemaakt van overwegend correctief naar planmatig risicogestuurd (= preventief) onderhoud. Op basis van de recentelijk vastgestelde bedrijfswaarden en risicomatrix worden risico's op functieverlies afgewogen tegen herstel- en faalkosten.

Assetmanagement

De omslag (transitie) van de wijze van onderhouden is onderdeel van Rijnlands assetmanagement, dat beoogt de maximale waarde en prestaties uit onze bedrijfsmiddelen te halen. Dit gebeurt door middel van gecoördineerde activiteiten en met behulp van lange-termijn-assetplannen (LTAP's) en (strategische) assetmanagementplannen (AMP's).

Daarbij houdt Rijnland, ook bij het beschikbaar stellen van middelen (geld en capaciteit), onder meer rekening met:

- Een asset-areaal dat toeneemt in aantal, typen en complexiteit;
- Het feit dat investeren in renovaties/vervanging van assets conform LTAP een randvoorwaarde is voor een stabiele onderhoudsopgave;
- De mate van onderhoudbaarheid van de assets die het einde van hun levensduur hebben bereikt en daarmee de onvoorspelbaarheid in termen van functieverlies en bijbehorende herstel- en faalkosten;
- Aanvullende eisen, waaronder de Arbo- en machineveiligheid.

Rijnland ontwikkelt de komende jaren het assetmanagement verder door. Dat geldt ook voor het optimaliseren van onze processen en voor de veranderingen in cultuur, houding en gedrag die daarbij horen en die nodig zijn om de transitie te laten slagen.

Onderhoudstransitie

De komende jaren zetten we in op:

- Het opstellen van onderhoudsconcepten, waarin staat welke assets we preventief gaan onderhouden en op welke onderhoudsniveau, en welke asset(delen) we correctief kunnen blijven onderhouden.
- Assets preventief onderhouden, conform de onderhoudsconcepten.
- Assets correctief onderhouden waar nodig, en binnen de gestelde termijnen.

Met het aanscherpen van het coalitieakkoord via de mid-term temporiseren we een deel van de investeringsprojecten. Dit heeft invloed op het tempo van de omslag, maar het doel om in 2029 de omslag gemaakt te hebben blijft overeind.

Rijnlandbreed transitiedoel	2021	2022	2025
Onderhoudsconcepten opstellen	40%	70%	100%
Preventief onderhoud: uitvoering conform onderhoudsconcept	30%	45%	85%
Correctief onderhoud: uitvoering binnen gestelde termijn	70%	70%	80%

 OMSLAG ONDERHOUD

Omslag per programma

In verband met prioritering zijn er verschillen tussen de programma's. Zo zijn in de Waterketen voor de meerderheid van de objecten al onderhoudsconcepten gereed en verloopt het preventieve onderhoud voor een belangrijk deel volgens deze concepten. Dit geldt ook voor het programma Waterveiligheid. Voor programma Voldoende water maakt Rijnland in 2022 een belangrijke slag met het verder opstellen van de onderhoudsconcepten in het watersysteembeheer en volgt een forse groei in het bijbehorend preventief onderhoud.

Waterveiligheid – keringen

- Doelen transitie van correctief naar planmatig

Transitiedoel Waterveiligheid	2021	2022	2025
Onderhoudsconcepten opstellen	66%	66%	100%
Preventief onderhoud: uitvoering conform onderhoudsconcept	66%	66%	95%
Correctief onderhoud: uitvoering binnen gestelde termijn	89%	95%	100%

- We hebben onderhoudsconcepten voor onze primaire en secundaire keringen en voeren deze al consequent uit (voorjaarsinspectie en aanpak geconstateerde gebreken). Na 2022 zullen we onderhoudsconcepten voor de noodkeringen en (balg)stuwen oppakken.

- We gaan van ca. 89% (2021) van de correctieve onderhoudsjobs binnen de afgesproken termijn naar 95% in 2022. Dit vanwege de steeds efficiëntere aanpak van de werkzaamheden. Onder andere door raamovereenkomsten af te sluiten.

Voldoende water – gemalen en meer

- In 2022 ontwikkelen we assetmanagementplannen voor de belangrijkste assets in het watersysteem.
- We experimenteren samen met andere waterschappen met een ‘asset health indicator’, te beginnen met gemalen.
- Doelen transitie van correctief naar planmatig

Transitiedoel Voldoende Water	2021	2022	2025
Onderhoudsconcepten opstellen	18%	73%	100%
Preventief onderhoud: uitvoering conform onderhoudsconcept	3%	18%	80%
Correctief onderhoud: uitvoering binnen gestelde termijn	64%	65%	80%

- Eind 2022 hebben we voor 73% van de assettypes van ‘Voldoende water’ onderhoudsconcepten gereed. Dit is inclusief alle kritieke assets en de gemalen. Eind 2022 is 18% daarvan ook daadwerkelijk vertaald in geprogrammeerd (preventief) onderhoud; eind 2023 50%.

- We gaan van ca. 64% (2021) van de correctieve onderhoudsjobs binnen de afgesproken termijn naar 65% in 2022. Deze relatief geringe toename komt omdat de focus op het organiseren van het preventieve onderhoud ligt.

Schoon en gezond – beluchting, NVO's, bruggen

Hier gaat het om een beperkt aantal assets, zoals beluchtingsinstallaties ter beheersing van blauwalg en natuurvriendelijke oevers. Maatregelen zijn veelal gekoppeld aan de assets in het watersysteembeheer, zoals de vistrappen. In die gevallen sluit de omslag onderhoud aan bij programma Voldoende Water.

- Doelen transitie van correctief naar planmatig

Transitiedoel Schoon en gezond water	2021	2022	2025
Onderhoudsconcepten opstellen	15%	53%	100%
Preventief onderhoud: uitvoering conform onderhoudsconcept	0%	15%	80%
Correctief onderhoud: uitvoering binnen gestelde termijn	76%	75%	80%

- Eind 2022 hebben we voor 53% van de assettypes van Schoon en Gezond water onderhoudsconcepten gereed. Dit is inclusief de luchtmenginstallaties en bruggen.

OMSLAG ONDERHOUD

- Eind 2022 is 15% daarvan ook daadwerkelijk vertaald in geprogrammeerd (preventief) onderhoud. Tijdens de omslag naar meer preventief onderhoud verwachten we het correctief onderhoud op ongeveer gelijk niveau te houden.

Waterketen – zuiveringstechnische werken

Net als bij Voldoende water gaat het hier om een grote hoeveelheid assets:

- We onderhouden in 2022 80% van onze installatieonderdelen preventief. We streven ernaar om in 2025 nagenoeg alle kritische installaties preventief te onderhouden maar lopen hierin mogelijk achterstand op door het temporiseren van diverse renovatieprojecten.
- Van de ca. 2.000 correctieve onderhoudswerkzaamheden (jobs) in de waterketen voeren we 60% uit binnen de gestelde termijnen. Naar verwachting zal het aantal correctieve jobs toenemen als gevolg van de temporisatie van de renovatieprojecten.

Transitiedoel Waterketen	2021	2022	2025
Onderhoudsconcepten opstellen	75%	90%	100%
Preventief onderhoud: uitvoering conform onderhoudsconcept	60%	80%	95%
Correctief onderhoud: uitvoering binnen gestelde termijn	57%	60%	95%

BOD – gebouwen en voertuigen

Voor programma BOD staat assetmanagement voor een start, waarbij we in 2022 een aanpak opstellen voor de omslag in het gebouwenbeheer en het onderhoud aan andere BOD-bedrijfsmiddelen, aansluitend bij de principes van Rijnlands asset- en onderhoudsmanagement.

Concrete maatregelen

De nadere concrete doelen en maatregelen per programma, zoals de investeringen, de renovaties en grote onderhoudsprojecten, zijn vermeld in de desbetreffende programmateksten (zie H1).

“WE WILLEN MAXIMALE
WAARDE EN PRESTATIES
HALEN UIT ONZE
BEDRIJFSMIDDELEN”

FINANCIEEL BELEID

UITWERKING: LASTENDRUK,
TARIEVEN, PRAKTIJKSITUATIES

Portefeuillehouder: Marco Kastelein
Concerncontroller: Peter Waij

Hieronder volgt de financiële uitwerking van dit meerjarenperspectief 2022-2025 en de programmabegroting 2022. We houden daarbij vast aan de doelen uit het [Coalitieakkoord](#):

- We maken zorgvuldige afwegingen, die uitlegbaar, weloverwogen en volhoudbaar zijn
- We zorgen ervoor dat de lasten betaalbaar blijven: in deze bestuursperiode, in de volgende bestuursperiodes en voor onze (klein)kinderen
- We zorgen ervoor dat de schulden beheersbaar blijven (we in control zijn)

We zorgen voor een verantwoorde lastendrukontwikkeling...

Lastendrukontwikkeling volgens coalitieakkoord en aanscherping via de midterm

- We realiseren een verantwoorde ontwikkeling van de lastendruk (lastendruk is het bedrag dat door belastingen moet worden opgebracht), van: 4,7%-4,7%-1,9%-1,9% in de periode 2020 t/m 2023. Voor 2024 en verder geldt een ontwikkeling van 2,5% per jaar.
- De lastendrukontwikkeling voor de watersysteemtaak is gemiddeld 1,7% per jaar, onder meer voor het klimaatbestendig inrichten van het watersysteem, en voor de zuiveringstaak hoger: om de grote opgaven zoals de noodzakelijke grote vervangings- en moderniseringsopgave te kunnen aanpakken.

... met een beperkte toename van de tarieven

Belastingtarieven (€)	2021	2022	2023	2024	2025	Verschil 2022 t.o.v. 2021	
						€	%
1 Ingezetenenomslag per woonruimte	109,00	110,00	111,00	112,00	113,00	1,00	0,9%
2 Omslag gebouwd van de WOZ-waarde	0,0217%	0,0208%	0,0205%	0,0203%	0,0202%	-0,0009%	-4,1%
3 Omslag ongebouwd overig per ha.	86,90	87,50	88,70	90,50	92,00	0,60	0,7%
4 Omslag wegen per ha.	434,50	437,50	443,50	452,50	460,00	3,00	0,7%
5 Omslag natuur per ha.	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	0,00	0,0%
6 Zuiveringsheffing per v.e.	64,60	65,85	66,85	68,55	70,15	1,25	1,9%
7 Verontreinigingsheffing per v.e.	64,60	65,85	66,85	68,55	70,15	1,25	1,9%

...en van de praktijksituaties

De lasten voor de inwoners en bedrijven nemen minder toe dan de lastendrukstijging, doordat de belastingen in 2022 worden opgebracht door een groter aantal belastingeenheden (door nieuwbouw/groei) en door WOZ-waardestijging. Een meerpersoonshuishouden in een koophuis met een WOZ-waarde van € 200.000 betaalt bijvoorbeeld 0,9% meer dan in 2021. Dat is 3 euro, over het hele jaar gerekend. Daarbij kent Rijnland een bestaand kwijtscheldingsbeleid, voor wie niet in staat is de belastingaanslag te betalen.

“HUISHOUDENS
BETALEN OP
JAARBASIS 2 A 5
EURO MEER”

Onderstaande tabel geeft een aantal voorbeelden van praktijksituaties.

Praktijksituaties (€)	2021	2022	2023	2024	2025	Verschil 2022 t.o.v. 2021	
						€	%
1 Eenpersoonshuishouden, geen eigenaar	174	176	178	181	183	2	1,3%
2 Meerpersoonshuishouden, geen eigenaar	303	308	312	318	323	5	1,6%
3 Meerpersoonshuishouden, woning WOZ-waarde € 200.000	346	349	353	358	364	3	0,9%
4 Procesindustrie, WOZ-waarde € 30 mln, 1.400 v.e.	96.950	98.433	99.743	102.060	104.270	1.483	1,5%
5 Groothandel, WOZ-waarde € 2,4 mln, 10 v.e.	1.167	1.158	1.161	1.173	1.186	-9	-0,8%
6 Klein bedrijf, WOZ-waarde € 600.000, 3 v.e.	324	322	324	327	332	-2	-0,5%
7 Agrarisch bedrijf, WOZ-waarde € 3,48 mln, 40 ha, 3 v.e.	4.425	4.422	4.462	4.532	4.593	-3	-0,1%
8 Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde € 420.000, 3 v.e.	285	285	287	291	295	0	0,0%
9 Natuurgebied, opp. 10 ha.	40	40	40	40	40	0	0,0%

We nemen maatregelen om de schulden te verlagen maar moeten ook meer investeren

We nemen ruim € 30 mln meer in exploitatie (minder lenen). In de afgelopen bestuursperiode zijn maatregelen genomen om de schuldenpositie verder te verbeteren.

We zetten dit beleid voort. Dit betekent onder meer dat we jaarlijks € 2,4 mln projecturen watergebiedsplannen in de exploitatie opnemen. Effect: € 10 mln minder schuld in 2024. Daarnaast zetten we vanaf 2020 een aantal extra stappen:

- We brengen geleidelijk meer projecturen in de exploitatie van structureel € 1 mln in 2020, oplopend

naar structureel € 4 mln vanaf 2023, zoals afgesproken in het coalitieakkoord. Het effect daarvan is €13 mln minder schuld in 2025.

- We zetten enkele geactiveerde kosten over naar de exploitatiebegroting, voor ICT, verkennend onderzoek en advies waterketen en de bijdrage voor de waterschapsverkiezingen. Effect: €7,6 mln minder schuld in 2025.

Wel zijn er ook extra investeringen nodig (meer lenen)

Bij de aanscherping van het coalitieakkoord (midterm) zijn de afspraken over de schuld herbevestigd. Om de afspraken ook na deze coalitieperiode gestand te kunnen doen is er bij de aanscherping voor gekozen diverse projecten te temporiseren. Dit was echter in de wetenschap dat er ook nog aanvullende investeringen nodig zijn. Het gaat dan om de persleiding Hoofddorp (€18 mln), Valkenhorst (€2,9 mln) en diverse BOD projecten als hybride werken (€5 mln). Effect: €12 mln meer schuld in 2025 dan eerder voorzien.

Resultaat: een nieuw verwacht plafond voor de schuldpositie

De aanvullende investeringen maken het niet mogelijk om binnen de indicatoren uit het coalitieakkoord te blijven.

- Absolute schuld De schuld stijgt naar verwachting van € 611 mln (begin 2022) naar €755 mln (eind 2025). Voor eind 2024 wordt een schuld verwacht van €749 mln en wijkt daarmee af van het coalitieakkoord (max. € 743 mln 2024).

- **Relatieve schuld** De schuldenpositie (schuld gedeeld door de jaarlijkse belastingopbrengst) is naar verwachting 278% in 2022 en stijgt daarna. Het hoogste niveau wordt verwacht in 2025 met 319% maar daalt daarna weer uitkomend op 310% in 2027. Hierbij houden we rekening met een afgesproken lastendrukpercentage van 2,5% per jaar van 2025.
- **Aandeel kapitaallasten** Het totaal van rente en afschrijving is in 2022 26% van de belastingopbrengst, stijgend naar 31% in 2025 (coalitieakkoord: max. 34%).

Achter deze prognoses zitten echter wel onzekerheden zoals de omvangrijke projecten Haarlem Waarderpolder en Zwanenburg. Deze tellen zwaar mee en bij vertragingen of aangepaste ramingen kunnen zij de schuldprognose positief dan wel negatief beïnvloeden.

We investeren bijna €0,5 miljard in deze regio.....

Rijnland raamt in de hele MJP-periode 2022-2025 voor

€ 464 mln aan investeringsprojecten, dit is exclusief de

Bruto investeringen, € mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Waterveiligheid	21,5	24,3	23	24	30	101
Voldoende water, excl. bagger	22,0	28,2	22	25	17	91
Schoon en gezond water	6,8	6,9	10	8	7	32
Waterketen	30,8	46,6	65	78	38	228
BOD	3,1	6,9	3	1	1	12
Totaal bruto investeringen	84,2	112,8	122	135	93	464

baggerwerken.

Stijgend investeringsniveau in 2022 en verder:

De raming voor 2022 bedraagt €112,8 mln, excl. baggerwerk. De verwachte realisatie daarvan is € 100 mln, rekening houdend met een concern brede korting voor het verwachte jaarlijkse aandeel projecten dat vertraging oploopt door externe oorzaken (10% op onderhanden werk en 25% op toekomstig werk).

Dit niveau loopt op in de jaren 2023 en 2024 en is voor Rijnlandse begrippen een hoog investeringsniveau.

Belangrijke verklaring hiervoor is dat het project Zwanenburg tot uitvoer zal komen de komende jaren (€75 miljoen 2022 – 2025). Ook het project Haarlem Waarderpolder heeft een groot aandeel (€47 miljoen 2022-2025). Deze twee grote projecten beslaan bijna 30% vna het invetseringsniveau in de MJP periode 2022-2025.

... en € 0,9 miljard vanuit de exploitatiebegroting

De exploitatiekosten in de periode 2022-202 bedragen

€ 928 mln Voor 2022 betekent dit een exploitatiebegroting van per saldo € 223 mln. De belangrijkste vaste lasten zijn: de bedrijfsvoeringsmiddelen (€ 104 mln), zoals de slibverwerking en de kosten voor energie en grondstoffen; personeel (€ 76 mln); en kapitaallasten (€ 58 mln). Daar staat een aantal structurele opbrengsten tegenover. Een nader overzicht, incl. de minder- en meerkosten ten opzichte van de begroting 2021, vindt u in bijlage 4.

We gaan verstandig om met de reserves

We zetten de egaliseringsreserves in voor het reguleren van een gelijkmatige lastendrukontwikkeling. In de jaren 2022 en 2023 zullen we aan deze reserve doteren zodat we voor de jaren 2024 en 2025 onttrekkingen kunnen doen zodat de lastendrukontwikkeling voldoet aan het coalitieakkoord en de aanscherping daarop (midterm). Eventuele meeropbrengsten uit de belastingheffing en dividenduitkeringen zetten we in voor beheersing van de schuldenlast. Voor de algemene reserves handhaven we de vastgestelde ondergrens als weerstandvermogen in verband met risico's (5% van netto exploitatiekosten vóór egalisatie, in 2022: € 10,9 mln). Meer over het verloop van de reserves vindt u in bijlage 2.

Samenvattende tabel

De volgende tabel geeft een specificatie per jaar van de kentallen die in dit hoofdstuk zijn besproken:

Exploitatie incl. kap.lasten, € mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Waterveiligheid	27,6	29,4	28	30	33	120
Voldoende water, incl. baggeren	60,0	57,9	65	66	67	255
Schoon en gezond water	11,1	11,7	11	12	12	47
Waterketen	81,8	86,4	87	90	93	357
BOD	37,5	37,3	37	37	37	148
Totaal exploitatie	218,1	222,7	229	235	241	928

Na verwerking van mutaties in de bestemmingsreserves komt de exploitatiebegroting uit op € 218,4 mln

€ mln	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Exploitatie excl. kap.lasten	161,2	164,8	169	171	170	675
Kapitaallasten	56,9	57,9	60	64	71	253
Exploitatie lasten	218,1	222,7	229	235	241	928

Inzet bestemmingsreserves	0,3	-8,7	-12	0	0	-21
Inzet egaliseringsreserves	-3,1	5,4	7	-5	-6	1
Belastingopbrengst (lastendruk)	215,3	219,4	224	229	235	907

Ontwikkeling lastendruk	4,7%	1,9%	1,9%	2,5%	2,5%
Aandeel kap.lasten/lastendruk	26%	26%	27%	28%	31%
Schuldenpositie 1 jan*	588	611	660	701	749
Schuld-% van belastingopbrengsten	273%	278%	295%	306%	319%

* Schuld 2021 geactualiseerd

RISICOGESTUURD WERKEN

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

RISICO- PARAGRAAF BEGROTING 2022

Portefeuillehouder: Marco Kastelein.

Directeur: Mariël Middendorp.

Concerncontroller: Peter Waij.

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste risico's die de komende jaren uit deze uitdagingen voortvloeien. Ze zijn zoveel mogelijk ingedeeld volgens de gangbare categorieën van strategische, interne en externe risico's. De bijbehorende restrisico's en hoe Rijnland daarmee omgaat, ook in relatie tot het weerstandsvermogen, staan in bijlage 3.

LEIDENDE PRINCIPES

- Klimaatbestendige leefomgeving, water meer sturend
- Evenwichtige verdeling waterschapslasten tussen huidige en toekomstige generaties, incl. beheersbare schuld

UITDAGINGEN

Goed waterbeheer: kerntaken op orde krijgen en houden

Voorbeelden:

- Riscogestuurd onderhoud
- Baggerprogramma
- Vernieuwing zuiveringsinstallaties
- Baggeren overig water
- Etc.

Kerntaken koppelen aan maatschappelijke opgaves

Voorbeelden:

- klimaatbestendige woningbouw
- tegengaan bodemdaling
- versterken biodiversiteit
- energieneutraal werken
- Nederland circulair in 2050

Toegezegd / nieuw beleid nog nader uit te werken in begroting

Voorbeelden:

- Recycle-maatregelen
- Medicijnresten-verwijdering
- Valkenhorst
- Etc.

Omgaan met externe risico's:

Voorbeelden:

- Droogte gevolgd door extreme wateroverlast
- ICT-continuïteit
- Energieneutraliteit bereiken
- Exotenplaag
- Etc.

a. Strategische risico's

Vrijwillig geaccepteerde risico's die de Rijnlandse strategie (WBP6, coalitieakkoord e.d.) zowel positief als negatief kunnen beïnvloeden.

b. Interne, te voorkomen risico's

Dit betreft interne risico's die in principe goed beheersbaar zijn en dus te vermijden zijn. Het bekendste voorbeeld zijn de continuïteitsrisico's in routinematige operationele processen, zoals de betrouwbaarheid en bedrijfszekerheid van de Rijnlandse assets.

c. Externe, niet beïnvloedbare risico's

Risico's die zich grotendeels buiten de Rijnlandse invloedssfeer bevinden

d. restrisico's

Restrisico's zijn risico's waarvan de mogelijke financiële gevolgen niet of niet volledig zijn gedekt in deze begroting en meerjarenraming. Mochten ze zich ondanks de genomen beheersmaatregelen voor doen, dan is via de verenigde vergadering een beroep op de algemene reserve mogelijk. Dit heeft zich de afgelopen jaren niet voorgedaan.

a. Strategische risico's: uitwerking mid term review, vaststelling WBP6 vereisen evenwicht

De mid term review op het coalitieakkoord van 2019 en het WBP6-in wording bieden een helder inzicht in de Rijnlandse strategie. In beide zijn zowel 'water wijst de weg' als een 'evenwichtige lastendrukstijging' voor de komende jaren leidende principes. Beide principes leiden er toe dat het orde houden en krijgen van de kerntaken - uitgaande van wat wettelijk is vereist - centraal staat.

Een actueel blijvend risico is vooralsnog de beheersing van de lastendruk op de langere termijn. In 2022 bijvoorbeeld is Rijnland druk bezig met de voorbereidingen voor de grootste twee zuiveringsprojecten ooit. De financiële gevolgen ervan zijn ver na de coalitieperiode zichtbaar, awzi Haarlem-Waarderpolder zelfs na 2030.

Bovendien heeft Rijnland de behoefte c.q. plicht om de uitvoering van kerntaken te koppelen aan de maatschappelijke opgaves, zoals het tegengaan van bodemdaling, het realiseren van energieneutraliteit en een circulaire bedrijfsvoering. Een aanverwant risico is instemmen met nieuw (extra) beleid, terwijl de beleidsuitvoering nog niet voldoende is uitgewerkt. Het is dan niet vanzelfsprekend dat de benodigde extra middelen voor handen zijn. Instemmen met nieuw beleid zonder voldoende zicht op de financiering betekent een grotere risicohouding in de continuïteit van de kerntaken ten faveure van andersoortige maatschappelijk activiteiten

b. Onderhoudsfunctie heeft begrenst budget en is in transitie

Rijnland heeft expliciete resultaatverplichtingen voor een betrouwbaar watersysteem en zuiveringsproces. Niet voor niets is benadrukt dat we blijven investeren in onze kerntaken. Het risico bestaat dat het onderhoudsbudget niet toereikend is óf dat onderhoud te lang wordt uitgesteld om binnen het budget te blijven. In principe worden deze risico's beheerst door een geleidelijk aan professionelere organisatie voor onderhoud en asset management. Sinds 2020 is Rijnland bezig met de transitie van overwegend correctief onderhoud naar risico-gestuurd onderhoud, een weloverwogen mix van preventief en correctief onderhoud.

c. We moeten voorbereid zijn op onverwachte, nauwelijks te voorspellen externe risico's

De waternoodsramp in Limburg van juli 2021 was wederom een wake up call. Het IPCC-klimaatrapport van het VN-klimaatpanel uit augustus 2021 bevestigt dat de klimaatverandering sneller en intenser gaat dan eerder verwacht

Aanverwante externe risico's betreffen ingrijpende stroomstoringen, ernstige hacks, hoosbuien, leidingbreuken, aanhoudende droogte, toenemende ongewenste flora, fauna en stoffen in oppervlaktewater, maar ook kleinere zaken zoals uitval van ICT-systemen, maken steeds vaker deel uit van de dagelijkse realiteit en doen een beroep op ieders veerkracht en wendbaarheid en

bijbehorende herprioriteringen. Ook de coronapandemie heeft de reguliere bedrijfsvoering beïnvloed. Naast te tonen veerkracht en herprioriteringen houdt Rijnland in 2022 diverse calamiteitenoefeningen. Marktrisico's kunnen zich voor doen op de kapitaalmarkt ('kan de rente nog verder dalen of gaat deze juist omhoog?'), de arbeidsmarkt (schaarste op meerdere deelterreinen, vergrijzing) en de grondstoffenmarkt (staal, kunststof). Rijnland houdt bijvoorbeeld bewust geen rekening met zogeheten coronaprijsstijgingen vanaf 2022/23, maar hanteert wel een inflatiepercentage. Op enkele uitzonderingen na schrijven vooralsnog meestal meerdere bedrijven in op investeringsprojecten, al met al binnen de gestelde kaders van deze begroting.

Van belang is tenslotte is de verwachting dat 80% van de Rijnlandse activiteiten 'gewoon' goed zal gaan en de overige soms extra aandacht behoeven. Het laat onverlet dat de organisatie 100% alert is. En moet blijven.

d. Overzicht van restrisico's

In bijlage 3 staan de overgebleven risico's beschreven.

Conclusie

De ondergrens voor de algemene reserves is bestuurlijk vastgesteld op 5% van de jaarlijkse exploitatiekosten voor egalisatie. In absolute euro's gaat het gedurende 2022-2025 om ruim tien miljoen euro. De VV is in de positie dit bedrag aan te wenden als één of meerdere bovengenoemde risico's zich voordoen en hierdoor 'onder de streep' een tekort ontstaat.

Het wordt het de komende jaren steeds minder vanzelfsprekend dat kosten uit de exploitatierekening kunnen worden gedekt door serieel incidentele verkopen van grond of vastgoed. Deze en andere ontwikkelingen maken de beheersing van risico's een meer dan noodzakelijke vaardigheid. Een vaardigheid die tot deze weloverwogen begroting / MJP heeft geleid, met als conclusie dat ondanks de toegenomen risico's en onzekerheden het beschikbare weerstandsvermogen gedurende 2022-2025 voldoende robuust zal zijn, mede ook doordat de risico's onderling niet afhankelijk zijn.

“WATERSNOOD
LIMBURG WAS
WAKE UP CALL”

The background image shows a construction site under a cloudy sky. A yellow excavator with 'SCHILDER' and '924' on its arm is dumping a bucket of material into a large rectangular concrete structure. A worker in a white shirt and dark vest stands on the left, looking towards the excavator. The entire scene is overlaid with a semi-transparent yellow filter.

BEGROTINGSBIJLAGEN

Hoe komen we van kosten tot tarieven?

A. Schematisch

Onderstaande tabel geeft weer hoe de kosten worden toegedeeld naar de belastingcategorieën. De omvang van de op te brengen belastingen, gedeeld door het aantal belastingeenheden bepaalt het tarief.

A. Kosten Bedragen in € 1.000	Kosten	Toedeling naar categorie					
	Totaal	Ingezetenen 50%	Gebouwd 43,6%	Ongebouwd 6,3%	Natuur 0,1%	Zuiverings- heffing	Verontreinigings- heffing
Watersysteembeheer	106.055	53.028	46.240	6.681	106		
Zuiveringsbeheer	100.062					100.062	
"Belangencategoriekosten heffen, invorderen, verkiezingen"	7.850	1.443	3.626	85	13	2.683	
Totaal kosten	213.967	54.470	49.866	6.767	119	102.746	

B. Mutaties							
Egalisatiereserves zuiveringsheffing	1.567-					1.567-	
Egalisatiereserve omslagtarieven	7.012	3.730	2.828	481	28-		
Overheveling verontr.hef. naar watersyst.beh.		230-	201-	29-	0-		461
Totaal belastingen	219.412	57.970	52.493	7.219	91	101.179	461

C. Belastingeenheden							
Aantal		527.000	252.250.000	82.500	22.700	1.536.500	7.000
Eenheid		Woonruimtes	€ WOZ-waarde	Hectare	Hectare	Vervuilingseenheden	

D. Tarieven = totaal op te brengen belastingen (B) / aantal belastingeenheden (C)							
2022		110,00	0,0208%	87,50	4,00	65,85	65,85
2021		109,00	0,0217%	86,90	4,00	64,60	64,60
Verschil		0,9%	-4,1%	0,7%	0%	1,9%	1,9%

B. Uitleg ontwikkelingen**Totale lastendrukontwikkeling: +1,9%**

De totale belastingopbrengst (lastendruk) bedraagt € 219 mln, en stijgt met 1,9% t.o.v. 2021.

De ontwikkeling van de afzonderlijke tarieven wijkt hiervan af. Dit wordt uitgelegd in deze bijlage.

Hoe kan het dat de tarieven zich verschillend ontwikkelen?

De stijging (of daling) van de afzonderlijke tarieven per belastingcategorie hangt af van:

- De kostenontwikkeling bij de beide afzonderlijke waterschapstaken: het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer;
- Het bedrag dat gestort of onttrokken wordt uit de egaliseringsreserve van de desbetreffende belastingcategorie;
- De toe- of afname van het aantal belastingeenheden per belastingcategorie. Het tarief daalt als het bedrag, dat een belastingcategorie moet opbrengen, wordt verdeeld over een groter aantal belastingeenheden (en het tarief stijgt bij een vermindering van het aantal belastingeenheden).

Hoe ontwikkelen de tarieven zich in 2022?

(Zie ook: *tarieventabel*, hoofdstuk 3)

- De zuiveringsheffing stijgt, m.n. door hogere kosten, deels gecompenseerd door een hogere inzet uit de egaliseringsreserve categorie zuiveringsheffing en meer vervuilingseenheden.

- De ingezetenenomslag stijgt door met name een storting in de egaliseringsreserve ingezetenen deels gecompenseerd door lagere kosten watersysteembeheer en meer woonruimten.
- De omslag 'ongebouwd overig' stijgt, als gevolg van een storting in de egaliseringsreserve ongebouwd (deels gecompenseerd door lagere kosten watersysteembeheer) en minder ha. ongebouwd. De omslag 'natuur' blijft ongewijzigd.
- Ondanks een storting in de egaliseringsreserve gebouwd vanwege lagere kosten daalt het tarief gebouwd, vooral als gevolg van WOZ-waardeontwikkeling en groei (nieuwbouw).
Toelichting: de omslag gebouwd is een percentage van de WOZ-waarde. Dat betekent dat als de WOZ-waarde stijgt, om eenzelfde bedrag op te brengen een lager tarief volstaat. In deze begroting is rekening gehouden met 7,5% WOZ-waarestijging (6,5% waardeontwikkeling en 1% groei).

Rekenvoorbeeld:

Op te brengen door belastingcategorie gebouwd (netto kosten gebouwd, na egalisatie, in € mln)	52,5	52,5	52,5
<i>Totale WOZ-waarde in € mln:</i>			
Conform Programmabegroting 2022	252.250		
Excl. groei (1%) en incl. waardestijging (6,5%)		249.903	
Excl. groei en waardestijging			234.651
Tarief gebouwd (in % van WOZ-waarde)	0,0208%	0,0210%	0,0224%

Wat betekent dat voor praktijksituaties?

Praktijksituaties zijn altijd een mix van toepassing van verschillende heffingen. Afhankelijk van zijn situatie kan een belastingplichtige worden aangeslagen voor een ingezetendeel, één of meer vervuilingseenheden, een deel gebouwd en/of een deel natuur. Hierdoor is bijna geen enkele praktijksituatie hetzelfde. In 2022 stijgen de heffingen voor de zuiveringstaak (zuiverings- en verontreinigingsheffing) met 1,9%. Dat betekent dat praktijksituaties waarin het aandeel zuiveringsheffing relatief groot is te maken krijgen met hogere bijdragen. De heffingen voor de watersysteemtaak vertonen een meer gemengd beeld. Bij elkaar geeft dat het volgende effect op een aantal voorbeeld-praktijksituaties (zie ook hoofdstuk 3):

Toelichting ontwikkeling per praktijksituatie

- Ontwikkeling situaties 1 en 2 zijn het gevolg van de stijgende zuiveringsheffing en ingezetenenomslag. Ontwikkeling situatie 3 idem, bij daling van omslag gebouwd.
- Ontwikkeling situatie 4 is het resultaat van de stijgende zuiveringsheffing (groot aandeel) en daling van omslag gebouwd.
- Bij situaties 5, 6 en 8 heft de daling van omslag gebouwd de stijging zuiveringsheffing op. Hetzelfde geldt voor situatie 7, bij een hoger tarief ongebouwd.
- Situatie 9 blijft gelijk, door ongewijzigd tarief natuur.

Praktijksituaties (€)		2021	2022	Verskil 2022 t.o.v. 2021	
				€	%
1	Eenpersoonshuishouden, geen eigenaar	174	176	2	1,3%
2	Meerpersoonshuishouden, geen eigenaar	303	308	5	1,6%
3	Meerpersoonshuishouden, woning WOZ-waarde € 200.000	346	349	3	0,9%
4	Procesindustrie, WOZ-waarde € 30 mln, 1.400 v.e.	96.950	98.433	1.483	1,5%
5	Groothandel, WOZ-waarde € 2,4 mln, 10 v.e.	1.167	1.158	-9	-0,8%
6	Klein bedrijf, WOZ-waarde € 600.000, 3 v.e.	324	322	-2	-0,5%
7	Agrarisch bedrijf, WOZ-waarde € 3,48 mln, 40 ha, 3 v.e.	4.425	4.422	-3	-0,1%
8	Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde € 420.000, 3 v.e.	285	285	0	0,0%
9	Natuurgebied, opp. 10 ha.	40	40	0	0,0%

Wat is per saldo het effect van de stijging van de WOZ-waarde?

De tabel met praktijksituaties hierboven vergelijkt een belastingplichtige die in 2022 nieuw in de situatie komt, met een belastingplichtige die in 2021 nieuw in die situatie kwam. Echter: wie in dezelfde situatie blijft en het eigendom houdt van een eigen koopwoning en/of bedrijfspand, krijgt tegelijk te maken met een stijgende WOZ-waarde. Wat is dan, bij een dalend tarief gebouwd, per saldo het effect? Hieronder volgen dezelfde voorbeeld-praktijksituaties, waarin de WOZ-waarestijging is meegerekend.

Voorbeeldpraktijksituaties waarin stijging WOZ-waarde is meegerekend (6,5%)

Voorbeeld praktijksituaties (€) incl. WOZ-ontwikkeling		2021	2022	Verskil 2022 t.o.v. 2021	
				€	%
1	Eenpersoonshuishouden, geen eigenaar	174	176	2	1,3%
2	Meerpersoonshuishouden, geen eigenaar	303	308	5	1,6%
3	Meerpersoonshuishouden, woning WOZ-waarde € 200.000	346	352	6	1,6%
4	Procesindustrie, WOZ-waarde € 30 mln, 1.400 v.e.	96.950	98.836	1.886	1,9%
5	Groothandel, WOZ-waarde € 2,4 mln, 10 v.e.	1.167	1.190	23	2,0%
6	Klein bedrijf, WOZ-waarde € 600.000, 3 v.e.	324	330	6	2,0%
7	Agrarisch bedrijf, WOZ-waarde € 3,48 mln, 40 ha, 3 v.e.	4.425	4.468	43	1,0%
8	Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde € 420.000, 3 v.e.	285	291	6	2,0%
9	Natuurgebied, opp. 10 ha.	40	40	0	0,0%

Toelichting: in deze tabel is in alle situaties uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarestijging (6,5%). De WOZ-waarestijging is in werkelijkheid per situatie verschillend.

C. Verantwoording van kostentoedeling en toerekening

Hieronder volgt de wijze waarop Rijnland de netto kosten toerekent naar producten en toedeelt naar belastingcategorieën.

A. Toerekening van kosten en opbrengsten naar beheer- en beleidsproducten

De administratie van Rijnland is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen (de BBP-structuur). De Rijnlandse bestuursprogramma's zijn verdeeld in tactische doelen, waarbij alle kosten en opbrengsten binnen een tactisch doel verder worden verdeeld naar (BBP-)beheerproducten. Op deze manier past Rijnland het verdelingsmodel van de Unie integraal toe. Deze eenduidige verdeelmethode maakt een goede bedrijfsvergelijking tussen de waterschappen mogelijk.

Het verdelingsmodel is als volgt:

- We verantwoorden de kosten en opbrengsten, waarvan duidelijk is op welk beheerproduct en tactisch doel ze betrekking hebben, direct op dat betreffende beheerproduct en tactisch doel.
- We rekenen de kosten en opbrengsten van een drietal ondersteunende beheerproducten eerst toe naar de stafdelingen en teams. De ondersteunende beheerproducten zijn: 'Huisvesting', 'Informatiebeleid en Automatisering' en 'Centrale (ge)grafische informatie'.
- Rijnland verzamelt de kosten en opbrengsten die niet direct op een beheerproduct betrekking hebben in

eerste instantie per stafafdeling en team en rekt die vervolgens toe aan de ondersteunende- en beheerproducten, op basis van de ureninzet (directe productieve uren x tarief).

- De ondersteunende beheerproducten comptabiliteit, meerjarenraming/begroting en bestuursrapportages worden verdeeld naar de beheerproducten op basis van kosten. Alle overige ondersteunende beheerproducten op basis van uren.

Aan de hand van vastgestelde verdeelsleutels worden uiteindelijk alle kosten en opbrengsten van de beheer- en beleidsproducten per tactisch doel doorbelast naar enerzijds de bestuursprogramma's en anderzijds de twee taken: watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Beheerproducten en tactische doelen die specifiek voor één taak worden uitgevoerd drukken voor 100% op deze taak. Producten en tactische doelen die bijdragen aan het realiseren van beide taken worden op basis van aandachtsintensiteit toegerekend. Voor de verdeling van de beleidsproducten en belastingcategorieën over de programma's wordt verwezen naar bijlage 7.

B. Kostentoedeling naar de belastingcategorieën

Door de wijziging van het belastingstelsel in 2009 is de toedeling van de kosten en opbrengsten over de belastingsoorten gewijzigd. De voormalige taken 'waterbeheersing' en 'waterkeringbeheer' worden nu samen met het passieve deel van 'waterkwaliteitsbeheer' omgeslagen in de watersysteemheffing. De zuiveringstaak wordt bekostigd uit de zuiveringsheffing.

De kosten van de taak watersysteembeheer worden toegerekend naar de desbetreffende belastingcategorieën, met behulp van de percentages uit de kostentoedelingsverordening. Een bijzondere positie nemen de belangencategoriekosten in, dit zijn: heffen, invorderen en verkiezingen. De kosten hiervan worden rechtstreeks toegerekend aan de betrokken belastingcategorieën, op basis van het kostenveroorzakingsbeginsel. Zo zijn onder meer de kosten van de nieuwe bestuursverkiezingen volledig toegerekend naar de categorie ingezetenen (rekening houdend met een verdeling over de twee taken) en de WOZ-kosten naar de categorie gebouwd. Rekening is gehouden met de actualisatie van de kostententoedelingsverordening 2019.

Conform de wetgeving die inging in 2009 wordt de opbrengst van de directe lozers (verontreinigingsheffing) ten gunste gebracht van de taak watersysteembeheer en met behulp van de percentages uit de kostentoedelingsverordening toegerekend naar de desbetreffende belastingcategorie.

Reserves: verloop van mutaties en saldi

Egalisatiereserves: € 22,1 mln saldo in 2025

Het verloop van de stortingen onttrekkingen en saldi van de egalisatiereserves 2022 t/m 2025 is:

Verloop egalisatie reserves, € mln	Saldo 1-1-2022	Mutaties				Saldo 31-12-2025
		2022	2023	2024	2025	
Omslag ingezetenen	9,0	3,7	3,9	-2,4	-3,1	11,2
Omslag gebouwd	8,4	2,8	2,8	-2,7	-2,9	8,4
Omslag ongebouwd	0,5	0,5	0,4	-0,4	-0,5	0,6
Omslag natuur	0,5	-0,03	-0,03	-0,04	-0,05	0,4
Zuiveringsheffing	3,0	-1,6	0,04	0,1	0,03	1,6
<i>Totaal</i>	<i>21,3</i>	<i>5,4</i>	<i>7,2</i>	<i>-5,3</i>	<i>-6,5</i>	<i>22,1</i>

Algemene reserves: voldoende weerstandvermogen

De ondergrens van de algemene reserves is bepaald op 5% van de begrote jaarlijkse netto-exploitatiekosten (vóór egalisatie). Als gevolg van de toename van de netto exploitatiekosten is vanaf 2021 rekening gehouden met het bijstorten in de algemene reserves ten laste van de exploitatiebegroting. Het saldo van de algemene reserves op 31-12-2021 is € 10,9 mln en € 12,1 mln op 31-12-2025.

Verloop van reserves en voorzieningen

	2017	2018	2019	2020	2021 ¹⁾	2022	2023	2024	2025
Algemene reserves	10,5	10,5	10,5	10,5	10,9	10,9	10,9	11,7	12,1
Egalisatiereserves	33,2	36,3	27,6	22,3	21,3	26,8	33,9	28,6	22,1
Overige bestemmingsreserves ²⁾	16,0	21,8	37,2	38,6	38,5	29,8	17,6	16,8	16,5
Voorzieningen ³⁾	6,2	6,6	7,5	7,4	7,2	7,2	7,1	7,1	7,0
<i>Totaal</i>	<i>65,9</i>	<i>75,2</i>	<i>82,7</i>	<i>78,7</i>	<i>78,0</i>	<i>74,6</i>	<i>69,6</i>	<i>64,1</i>	<i>57,7</i>

1) Uitkomsten van de jaarrekening 2020 zijn meegerekend

2) Inclusief bestemmingsreserve baggerwerken

3) Grotendeels wachtgeld en pensioenvoorziening dagelijks bestuur

Restrisico's en weerstandsvermogen

In aansluiting op de risicoparagraaf (hoofdstuk 4) volgt hieronder een overzicht van de restrisico's. Soms is overigens sprake van onzekerheden in afgegeven ramingen. Alles overwegende acht het college deze begroting en de weerstands-capaciteit voldoende robuust om de eventuele gevolgen van de restrisico's te kunnen dekken.

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	(Mogelijke) beheersmaatregelen 2022 e.v. plus evt. consequenties weerstandscapaciteit
1	<p><i>Hogere onderhoudskosten dan begroot (Fierens, Langeslag, Knapp)</i></p> <p>Rijnland is in transitie richting risico-gestuurd onderhoud. Dit kan in 2022 onder meer leiden tot meer correctief onderhoud dan begroot. Het borgen van de (specifieke) bedrijfs-continuïteit weegt uiteindelijk zwaarder dan een budgetoverschrijding, die via temporiseringen of meevallers elders dan gecompenseerd moet worden.</p>	<p>Een primaire randvoorwaarde om deze risico's te beperken is dat projecten conform LTAP gerealiseerd worden. Een geleidelijke professionalisering van de organisatie van onderhoud en asset management draagt ook bij aan het beheersen van deze risico's. De organisatie is druk bezig met de ingezette transitie naar risico-gestuurd onderhoud, waar consequent op gerapporteerd wordt.</p>
2	<p><i>Hogere personeelskosten dan begroot (Knapp)</i></p> <p>De circa 900 Rijnlanders maken deze begroting waar. Het college en de directie is van mening dat de organisatie over voldoende uitvoeringskracht beschikt om de meerjarendoelstellingen tot een goed einde te brengen. Dat onder meer tweederde van de huidige medewerkers binnen tien jaar moet worden vervangen maakt dit spannend.</p> <p>Een niet beïnvloedbare onzekerheid zijn de definitieve hoogte van de pensioenpremie en de gevolgen van de nog af te sluiten cao over 2022 en verder.</p> <p>De afgelopen twee jaar waren mede hierdoor de personele kosten (licht) hoger dan begroot.</p>	<p>Ook in 2022 stuurt Rijnland actief op de loonsom, rekening houdend met strategische personeelsplanning en de afgesproken resultaten in deze begroting.</p> <p>Ieder kwartaal of eventueel eerder wordt ingegaan op de afstemming tussen personele mutaties en afgesproken doelen. Directie en college erkennen dat vaker sprake is van een ingewikkelde puzzel, die evenwel binnen de gestelde kaders nog steeds kan worden gelegd.</p> <p>Door werk te maken van recruitment en opvolgingsmanagement verwacht Rijnland de in-, door- en uitstroom in goede banen te leiden – enkele uitzonderingen daargelaten. Dit gebeurt onder meer door intern opleiden van kritische functies, gebruikmaken van meester-gezel-constructies en het borgen van kennismanagement. De vervanging van de uitstroom door pensionering wordt grotendeels opgevangen door (veel) jongere instroom, wat een drukkend effect heeft op de relatieve salarispositie en dus op de loonsom.</p>

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	(Mogelijke) beheersmaatregelen 2022 e.v. plus evt. consequenties weerstandscapaciteit
3	<p><i>Invasieve exotenbestrijding Flora en fauna (Langeslag, Knapp)</i></p> <p>Rijnland heeft te maken met uiteenlopende invasieve exoten in de flora en fauna die de dijken en watergangen kunnen ondermijnen met calamiteuze situaties of extra onderhoud als mogelijk risico.</p>	<p>De verwijdering van de grote watervanet vergt jaarlijks meer dan een € 1 mln en wordt steeds efficiënter uitgevoerd. Niettemin is de soms massale aanwezigheid van de plant klimaatafhankelijk en voor Rijnland daarmee moeilijk beïnvloedbaar.</p> <p>Voor de overlast van de Amerikaanse rivierkreeft onderzoekt de Universiteit van Wageningen namens onder meer Rijnland een succesvolle aanpak. De bestrijding van muskusratten (€ 2,2 mln) is na ruim vijftig jaar dermate succesvol dat binnen enkele jaren de rat tot aan de Duitse grenzen moet zijn teruggedrongen. Op termijn ligt een substantieel lager budget dan voor de hand. Daar staat tegenover dat nieuwe invasieve exoten zich kunnen aandienen.</p>
4	<p><i>Hogere of lagere kapitaallasten dan begroot? (Kastelein, allen)</i></p> <p>Niet zozeer een risico maar wel enigszins onzeker is de begroting van de kapitaallasten. Zo zijn de rentekosten nauwelijks tot niet te beïnvloeden. Eind 2021 is zelfs sprake van een negatieve rente. Een wijziging van 1% rente betekent een begrotingsmutatie van € 1 mln De begrote afschrijvingskosten worden bepaald door de op te leveren investeringsprojecten. Het uitgangspunt is dat 100% van de begrote op te leveren projecten worden geactiveerd. Voorgaande jaarrekeningen leverden weliswaar relatief kleine afwijkingen af, maar lopen in absolute euro's in de tonnen.</p>	<p>Voor nieuw aan te trekken kapitaal hanteert Rijnland in deze begroting een historisch laag rentetarief.</p> <p>Door een steeds professionelere projectorganisatie komt de feitelijke oplevering van de projecten steeds meer overeen met de begrote.</p>

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	(Mogelijke) beheersmaatregelen 2022 e.v. plus evt. consequenties weerstandscapaciteit
5	<p><i>Financiering te herstellen calamiteiten (allen)</i></p> <p>Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet geheel te begroten is.</p>	<p>Tot op zekere hoogte en onder bepaalde voorwaarden is Rijnland verzekerd tegen herstel- en gevolgschade van calamiteiten. Een uitzondering betreft het persleidingtracé in de Haarlemmermeer.</p> <p>Rijnlands verzekeraar heeft in een vooraankondiging aangegeven dat nieuwe breuken in de inmiddels meermaals gebroken persleiding niet meer als onvoorziene gebeurtenis kunnen worden aangemerkt. Dat betekent dat er dan geen polisdekking meer is voor de gevolgschade. In afwachting van de te vervangen leiding accepteert Rijnland dit risico.</p> <p>De conclusies van het onderzoek naar de dijkafschuiving Reeuwijk worden begin 2022 verwacht. We hebben vooralsnog geen zicht op het effect hiervan op het programma regionale keringen.</p> <p>Een ander veel voorkomende calamiteit is een hack, gevolgd door een ransomware-eis. Rijnland hanteert uiteenlopende informatiebeveiligingsmaatregelen, met name ter preventie, maar ook voor eventuele damage control op basis van draaiboeken, hoewel een hack dichten vaak ook maatwerk vereist.</p>
6	<p><i>Mate van aanvullende maatregelen op awzi Velsen (Knapp)</i></p> <p>De awzi Velsen is één van de twee zuiveringen die op zogeheten rijkswater lozen. Rijkswaterstaat (RWS) houdt toezicht of de onlangs gerenoveerde awzi voldoet aan de lozingseisen van effluent op het Noordzeekanaal. Dat is op dit moment nog niet zo. Rijnland is met RWS in overleg over enkele optimalisaties en aanpassingen. Mochten die maatregelen niet leiden tot het gewenste effect, dan is een aanvullende zuiveringsstap, bijvoorbeeld een zandfilter, nodig.</p>	<p>Naast de aanpassingen bereidt Rijnland een aanvullende zuiveringsstap voor. Het daadwerkelijk bouwen hiervan, is niet begroot omdat er een reële kans is dat de maatregelen voldoende bijdragen aan het halen van de normen. Uiteraard blijven we hierover in goed gesprek met RWS.</p>
7	<p><i>Meer of minder belastingopbrengsten (Kastelein)</i></p> <p>Los van de coronagevolgen is het per definitie lastig om de belastingopbrengsten exact te begroten, gezien onzekerheden zoals fluctuaties in WOZ-waarde, kwijtscheldingen en oninbare vorderingen.</p>	<p>Rijnland werkt met zo actuele en accurate info over de belastinginkomsten, om verschillen tussen begrote en werkelijke cijfers binnen aanvaardbare bandbreedtes te houden. Meevallers uit de heffingsopbrengst gebruiken we om de schuldenpositie te verbeteren. Tegenvallers moeten in de lopende begroting worden opgevangen.</p>

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	(Mogelijke) beheersmaatregelen 2022 e.v. plus evt. consequenties weerstandscapaciteit
8	<p><i>Incidentele mee- of tegenvallers eigendommen (Kastelein)</i></p> <p>De afgelopen jaren heeft Rijnland diverse overtollige gronden, terreinen en overige eigendommen met een substantiële boekwinst verkocht. Door de behoefte aan woningen heeft dit geleid tot soms grote incidentele meevallers. Voor 2022 is dit reden om ondanks de corona deze boekwinsten met eenmalig 20% verhogen tot ruim € 6,8 mln</p> <p>Van belang is dat dergelijke incidentele meevallers hoogstens tijdelijk structurele tegenvallers kunnen compenseren.</p>	<p><i>Indien nodig zal in de burap of eventueel eerder de VV nader worden geïnformeerd over relevante grondverkoop en de financiële gevolgen.</i></p>
9	<p><i>Juridische risico's (meerdere pfh's)</i></p> <p>Rijnland heeft een beperkt aantal rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen, zoals de jarenlange gerechtelijke procedures over opstalrechten en enkele arbitrages.</p>	<p>De verwachting is dat de juridische risico's beperkt en acceptabel blijven, gezien onder meer Rijnlands goede invulling van de zorgplicht. Elk kwartaal wordt het college geïnformeerd over de stand van zaken rondom (mogelijke) rechtszaken en juridische risico's. Indien nodig zal in de burap of eventueel eerder de VV nader worden geïnformeerd.</p>
10	<p><i>Opgeslagen pfos-bluswater en baggerwerken (V.d. Sande, Langeslag)</i></p> <p>In 2008 ontstond met pfos-vervuild bluswater na een incident op Schiphol. Rijnland verzorgde mede vijf opslagbassins voor dit bluswater en werd onverwacht door de rechter gelast om de ontstane situatie te beheersen, hoewel we onszelf niet verantwoordelijk achten.</p> <p>Dezelfde probleemstof werd in bagger geconstateerd, wat heeft geleid tot vertraging van meerdere baggerwerken. Sinds de vaststelling van opeenvolgende tijdelijke handelingskaders zijn inmiddels meer (eind)verwerkers bereid om met PFOS verontreinigde grond/bagger te ontvangen.</p>	<p>Bassins</p> <p>Rijnland en belanghebbenden hebben een voorkeursalternatief uitgewerkt waarbij PFOS-houdend water vanuit de voormalige bassins op een natuurlijke wijze kan worden afgevoerd in plaats van deze op te pompen, te zuiveren en af te voeren. Dergelijke lozingen vergen waarschijnlijk een via de vergunningverlening geëiste extra zuiveringsvoorziening.</p> <p>De bijbehorende monitorings-, beheer en onderhoudskosten zijn vooralsnog voldoende meegenomen in deze begroting (€ 0,1 tot 0,2 mln), zodat dit risico in de loop van 2022 na twaalf jaar kan worden afgeschaald.</p>

	Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)	(Mogelijke) beheersmaatregelen 2022 e.v. plus evt. consequenties weerstandscapaciteit
11	<p><i>Risico op afvalstoffenheffing bij HVC (Fierens)</i></p> <p>Het blijft onduidelijk in hoeverre het (nieuwe) kabinet de vrijstelling van zuiveringsslib voor de afvalstoffenheffing op wil heffen. Via HVC zou Rijnland hierdoor jaarlijks tot € 1,4 mln meer kunnen betalen.</p>	<p>De Unie voert een actieve lobby. Gezien de strikt gescheiden verwerking van zuiveringsslib ten opzichte van overig afval ziet de Unie het continueren van de vrijstelling met vertrouwen tegemoet.</p>
12	<p><i>Risico op niet begrote 'coronaprijsstijgingen' (allen)</i></p> <p>Een van de gevolgen van de covid-19 pandemie is dat grondstoffen en halffabrikaten tijdelijk duurder zijn geworden en/of later worden geleverd. Bouwend Nederland ziet graag een coulante houding van overheden zoals Rijnland. In de praktijk wisselt dit per project, mede door de getoonde alertheid van aannemers en de gehanteerde contractvormen. Voor Rijnland heeft dit in 2021 onder meer geleid tot duurdere kadeverbeteringswerken en het inzetten van de projectrisicoreserves voor een tiental lopende projecten.</p>	<p>Deze prijsstijgingen zijn vooralsnog gedekt door andere projecten soberder of later uit te voeren.</p> <p>In dit MJP houdt Rijnland bewust geen rekening met zogeheten coronaprijsstijgingen vanaf 2022/23. De verwachting is dat het gehanteerde inflatiepercentage voldoet. Op enkele uitzonderingen na schrijven vooralsnog meestal meerdere bedrijven in op investeringsprojecten, al met al binnen de gestelde kaders van deze begroting en de per project onderliggende programma van eisen. In het aanbestedingsvoortraject zorgt Rijnland zoveel mogelijk voor een evenwichtige risicoverdeling van mogelijke prijsstijgingen. In de investeringsprognose is waar mogelijk rekening gehouden met door corona latere leveringen van cruciale benodigdheden. Op deze manier probeert Rijnland het risico van aanvullende kredieten vanwege deze coronaprijsstijgingen waar mogelijk te beperken.</p> <p>Verder kunnen de jaarlijks in te zetten grondstoffen enigszins hoger uitpakken dan begroot (chemicaliën e.d). Hiervoor zijn op korte termijn geen beheersmaatregelen voorhanden.</p>

Exploitatie: verdeling naar kosten- en opbrengstsoorten

Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil 2021-2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
<i>Lasten</i>							
Rente en afschrijvingen	55,9	56,9	57,9	1,0	60,1	64,2	71,0
Personeelslasten	70,8	72,0	76,5	4,4	77,6	76,9	77,4
Goederen en diensten van derden	95,2	100,2	103,5	3,3	105,3	106,6	106,7
Bijdragen aan derden	14,3	13,7	13,6	-/- 0,0	12,5	12,5	12,3
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	0,3	0,4	0,4	0,0	0,4	0,4	0,4
<i>Totaal lasten</i>	<i>236,4</i>	<i>243,1</i>	<i>251,9</i>	<i>8,7</i>	<i>255,9</i>	<i>260,6</i>	<i>267,8</i>
<i>Baten</i>							
Financiële baten	4,8	2,1	3,6	1,5	3,6	3,6	3,6
Personeelsbaten	0,7	0,5	0,4	-/- 0,1	0,4	0,4	0,4
Goederen en diensten aan derden	15,1	15,3	17,9	2,7	16,5	15,4	15,5
Bijdragen van derden	1,0	0,8	1,1	0,3	1,1	1,2	1,2
Interne verrekeningen	6,9	6,4	6,1	-/- 0,2	5,5	5,2	5,6
<i>Totaal baten</i>	<i>28,5</i>	<i>25,0</i>	<i>29,2</i>	<i>4,2</i>	<i>27,1</i>	<i>25,8</i>	<i>26,3</i>
<i>Saldo baten en lasten</i>	<i>207,9</i>	<i>218,1</i>	<i>222,7</i>	<i>4,6</i>	<i>228,8</i>	<i>234,8</i>	<i>241,5</i>
Onttrekkingen aan reserves	-/- 3,4	-/- 2,8	-/- 8,7	-/- 5,9	-/- 12,3	-/- 1,1	-/- 0,4
Egalisatie van tarieven	-/- 5,2	-/- 3,1	5,4	8,6	7,2	-/- 5,4	-/- 6,5
Toevoegingen bestemmingsreserves	4,7	2,8	0,0	-/- 2,8	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen aan algemene reserves	0,0	0,4	0,0	-/- 0,4	0,0	0,8	0,4
Resultaat	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Op te brengen belastingen</i>	<i>206,2</i>	<i>215,3</i>	<i>219,4</i>	<i>4,1</i>	<i>223,6</i>	<i>229,2</i>	<i>235,0</i>

Toelichting op exploitatierekening, met ontwikkeling meer- en minderkosten 2021-2022

Incidentele baten en lasten

Naast de opbrengst van verkoop eigendommen van € 6,8 mln zijn in de begroting 2022 geen incidentele baten en lasten. Incidentele baten en lasten kunnen het reguliere beleid van het waterschap verstoren.

Rente en afschrijvingen

Ondanks een toename van de investeringen is er een voordeel op de rentelasten van € 0,4 mln, als gevolg van een afgesloten lening eind 2020 van € 70 mln met een rentepercentage van -0,052%. In de begroting 2021 was uitgegaan van 0,5%.

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de uitgangspunten van de nota Vaste Activabeleid 2020. De post afschrijvingen is € 1,4 mln hoger door met name oplevering van een aantal investeringswerken in de loop van 2021.

Personeelslasten

De personeelslasten stijgen ten opzichte van 2021 per saldo met € 4,5 mln

De opbouw van de stijging is:

a. Toename personeelslasten eigen personeel en bestuur	€ 4,0 mln	
b. Toename kosten inhuur		€ 0,5 mln
a. Specificatie toename personeelslasten eigen personeel en bestuur		
• Reguliere loonkostenontwikkeling van 2,5%	€ 1,6 mln	
• Doorwerking van toename van personeelskosten door hogere CAO en pensioenpremie verhogingen in 2021	€ 1,4 mln	
• Versterking personeelsbestand; 4 fte voor de I&A-samenwerking, 4 fte Voor Monitoring en Kerngegevensbeheer, 1fte bij DIV en 5 fte voor Uitvoering projecten (VIJG en kunstwerken Spaarndam)	€ 1,1 mln	
• Overige personeelslasten; lager opleidingsbudget	-/- € 0,1mln	
Totaal	€ 4,0 mln	

b. Afname kosten inhuur

- De toename van de exploitatie met € 0,5 mln is met name veroorzaakt door overheveling adviesbudget KRW van € 0,2 mln (zie ook de post “goederen en diensten van derden”) naar inhuur en inhuur voor de nieuwe BOD-projecten: € 0,3 mln

Goederen en diensten van derden

Het verschil van € 3,3 mln betreft hoofdzakelijk:

• Hogere kosten chemicaliën met name als gevolg van prijsstijging	€ 0,8 mln
• Hogere kosten slib- en afvalverwerking als gevolg van prijs- en hoeveelheidstijgingen	€ 0,8 mln
• Hogere kosten onderhoud met name door eenmalige kosten voor dijkversterkingen	€ 1,4 mln
• Meerkosten baggeren, zie ook de post “onttrekkingen aan reserves”	€ 0,4 mln
• Hogere onderhoudskosten hard en software en meet en regelsystemen	€ 0,2 mln
• Hogere inspectiekosten rioolreiniging	€ 0,2 mln
• Hogere laboratoriumkosten (Aquon) door extra onderzoeken voor baggerwerken en meer bestedingen aan innovaties	€ 0,8 mln
• Lagere kosten afvalverzameling en verwerking bij awzi's	-/-€ 0,5 mln
• Lagere advies en onderzoekskosten derden door besparingen Midterm en overheveling naar inhuurbudget KRW	-/-€ 0,5 mln
• Lagere kosten energie en te betalen bijdrage WOZ-kosten	-/-€ 0,2 mln

Bijdragen aan derden

De belangrijkste kostenpost is de bijdrage HWBP aan het Rijk. Deze blijft gelijk in de jaren 2021 en 2022 (€ 12,9 mln). Voor de jaren daarop is de bijdrage HWBP: 2023 € 11,8 mln, voor 2024: € 11,8 mln en voor 2025: € 11,6 mln.

Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien

De mutatie betreft een toevoeging aan de wachtgeld- en pensioenvoorziening dagelijks bestuur van € 0,4 mln.

Financiële baten en personeelsbaten

Er is rekening gehouden met een dividenduitkering van de NWB vanaf 2022 van € 3,5 mln per jaar (2021: € 2 mln). Verder detacheren we in 2022 € 0,1 mln minder aan personeel ten opzichte van 2021.

Goederen en diensten aan derden

Er is sprake van een hogere opbrengst door de verwachting dat er meer grond verkocht zal worden, € 2,6 mln meer. De opbrengsten van I&A samenwerking met Schieland gaan omhoog met € 0,2 mln als gevolg van hogere I&A-kosten (o.a. versterking personeelsbestand). Daarentegen is rekening gehouden met een lagere opbrengst van gebruik van eigendommen van € 0,1, mln door de verkoop van eigendommen.

Bijdragen van derden

De subsidiebijdrage van het Rijk voor PACAS is in 2022 ruim € 0,3 mln hoger dan het jaar ervoor.

Interne verrekeningen

Door het structureel minder activeren van uren neemt de post geactiveerde loonkosten af met € 0,6 mln. Daarentegen worden de personeelskosten van de extra fte voor uitvoering van projecten (VIJG en kunstwerken Spaarndam) geactiveerd: +€ 0,4 mln.

Onttrekkingen aan reserves

Evenals in 2021 zijn er in 2022 onttrekkingen uit de bestemmingsreserves “minder uren activeren watergebiedsplannen” (€ 0,6 mln), “pfos saneringen” (€ 0,1 mln), “frictiepot Strategische Personeelsplanning” (€ 0,2 mln) en vitaliteit (€ 0,1 mln). Conform de Midterm zijn de geraaamde baggerkosten 2022 van € 7 mln onttrokken uit de baggerreserve. Ook de hogere laboratoriumkosten door extra onderzoeken voor baggerwerken van in totaal € 0,7 mln wordt onttrokken uit de baggerreserve.

Toevoegingen algemene- en bestemmingsreserves

Conform voldoende hoogte van de algemene reserves en de Midterm vinden er in 2022 geen stortingen plaats. De storting 2021 in de bestemmingsreserves betreft een storting in de baggerreserve.

Exploitatie: verdeling naar beide waterschapstaken

(in € 1 mln)	Jaarrek. 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Zuiveringsbeheer			
<i>Lasten</i>			
Netto kosten toegerekend aan zuiveringsbeheer	98,7	99,8	104,7
Dividenden en andere algemene opbrengsten	-2,4	-1,0	-1,8
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0
Totaal nettolasten voor onttrekking/dotatie reserves	96,3	98,8	102,9
Toevoeging bestemmingsreserves	-0,2	0,0	0,0
Toevoegingen aan reserves	0,0	0,4	0,0
Onttrekkingen aan reserves	-0,3	-0,2	-0,2
Egalisatie van tarieven	-3,2	-0,7	-1,6
<i>Totaal nettolasten na onttrekking/dotatie reserves</i>	<i>92,7</i>	<i>98,3</i>	<i>101,2</i>
<i>Waterschapsbelastingen</i>			
Gederfde opbrengst kwijtschelding en oninbaar	-3,9	-4,9	-4,5
Bruto belastingopbrengsten	97,0	103,2	105,7
<i>Totaal netto waterschapsbelastingen</i>	<i>93,0</i>	<i>98,3</i>	<i>101,2</i>
Resultaat	0,3	0,0	0,0

(in € 1 mln)	Jaarrek. 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Watersysteembeheer			
<i>Lasten</i>			
Netto kosten toegerekend aan watersysteembeheer	114,0	120,3	121,5
Dividenden en andere algemene opbrengsten	-2,4	-1,0	-1,8
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0
Totaal nettolasten voor onttrekking/dotatie reserves	111,6	119,3	119,7
Toevoeging bestemmingsreserves	4,7	2,8	0,0
Toevoegingen aan reserves	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-3,0	-2,6	-8,5
Egalisatie van tarieven	-1,9	-2,4	7,0
<i>Totaal nettolasten na onttrekking/dotatie reserves</i>	<i>111,2</i>	<i>117,0</i>	<i>118,2</i>
<i>Waterschapsbelastingen</i>			
Gederfde opbrengst kwijtschelding en oninbaar	-3,3	-3,8	-3,6
Bruto belastingopbrengsten	116,4	120,8	121,9
<i>Totaal netto waterschapsbelastingen</i>	<i>113,0</i>	<i>117,0</i>	<i>118,2</i>
Resultaat	1,8	0,0	0,0

Exploitatie: beleidsproducten, kostensoorten en belastingcategorieën

No.	Kosten beleidsproducten vóór doorbelasting in € 1.000	Water-veiligheid	Voldoende water	Schoon en gezond	Water-keten	BOD	Totaal
	<i>Beleidsproduct</i>						
1.	Planvorming	703	10.441	2.523	2.893	3.514	20.073
2.	Aanleg en onderhoud waterkeringen	28.737	-	-	-	-	28.737
3.	Inrichting en onderhoud watersystemen	-	42.201	7.969	551	319	51.040
4.	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	-	-	-	82.801	-	82.801
5.	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	-	232	-	-	-	232
6.	Regulering	-	4.977	1.204	-	-	6.181
7.	Beheersing van lozingen	-	-	-	166	-	166
8.	Heffing en invordering	-	-	-	-	7.123	7.123
9.	Bestuur en externe communicatie	-	-	-	-	9.072	9.072
10.	Ondersteunende producten	-	-	-	-	20.758	20.758
11.	Onvoorzien en overige inkomsten	-	-	-	-	-3.500	-3.500
	<i>Totaal</i>	<i>29.439</i>	<i>57.851</i>	<i>11.696</i>	<i>86.411</i>	<i>37.287</i>	<i>222.683</i>
12.	Onttrekkingen aan reserves	-	-8.379	-150	-141	-47	-8.716
13.	Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-	-
	<i>Netto kosten voor egalisatie</i>	<i>29.439</i>	<i>49.472</i>	<i>11.546</i>	<i>86.270</i>	<i>37.240</i>	<i>213.967</i>

No.	Kosten- en opbrengstsoorten in € 1.000	Water- veiligheid	Voldoende water	Schoon en gezond	Water- keten	BOD	Totaal
	<i>Lasten</i>						
1.	Rente en afschrijvingen	10.279	20.001	1.692	26.191	-/- 276	57.887
2.	Personeelslasten	4.024	22.133	4.088	17.071	29.165	76.482
3.	Goederen en diensten van derden	5.491	29.264	6.423	49.255	13.092	103.525
4.	Bijdragen aan derden	12.973	273	47	221	120	13.633
5.	Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	0	0	0	0	350	350
	<i>Totaal lasten</i>	<i>32.767</i>	<i>71.671</i>	<i>12.250</i>	<i>92.738</i>	<i>42.451</i>	<i>251.877</i>
	<i>Baten</i>						
6.	Financiële baten	0	0	0	93	3.500	3.593
7.	Personeelsbaten	21	46	3	36	290	396
8.	Goederen en diensten aan derden	2.391	10.368	384	4.259	543	17.946
9.	Bijdragen van derden	8	637	8	454	13	1.120
10.	Interne verrekeningen	907	2.770	159	1.486	818	6.140
	<i>Totaal baten</i>	<i>3.328</i>	<i>13.820</i>	<i>555</i>	<i>6.327</i>	<i>5.164</i>	<i>29.194</i>
	<i>Saldo baten en lasten</i>	<i>29.439</i>	<i>57.851</i>	<i>11.695</i>	<i>86.411</i>	<i>37.287</i>	<i>222.683</i>
11.	Onttrekkingen aan reserves	-	-8.379	-150	-141	-47	-8.716
12.	Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-	-
	<i>Netto kosten voor egalisatie</i>	<i>29.439</i>	<i>49.472</i>	<i>11.545</i>	<i>86.271</i>	<i>37.240</i>	<i>213.967</i>

No.	Belastingcategorieën in € 1.000	Water- veiligheid	Voldoende water	Schoon en gezond	Water- keten	BOD	Totaal
1.	Aandeel ingezetenen	14.720	24.004	4.932	-	10.814	54.470
2.	Aandeel gebouwd	12.836	20.932	4.300	-	11.798	49.866
3.	Aandeel ongebouwd overig	1.855	3.025	621	-	1.266	6.767
4.	Aandeel natuur	29	48	10	-	32	119
5.	Aandeel zuiveringsheffing	-	1.464	1.683	86.270	13.331	102.746
	<i>Netto kosten voor egalisatie</i>	<i>29.439</i>	<i>49.472</i>	<i>11.545</i>	<i>86.270</i>	<i>37.241</i>	<i>213.967</i>

Financiering: hoe betalen we het?

Voor de financiering van de vaste activa maakt Rijnland gebruik van interne middelen, zoals reserves en voorzieningen, en van langlopende geldleningen die in voorgaande jaren zijn afgesloten. Voor zover deze middelen niet toereikend zijn worden de vaste activa gefinancierd met kortlopende geldleningen, vlottende schuld en nieuwe langgeldleningen.

Vlottende schuld bestaat uit het verschil tussen de kortlopende vorderingen en schulden. Het volgende overzicht laat de standen zien per 1 januari 2022 en 31 december 2022.

Bedragen x € 1 mln	Stand 1 januari 2022	Stand 31 december 2022
Te financieren vaste activa	701,3	746,5
Financiering		
Reserves	70,7	67,4
Voorzieningen	7,2	7,2
Kort vreemd vermogen	71,9	57,9
Bestaande langlopende geldleningen	551,5	513,6
Af te sluiten langlopende geldleningen 2022		100,4
Netto vlottende schuld	0,0	0,0
Totaal financiering	701,3	746,5

Het wettelijk kader is de Wet financiering decentrale overheden (FIDO), die voorschrijft tot welk bedrag kortlopende geldleningen mogen worden afgesloten. Voor Rijnland betekent deze kasgeldlimiet dat in 2022 de kortgeldschuld gemiddeld per kwartaal maximaal € 57,9 mln mag bedragen (23% van het begrotingstotaal).

Prognose kasgeldlimiet per kwartaal

x € 1.000	Netto vlottende schuld 2022 per kwartaal			
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
primo maand 1	-71.950	-102.750	-86.550	-94.550
primo maand 2	-97.450	-113.850	-91.650	-112.950
primo maand 3	-104.650	-89.850	-89.350	-138.250
Gemiddeld	-91.350	-102.150	-89.183	-115.250

Kasgeldlimiet (KGL)	57.900	57.900	57.900	57.900
Ruimte onder KGL	0	0	0	0
Overschrijding KGL	-33.450	-44.250	-31.283	-57.350

Begrotingstotaal	251.900	251.900	251.900	251.900
Percentage	23%	23%	23%	23%
Kasgeldlimiet	57.900	57.900	57.900	57.900

De overschrijding van de kasgeldlimiet kan worden opgelost door het afsluiten van langgeldleningen.

Ook moet Rijnland aan de renterisiconorm voldoen die in deze wet is beschreven. De renterisiconorm is ingevoerd om renterisico's te beperken. Rijnland voldoet hieraan ruim. Het af te lossen bedrag in 2022 ad € 37,9 mln op lang geld blijft binnen de renterisiconorm van € 75,6 mln (30% van het begrotingstotaal).

Toetsing renterisiconorm

x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	37.909	36.856	32.822	28.788
Renterisico	37.909	36.856	32.822	28.788

Renterisiconorm (RRN)	75.600	75.600	75.600	75.600
Ruimte onder RRN	37.691	38.744	42.778	46.812
Overschrijding RRN	0	0	0	0

Begrotingstotaal	251.900	251.900	251.900	251.900
Percentage	30%	30%	30%	30%
Renterisiconorm	75.600	75.600	75.600	75.600

In het begrotingsjaar doen zich naar verwachting geen ontwikkelingen voor die ten opzichte van voorgaande jaren een relevante invloed uitoefenen op het risico-profiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en de geldstromen. Daarom kan het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering als laag worden gekenschetst. In de leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd. Rijnland loopt geen krediet-, koers- en valutarisico's. Slechts forse mutaties in de aangenomen rentepercentages voor op te nemen en uit te zetten kort geld en/of lang geld zouden het voorliggende begrotingsbeeld in negatieve of positieve zin kunnen beïnvloeden.

Het gemiddelde rentepercentage van de bestaande langgeldportefeuille bedraagt 1,4%.

Rijnlands uitgangspunt bij het aantrekken van vreemd vermogen is een zo voordelig mogelijke financiering van de vaste activa, met inachtneming van de financieringsvoorschriften. Conform het delegatiebesluit zijn dijkgraaf en hoogheemraden gemachtigd tot het aangaan van geldleningen.

Op basis van de uitgangspunten uit het Treasurystatuut, de Nota Reserves en Voorzieningen en de huidige verwachtingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn in deze begroting de volgende rentepercentages gehanteerd:

- af te sluiten langlopende geldleningen
0,63% (2021: 0,6%)
- af te sluiten kortlopende geldleningen
0,0% (2021: -/-0,2%)

Aan de eigen financieringsmiddelen en aan de netto vlot-tende schuld wordt geen rente toegerekend.

Renteomslag

Er wordt pas overgegaan tot het aantrekken van externe financieringsmiddelen als de liquiditeitspositie van het waterschap daar aanleiding toe geeft. Mede gelet op het bovenstaande worden de beschikbare financieringsmiddelen niet aangewend voor financiering per project maar voor de financiering van het gehele complex van vaste activa. Het omslagpercentage voor 2022 over de boekwaarde per 1 januari is 1,08 (2021 1,20).

EMU-saldo

In Unieverband is afgesproken dat de waterschappen in hun programmabegroting een bijlage opnemen waaruit hun bijdrage aan het te verwachten EMU-saldo blijkt.

Uit het bovenstaande blijkt dat Rijnland op transactiebasis in 2022 méér uitgeeft dan ontvangt, vooral als gevolg van de investeringsuitgaven. In het baten- en lastenstelsel dat Rijnland (evenals andere waterschappen) hanteert leiden dergelijke uitgaven niet tot tekorten; echter wel volgens het transactiestelsel waarmee het Rijk en de EMU het exploitatiesaldo bepalen.

EMU-referentiewaarden 2022

De Unie van Waterschappen, IPO en VNG hebben op 23 mei 2018 met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2019 tot en met 2022. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen. De ruimte voor de waterschappen van 0,05% BBP leidt met de meeste recente raming van het BBP voor 2022 tot een maximaal EMU-tekort van € 447,4 mln in dat jaar. Dit bedrag is met de vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar' (2021 dus) verdeeld over de waterschappen. Dit leidt tot een verwachte referentiewaarde 2022 voor Rijnland van € 31,9 mln. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft. Tot nu toe was de ruimte voor decentrale overheden voldoende. In het geval deze ruimte gaat knellen volgt overleg met de minister.

EMU-saldo (x € 1.000)		2021	2022
1.	<u>EMU-exploitatiesaldo</u>		
	Bij: Rente toevoeging reserves	0	0
	Bij: Toevoeging aan reserves	3.175	5.445
	Af: Ontrekkingen aan reserves	-/-5.956	-/-8.716
		-/-2.781	-/-3.271
2.	<u>Invloed investeringen</u>		
	Netto-investeringsuitgaven (incl. concernbrede korting)	-/-70.930	-/-95.411
	Verkoop materiële en immateriële activa	0	0
	Afschrijvingen	48.885	50.240
		-/-22.045	-/-45.171
3.	<u>Invloed voorzieningen</u>		
	Toevoeging aan voorziening	350	350
	Ontrekkingen aan voorzieningen	0	0
	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/-400	-/-400
		-/-50	-/-50
4.	<u>Deelnemingen en aandelen</u>		
	Boekwinst	0	0
	Boekverlies	0	0
		0	0
	Bijdrage Rijnland aan het EMU-exploitatiesaldo	-/-24.876	-/-48.492

* In het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU) is vastgelegd dat het begrotingstekort van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Er is sprake van een tekort als een land in een jaar meer uitgeeft dan ontvangt. Rijnland is evenals andere decentrale overheden medeverantwoordelijk voor het Nederlandse EMU-saldo. Daarom zijn afspraken gemaakt met de minister van Financiën, in relatie tot de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Hof).

Rekenkundige uitgangspunten

Rekenkundige uitgangspunten, belastingeenheden en kentallen heffen en invorderen, vergeleken met MJP 2021-2024 en Programmabegroting 2021

Rekenkundige uitgangspunten

- 1. Concernbrede korting: 10% op onderhanden werk en 25% op toekomstig werk, voor realisatieprognose investeringsprojecten en berekening kapitaallasten (ongewijzigd).
- 2. Rente langlopende leningen: 0,63% voor 2022: 0,66%, voor 2023: 0,69% voor 2024 (ongewijzigd) en 0,72% voor 2025, jaarlijks verhoogd met 0,03%.
- 3. Rente kortetermijnleningen: 0% (ongewijzigd);
- 4. Inflatie: jaarlijks 1% (ongewijzigd)
- 5. Loon- e.a. personele kosten, jaarlijkse stijging: 2,5% voor 2022 en 2023. (per saldo ongewijzigd) en conform de Midterm 0% voor 2024 en 2025. Betreft: cao looncompensatie prijsontwikkeling (1%), bevorderingen en prestatietoelagen, inconvenientenregeling en pensioenen (1,5%).
- 6. Algemene reserves, ondergrens: 5% van de netto exploitatiekosten, vóór egalisatie (ongewijzigd).

Belastingeenheden

- 7. Ingezetenen. Toename aantal woonruimtes: jaarlijks 1%, zijnde +5.000 woonruimtes (ongewijzigd). Kwijtschelding: jaarlijks 30.000 woonruimten (was in begroting 2021 31.500) en oninbaar 3.000 woonruimten (was in begroting 2021 3.700).

- 8. Gebouwd. WOZ-waardestijging woningen en bedrijven: 2022 6,5% (begroting 2022, jaarschijf 2022: 1,5%). Toename belastingeenheden als gevolg van nieuwbouw: jaarlijks 1% (ongewijzigd). WOZ-waardestijging vanaf 2023 jaarlijks: 2% (begroting 2021: 1,5%)
- 9. Ongebouwd en Natuur. Voor ha. wegen is rekening gehouden met een tariefdifferentiatie van 400% (ongewijzigd). Oppervlakte: jaarlijkse afname 150 hectare (ongewijzigd)
- 10. Zuiveringsheffing en Verontreinigingsheffing. Vervuilingseenheden woonruimten: jaarlijks 1% toename als gevolg van groei, zijde +10.000 v.e. (ongewijzigd). Kwijtschelding: jaarlijks 60.000 v.e. (was in begroting 2021: 63.000) en oninbaar 6.500 v.e. (was in begroting 2021: 8.500).

Vervuilingseenheden bedrijven: afname van 1.000 v.e. vanwege minder bedrijvigheid bij grote bedrijven en oninbaar 2.000 v.e. (was in begroting 2021: 4.500)

- 11. Totaal aantal belastingeenheden, rekening houdend met aandeel oninbaar en kwijtschelding en uitkomsten belastingcampagne 2021:

Categorie	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Omslag						
- Ingezetenen	Woonruimte	518.000	527.000	532.000	537.000	542.000
- Gebouwd	WOZ-waarden x € 1 mln	242.780.000	252.250.000	259.817.000	267.612.000	275.640.000
- Ongebouwd	Hectare	83.400	82.500	82.400	82.300	82.200
- Overig						
- Natuur	Hectare	22.700	22.700	22.650	22.600	22.550
Zuiverings- en verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheden, incl. directe lozers 8.000 v.e.	1.530.000	1.543.500	1.553.500	1.563.500	1.573.500

Kentallen heffen en invorderen

12. Rijnland heeft sinds 2011 de heffing en invordering uitbesteed aan de Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland. De indicatoren voor 2022 zijn:

Indicatoren	Programmabegroting		Jaarrekening
	2022	2021	2020
Perceptiekosten (% belastingopbrengst)	3,22%	3,24%	2,88%
Bedrag oninbaar(€)	889.725	1.243.100	754.386
Bedrag oninbaar (% belastingopbrengst)	0,39%	0,55%	0,35%
Bedrag kwijtschelding (€)	7.251.000	7.503.300	6.498.235
Bedrag kwijtschelding (% belastingopbrengst)	3,19%	3,35%	3,04%
Toegewezen kwijtscheldingsverzoeken (%)	80,00%	80,00%	82,00%
Kwijtscheldingsnorm	100%	100%	100%

Verbonden partijen

Rijnland werkt samen met verbonden partijen, om gezamenlijk de gestelde doelen te bereiken. Hieronder volgt een overzicht van de verbonden partijen van Rijnland, met de beoogde resultaten voor 2022. Meer informatie per verbonden partij, waaronder de voordelen, belangen en doelstellingen, vindt u in:

[Verbonden partijen](#)

Beoogde resultaten 2022

1. Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/HVC.

Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie. Onverminderd inzet op terugwinning van fosfaat en andere grondstoffen. Zorgen voor een gematigde tariefontwikkeling. HVC investeert in een slibdroger in Alkmaar die in 2023 operationeel wordt. Blijvende inzet om de mogelijkheden van het hergebruik van grondstoffen te gaan benutten.

2. De Nederlandse Waterschapsbank.

Betrouwbare partner voor kredietverlening. Voldoen aan duurzaamheidsdoelstellingen. Inzetten op een goed rendement en stabiele dividenduitkering.

3. Unie van Waterschappen.

Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Lobby op 'wateronderwerpen' in Den Haag en Brussel. Vergroting zichtbaarheid waterschappen en samenwerking met VNG en IPO. Voortzetten plannen aanpassing belastingstelsel voor waterschappen.

4. Het Waterschapshuis (HWH).

Evenwichtige groei rekening houdend met de behoefte van de waterschappen aan ondersteuning in hun digitale transformatie. Daarvoor een vrijwillig plafond voor initiatieven in samenwerkingsprojecten op te leggen. Centralisering en uitwisseling van kennis optimaal ondersteunen. Het vernieuwde vergadercentrum weer volledig in gebruik nemen met aanpassing aan de nieuwe (Covid-)realiteit. Het lopende koersplan loopt en 2023. De voortzetting en bijstelling hiervan wordt in 2022 voorbereid.

5. Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland.

Behoud van de ISAE-verklaring. Optimale prijs-kwaliteit verhouding door continue aandacht voor kostenreductie en kwaliteit van de dienstverlening minimaal op een gelijk niveau houden. Blijven uiten van zorgen over de oplopende kosten als gevolg van externe factoren. Groeistrategie handhaven d.w.z. verantwoorde, beheerste en gecontroleerde groei van het aantal deelnemers als instrument om tot vermindering van kwetsbaarheid, verlaging van kosten en verbetering van kwaliteit te komen. Samengaan met ander belastingkantoor is mogelijkheid. Blijven voldoen aan de hoge eisen van informatieveiligheid en privacy.

6. Aquon.

Centralisatie verder realiseren, herhuisvesting in Houten aanbesteden. De nieuwe locatie moet in 2024 opgeleverd zijn. Voldoen aan de vraag van de waterschappen naar monsterneming en analyse. Verbeteren van de AQUON inwinning- en laboratoriumprocessen. Doorontwikkeling van sensormonitoring en andere innovaties.

7. VOF Meergrond.

Beheer van het terrein zonder incidenten en overlast voor de omgeving. Druk houden op de gemeente voor totstandkoming van de MER en bestemmingsplan die nodig is om het terrein te kunnen herbestemmen. Herinrichting nu voorzien in 2023/2024.

Toelichting: wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin Rijnland een bestuurlijk en een financieel belang heeft en is een instrument om beleid uit te voeren. Leidend bij het aangaan van een samenwerkingsverband zijn de drie K's, te weten: verbetering van kwaliteit, vermindering van kwetsbaarheid en verlaging van de kosten. Meer informatie is te vinden in de door VV vastgestelde kadernota verbonden partijen op <https://www.rijnland.net/over-rijnland/bestuur/planning-control/verbonden-partijen/algemeen>.

Investeringsoverzicht per programma

Investeringsprojecten Prognoses per cluster, in € 1.000, op 05-09-2021	Krediet (bruto)	t/m 2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Programma Waterveiligheid							
<i>Onderhandenwerk</i>							
Verbetering IJsseldijk Gouda	21.180	18.009	495	495	0	1.400	2.390
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk I	78.889	36.323	11.668	11.283	12.100	9.737	44.788
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk II*	19.522	17.795	2.410	1.902	0	0	4.312
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk III	26.300	7.492	5.922	6.615	7.900	0	20.437
Toetsing regionale keringen	7.000	4.067	950	150	0	0	1.100
Kunstwerken Spaarndammerdijk	8.336	4.075	2.644	1.125	0	0	3.770
Vervangen balgstuwen	450	52	200	500	1.000	3.500	5.200
Totaal onderhandenwerk	161.677	87.813	24.289	22.070	21.000	14.637	81.997
<i>Toekomstig werk</i>							
Dirk V (en later Dirk VI, VII)			0	800	2.900	15.300	19.000
C-keringen VIJG spoor 3 en 4			0	0	0	0	0
Renovatie balgstuwen Ringvaart			0	0	0	0	0
Totaal toekomstig werk			0	800	2.900	15.300	19.000
Totaal waterveiligheid bruto	161.677	87.813	24.289	22.870	23.900	29.937	100.997
Totaal bijdragen derden		18.585	1.524	5.000	0	3.759	10.283
Totaal netto		69.228	22.765	17.870	23.900	26.178	90.714

Investeringsprojecten Prognoses per cluster, in € 1.000, op 05-09-2021	Krediet (bruto)	t/m 2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Programma Voldoende water							
<i>Onderhandenwerk</i>							
Stedelijke waterplannen	5.122	1.362	526	100	0	0	626
Piekberging Driemanspolder	81.200	80.205	650	0	0	0	650
Piekberging Haarlemmermeer	32.374	12.669	7.585	2.826	1.023	1.925	13.360
Sluisjes Halfweg	5.800	2.857	1.945	2.449	4.600	0	8.994
WGP Midden-zuid*	19.696	12.682	2.600	2.200	1.500	900	7.200
WGP Kust*	9.358	6.553	900	300	500	600	2.300
Poldergemalen cluster 2	23.727	15.189	2.700	220	0	0	2.920
Poldergemalen cluster 3	29.775	3.469	7.300	8.800	7.300	1.045	24.445
Noordwijk a/Zee maatregelen grondwateroverlast	5.546	2.136	1.300	900	200	50	2.450
Totaal onderhandenwerk	212.598	137.122	25.506	17.795	15.123	4.520	62.945
<i>Toekomstig werk</i>							
Poldergemalen meerjarenraming			500	800	5.430	7.270	14.000
Poldergemalen vervangen telemetrie			250	425	675	650	2.000
Asbest inventarisatie			150	150	0	0	300
Strategische agenda's mjr			100	100	500	500	1.200
Watergebiedsplannen meerjarenraming			0	0	0	1.000	1.000
Overnemen assets			200	400	200	0	800
Afstoten assets			550	450	200	0	1.200
Boezemgemalen			0	500	500	500	1.500
Oeververdedigingen			750	750	1.500	1.500	4.500
Sluizen en Kunstwerken			0	0	0	0	0
Zoetwaterprogramma (doorvoerroute Krimpenerwaard)			200	300	500	1.000	2.000
Totaal toekomstig werk			2.700	3.875	9.505	12.420	28.500
Totaal voldoende water	212.598	137.122	28.206	21.670	24.628	16.940	91.445
Totaal bijdragen derden		45.100	2.550	2.650	3.100	0	8.300
Totaal netto		92.022	25.656	19.020	21.528	16.940	83.145

Investeringsprojecten Prognoses per cluster, in € 1.000, op 05-09-2021	Krediet (bruto)	t/m 2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Programma Schoon en gezond water							
<i>Onderhandenwerk</i>							
KRW fase 2	17.580	9.829	2.600	1.300	279	0	4.179
KRW3 Noord	8.700	75	360	985	2.200	1.630	5.175
KRW3 ZUID	7.250	75	340	915	2.000	1.450	4.705
KRW maatregelen Zoetermeer	1.000	710	1.180	4.210	740	1.600	7.730
Cluster planontwikkeling (KRW Synergie)	926	582	300	300	0	0	600
Cluster landbouw	9.204	1.586	1.610	1.593	650	0	3.853
Zwemwater en menginstallaties	1.950	968	494	180	0	0	674
Totaal onderhandenwerk	46.610	13.824	6.884	9.483	5.869	4.680	26.915
<i>Toekomstig werk</i>							
KRW fase 3			0	0	1.800	2.300	4.100
Maatregelen zwemwater			0	100	100	100	300
Blauwalgenbestrijding			0	200	200	200	600
Totaal toekomstig werk			0	300	2.100	2.600	5.000
Totaal Schoon en gezond water bruto	46.610	13.824	6.884	9.783	7.969	7.280	31.915
Totaal bijdragen derden		1.718	207	2.600	0	0	2.807
Totaal netto		12.106	6.677	7.183	7.969	7.280	29.108

Investeringsprojecten Prognoses per cluster, in € 1.000, op 05-09-2021	Krediet (bruto)	t/m 2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Programma Waterketen							
<i>Onderhandenwerk</i>							
AWZI Velzen II	5.465	4.598	0	0	0	0	0
Cluster Zuiveren Noord-Holland, m.n. Zwanenburg	105.300	8.178	5.000	23.000	38.225	9.175	75.400
Cluster Zuiveren Zuid-Holland	65.025	26.070	27.250	27.070	13.495	1.700	69.515
4e zuiveringscluster	14.350	5.189	5.290	710	100	0	6.100
Cluster AWZI Haarlem Waarderpolder	9.900	1.818	5.000	7.000	15.400	20.000	47.400
Renovatie 11 AWTG rondom Zwaanshoek/zwanenburg	11.850	6.853	1.000	0	0	0	1.000
Totaal onderhandenwerk	211.890	52.706	43.540	57.780	67.220	30.875	199.415
<i>Toekomstig werk</i>							
Zuiveringskring Gouda*			2.000	0	0	100	2.100
Zuiveringskring Leiden-N			0	0	0	200	200
Zuiveringskring Zwaanshoek			0	0	200	500	700
Leidingen Hoofddorp			500	5.000	8.000	4.000	17.500
Valkenhorst			200	1.000	1.200	500	2.900
AWZI Velzen			250	250	100	0	600
Assetmanagement AWZI's			0	300	1.000	900	2.200
Assetmanagement AWTS*			500	1.500	500	1.200	3.700
Energieneutraliteit			600	1.200	1.700	2.000	5.500
Minder uren activeren coalitieakkoord			-1.000	-2.000	-2.000	-2.000	-7.000
Totaal toekomstig werk			3.050	7.250	10.700	7.400	28.400
Totaal Waterketen bruto	211.890	52.706	46.590	65.030	77.920	38.275	227.815
Totaal bijdragen derden		602	100	0	0	0	100
Totaal netto		52.104	46.490	65.030	77.920	38.275	227.715

Investeringsprojecten Prognoses per cluster, in € 1.000, op 05-09-2021	Krediet (bruto)	t/m 2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Programma BOD							
<i>Onderhandenwerk</i>							
Gemeenschapshuis Spaarndam herontwikkeling	980	373	607	0	0	0	607
Cluster Informatie en Digitalisering (o.a. Office365)	900	840	60	0	0	0	60
DSO Aansluiten op digitale omgevingswet	300	312	13	0	0	0	13
I-projects	427	419	30	0	0	0	30
Gebouw beheer systeem	300	150	150	0	0	0	150
Totaal onderhandenwerk	2.907	2.094	860	0	0	0	860
<i>Toekomstig werk</i>							0
Informatie en Automatisering*			860	860	860	860	3.440
Gebouw beheer systeem*			1.300	800	0	0	2.100
Rijnland hybride*			2.000	500	0	0	2.500
Laadpalen voor extra E-capaciteit wagenpark*			350	50	0	0	400
Fysieke toegang		100	800	750	0	0	1.550
Luchtbehandel / brandmeldinstallatie			700	0	0	0	700
Totaal toekomstig werk		100	6.010	2.960	860	860	10.690
Totaal BOD bruto	2.907	2.194	6.870	2.960	860	860	11.550
Totaal bijdragen derden		0	0	0	0	0	0
Totaal netto		2.194	6.870	2.960	860	860	11.550

Rijnlandbreed							
Onderhandenwerk	635.682	293.559	101.080	107.129	109.212	54.712	372.133
Toekomstig werk	0	100	11.760	15.185	26.065	38.580	91.590
Totaal Rijnlandbreed bruto	635.682	293.659	112.840	122.314	135.277	93.292	463.723
Totaal bijdragen derden	0	66.005	4.381	10.250	3.100	3.759	21.490
Totaal netto	635.682	227.654	108.459	112.064	132.177	89.533	442.233

Investeringsprojecten Prognoses per cluster, in € 1.000, op 05-09-2021	Krediet (bruto)	t/m 2021	2022	2023	2024	2025	Totaal 2022-2025
Baggerprojecten (via exploitatiebegroting)							
Onderhandenwerk baggeren	46.325	6.961	6.030	10.950	10.390	2.580	29.950
Toekomstig werk baggeren			450	500	1.700	9.900	12.550
Toekomstig werk overig water baggeren			550	400	0	0	950
Totaal baggeren	46.325	6.961	7.030	11.850	12.090	12.480	43.450
Totaal bruto investeringen plus baggerwerken	682.007	300.620	119.870	134.164	147.367	105.772	507.173

Toelichting

De ramingen van investeringsprojecten zijn vóór aftrek van concernbrede korting. Voor de investeringen in de tabel die zijn aangegeven met een *, zitten kredietvoorstellen bij deze begroting. Voor de overige investeringen volgen kredietvoorstellen in 2022.

- **Onderhanden werk: in voorbereiding of uitvoering, 90% realisatie verwacht**

Dit zijn afzonderlijke investeringsprojecten waarvoor het bestuur al een voorbereidings- of uitvoeringskrediet heeft verstrekt. De verwachte realisatie is 90% (concernbrede korting) en de kapitaallasten worden voor 90% meegerekend in de exploitatiekosten van MJP en begroting.

- **Toekomstig werk: verwachte kredietaanvragen, 75% realisatie verwacht**

Dit zijn meerjarenramingen van vervangings- en andere programma's, die naar verwachting nodig zijn om de beleidsvoornemens te realiseren.

Deze ramingen zijn veelal nog niet uitgewerkt naar afzonderlijke projecten. Het bestuur heeft nog geen krediet verstrekt. De verwachte realisatie is 75% (concernbrede korting) en de kapitaallasten worden voor 75% meegerekend in de exploitatiekosten van MJP en begroting.

- **Toekomstig werk 2022: € 11,8 mln**

Deze tabel bevat € 11,8 mln aan toekomstig werk in 2022.

COLOFON

Hoogheemraadschap van Rijnland

Archimedesweg 1
Postbus 156
2300 AD Leiden

Telefoon (071) 30 63 063
post@rijnland.net
www.rijnland.net

Corsa-nr: 21.067156

Versie: 26 oktober 2021

Voor VV 24 november 2021

*Meer weten over het hoogheemraadschap
van Rijnland? kijk op: www.rijnland.net*

Hoogheemraadschap van
Rijnland

